

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

Факультет менеджменту та маркетингу
Кафедра економіки і підприємництва

До захисту допущено:
В.о. завідувача кафедри
_____ Петро КРУШ
«___» _____ 20__ р.

Магістерська дисертація

зі спеціальності 051 «Економіка» _____
зі спеціалізації «Економіка підприємства» _____
на тему: «Управління виробничим потенціалом ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» з метою
підвищення ефективності його використання»

Виконала: студентка II курсу, групи УЕ-з91мп

Квач Крістіна Миколаївна _____ (підпис)

Науковий керівник: доц., к.е.н. Шашина М.В. _____ (підпис)

Консультант

з економіко-математичного розділу: доц., к.е.н. Кузьмінська Н.Л. _____ (підпис)

Консультант з нормоконтролю: доц., к.е.н. Кривда О.В. _____ (підпис)

Рецензент: доц., к.е.н. Єрешко Ю.О. _____ (підпис)

Засвідчую, що у цій магістерській
дисертації немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних посилань.
Студент _____ (підпис)

Київ – 2020

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»**

Факультет менеджменту та маркетингу
Кафедра економіки і підприємництва
Рівень вищої освіти - другий (магістерський) за освітньо-професійною програмою
Спеціальність 051 «Економіка»
Спеціалізація «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Петро Круш
(підпис) (ініціали, прізвище)

«___» _____ 20___ р.

**ЗАВДАННЯ
на магістерську дисертацію студенту**

Квач Крістіні Миколаївни

1. Тема дисертації «Управління виробничим потенціалом ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» з метою підвищення ефективності його використання», науковий керівник дисертації доц., к.е.н. Шашина Марина Володимирівна затверджені наказом по університету від «02» 11 2020 р. № 3180-с
2. Строк подання студентом дисертації 11.12.2020 р.
3. Об'єкт дослідження управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»
4. Предмет дослідження: сукупність теоретичних, методичних і практичних підходів до забезпечення ефективності управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ».
5. Перелік завдань, які потрібно розробити:
 - 1) визначити економічну сутність виробничого потенціалу підприємства;
 - 2) охарактеризувати зміст та теоретичні засади управління виробничим потенціалом підприємства;
 - 3) розкрити сутність методичних підходів до оцінки ефективності управління виробничим потенціалом підприємства;
 - 4) проаналізувати фінансовий стан виробничо-господарської діяльності ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»;
 - 5) провести фінансово-економічний аналіз стану ДП «НАЕК «Енергоатом»;
 - 6) здійснити дослідження факторів впливу на систему управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»
 - 7) обґрунтувати напрями удосконалення системи управління виробничим потенціалом підприємства;

8) розрахувати економічну доцільність впровадження заходів щодо покращення ефективності виробничого потенціалу;
визначити вплив запропонованих заходів на економічну ефективність реалізації управління виробничим потенціалом та на підприємство в цілому.

6. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу: 31 таблиця, 26 рисунків і 4 додатки.

7. Орієнтовний перелік публікацій:

- Квач К.М. Поняття та класифікація виробничого потенціалу. Наука онлайн. 2020. № 2. С.

- Квач К.М. Теоретичні аспекти виробничого потенціалу підприємства. Стратегічні пріоритети в науці : матеріали XL Міжнародної інтернет – конференції. 2020. Ч. 1. С.32.

8. Консультанти розділів дисертації

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Консультант з економіко - математичного розділу	К.е.н. Кузьмінська Н.Л., доцент кафедри економіки і підприємництва КПП ім. Ігоря Сікорського		
Нормоконтроль	Доц., к.е.н. Кривда О.В., доцент кафедри економіки і підприємництва КПП ім. Ігоря Сікорського		

9. Дата видачі завдання 20.09.2019 р.

№ з/п	Назва етапів виконання магістерської дисертації	Строк виконання етапів магістерської дисертації	Примітка
1.	Затвердження теми науковим керівником	20. 09. 2019 р.	
2.	1-й розділ написання магістерської дисертації	03. 09. 2020 р.	
3.	2-й розділ написання магістерської дисертації	08. 10. 2020 р.	
4.	3-й розділ написання магістерської дисертації	19. 11. 2020 р.	
5.	Попередній захист магістерської дисертації	23. 11. 2020 р.	
6.	Строк подання магістерської дисертації на кафедру ЕіП	03. 12. 2020 р.	
7.	Захист магістерської дисертації	з 17.12.2020 р. по 22.12.2020 р.	

Студент

Кристина КВАЧ

Науковий керівник дисертації

доц.,к.е.н.

Марина ШАШИНА

Реферат

Магістерська дисертація Квач Крістіни Миколаївни на тему «Управління виробничим потенціалом ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» з метою підвищення ефективності його використання», спеціальність 051 «Економіка», спеціалізація «Економіка підприємства», КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020, Київ.

Дипломна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків та рекомендацій, додатків.

Робота виконана в обсязі 113 сторінок друкованого тексту, містить 26 рисунок, 31 таблицю та 4 додатки.

Мета даної роботи полягає в тому, щоб на основі доступної літератури проаналізувати та довести актуальність і значення обґрунтування науково-методичних засад та практичних рекомендацій щодо управління виробничим потенціалом підприємств, а також провести аналіз ефективності управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ», надати основні рекомендації щодо її підвищення та розрахувати економічний ефект від запропонованих заходів.

Для аналітичного дослідження та розробки пропозицій в роботі використані такі методи як: узагальнення, аналізу і синтезу, економічного аналізу, факторного аналізу, експерименту та підрахунку, прогнозування.

В роботі розроблено 2 заходи з будівництва центрального сховища відпрацьованого ядерного палива та проект з підвищення потужності енергоблоків. В свою чергу завдяки впровадженню на підприємстві концепції будівництва ЦСВЯП очікується зменшення збутових витрат, що допоможе підвибити оборотність оборотних фондів підприємства, а модифікація енергоблоків дозволить збільшити потужність виробництва електроенергії, збільшити обсяги продажу та збільшення прибутку підприємства.

У результаті реалізації пропозицій очікується приріст чистого прибутку ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» на 15-20% у 2022-2026 рр.

Об'єктом дослідження є процес формування виробничого потенціалу ДП «НАЕК «Енергоатом». Предметом дослідження є сукупність теоретичних,

методичних і практичних підходів до забезпечення ефективності управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ».

Ключові слова: виробництво, потенціал підприємства, виробничий потенціал, прогнозування, оцінка ефективності управління виробничим потенціалом.

Abstract

Master's dissertation of Kvach Kristina Mykolayivna on the topic "Management of production potential of SE NNEGC "Energoatom".in order to increase the efficiency of its use", specialty 051 "Economics", specialization "Economics of Enterprise", KPI. Igor Sikorsky, 2020, Kyiv.

Thesis consists of an introduction, 3 sections, conclusions and recommendations, appendices. The work is made in the amount of 113 pages of printed text, contains 26 figures, 31 tables and 4 appendices.

The purpose of this work is to analyze and prove the relevance and importance of substantiation of scientific and methodological principles and practical recommendations for managing the production potential of enterprises, as well as to analyze the effectiveness of management of production potential of SE NNEGC "Energoatom", to provide basic recommendations. to increase it and calculate the economic effect of the proposed measures.

For analytical research and development of proposals in the work used such methods as: generalization, analysis and synthesis, economic analysis, factor analysis, experiment and calculation, forecasting.

The paper develops 2 measures for the construction of a central spent nuclear fuel storage and a project to increase the capacity of power units. In turn, due to the introduction of the concept of construction of CSSNF, the company is expected to reduce sales costs, which will help increase the turnover of working capital of the company, and modification of power units will increase electricity production capacity, increase sales and increase profits.

As a result of the implementation of the proposals, the net profit of SE NNEGC "Energoatom" is expected to increase by 15-20% in 2022-2026.

The object of the study is the process of forming the production potential of SE NNEGC "Energoatom". The subject of the research is a set of theoretical, methodological and practical approaches to ensuring the efficiency of production potential management of SE NNEGC "Energoatom".

Key words: production, enterprise potential, production potential, forecasting, evaluation of production potential management efficiency.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	9
ВСТУП.....	10
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1 Сутність поняття «виробничий потенціал підприємства».....	11
1.2 Зміст та теоретичні засади управління виробничим потенціалом підприємства	23
1.3 Методичні підходи до оцінювання ефективності управління виробничим потенціалом	31
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ».....	39
2.1 Характеристика виробничо-господарської діяльності ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ».....	39
2.2 Аналіз фінансово-економічного стану ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ».....	53
2.3 Оцінка управління виробничим потенціалом ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»	76
2.4 Факторний аналіз чинників формування ефективної системи управління виробничим потенціалом ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ».....	81
РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»	85
3.1 Проблеми ефективного управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» в сучасних умовах та шляхи їх вирішення	85
3.2 Прогнозування тенденцій зміни економічної ефективності діяльності ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» в умовах реалізації запропонованих заходів	92
ВИСНОВКИ	102
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	105
ДОДАТКИ	110

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АЕС - Атомна електрична станція

ВП – Відокремлений підрозділ

ВП СГ – Відокремлений підрозділ «Складське господарство»

ДП «НАЕК «Енергоатом» - Державне підприємство «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом»

ЗП – запасні частини, інструмент і приладдя

СТП – стандарт підприємства

СД – супровідна документація

СВБ – системи важливі для безпеки

ТМЦ – товарно-матеріальні цінності

ЦЗ – централізований запас

ЦСВЯП – Централізоване сховище відпрацьованого ядерного палива

ВЯП – відпрацьоване ядерне паливо

ВСТУП

Актуальність обраної теми дослідження. Сучасний стан економіки України призводить до пошуку підприємствами нових підходів до управління виробничим потенціалом. Питання полягає у прийнятті управлінських рішень пов'язаних з удосконаленням механізму управління виробничим потенціалом. Важливим є проведення оцінки ефективності використання виробничого потенціалу підприємством, адже саме виявлення кількісних і якісних його параметрів та вивчення самого процесу формування дає змогу керівництву підприємства формувати рішення щодо управління виробництвом для отримання максимального прибутку.

На сучасному етапі розвитку і розвитку концепція "виробничого потенціалу", висунута такими економістами, як Н. С. Краснокутська [23], Р. О. Толпежников [44], В. Н. Авдєєнко [2], В. А. Котлов [2], Л. І. Абалкін [1] та ін. Ці вчені вивчали формування та оцінку виробничого потенціалу компанії, суттєво сприяли виявленню факторів, що впливають на її вартість.

Аналіз економічної літератури на тему магістерської дисертації показав, що, незважаючи на важливість вже проведених досліджень, питання оцінки ефективності управління виробничим потенціалом підприємств, особливо агропромислового комплексу, потребує подальшого розвитку.

Метою дослідження є обґрунтування науков-методичних засад та практичних рекомендацій щодо управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»

Для досягнення поставленої мети було визначено і вирішено наступні **завдання:**

- 1) визначити економічну сутність виробничого потенціалу підприємства;
- 2) охарактеризувати зміст та теоретичні засади управління виробничим потенціалом підприємства;
- 3) розкрити сутність методичних підходів до оцінки ефективності управління виробничим потенціалом підприємства;

- 4) проаналізувати фінансовий стан виробничо-господарської діяльності ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»;
- 5) провести фінансового-економічний аналіз стану ДП «НАЕК «Енергоатом»;
- 6) здійснити дослідження факторів впливу на систему управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»
- 7) обґрунтувати напрями удосконалення системи управління виробничим потенціалом підприємства;
- 8) розрахувати економічну доцільність впровадження заходів щодо покращення ефективності виробничого потенціалу;
- 9) визначити вплив запропонованих заходів на економічну ефективність реалізації управління виробничим потенціалом та на підприємство в цілому.

Об'єктом дослідження є управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних підходів до забезпечення ефективності управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ».

Методи дослідження. У даній роботі було використано систему загальнонаукових та спеціальних методів пізнання. Серед них доцільно виокремити наступні:

- 1) аналіз, синтез, узагальнення та систематизація науково-методичної літератури, посібників, збірників наукових праць, які дозволили обґрунтувати теоретичні основи з управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»;
- 2) спостереження, збір фактів, вимірювання, порівняння та діагностування дали змогу оцінити рівень ефективності управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»;
- 3) описовий метод, групування, класифікація, абстрактний аналіз, формалізація та узагальнення стали основою виявлення напрямків

підвищення ефективності управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» та розробки заходів щодо подолання визначених проблем;

- 4) метод прогнозування було використано при підрахунку економічної ефективності запропонованих заходів.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому що:

удосконалено:

методичний підхід щодо управління виробничим потенціалом на основі факторних чинників його структури, що дало можливість виділити ресурсний та інноваційний потенціали, як основоутворюючої зміни ефективності техніко-технологічної складової виробничого потенціалу;

знайшло подальшого розвитку:

поняття «виробничого потенціалу», яке на відмінну від існуючих, враховує не лише потенціал ресурсів, а також включає приховані можливості, що формують платформу для здійснення управлінських заходів підвищення рівня виробничого потенціалу.

Прикладне значення розробок підтверджено провідними фахівцями ДП «НАЕК «Енергоатом» у розрізі побудови центрального сховища відпрацьованого ядерного палива та модифікації електротурбін з підвищенням їх потужностей (Акт впровадження № ВК-188 від 25.10.2020 року).

Апробація роботи. За обраною темою було опубліковано статтю і тези доповідей за результатами конференцій:

- 1) Квач К.М. Поняття та класифікація виробничого потенціалу. *Наука онлайн*. 2020. № 2. С. (URL:);
- 2) Квач К.М. Теоретичні аспекти виробничого потенціалу підприємства. *Стратегічні пріоритети в науці : матеріали XL Міжнародної інтернет – конференції*. 2020. Ч. 1. С.32.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність поняття «виробничий потенціал підприємства»

Термін "потенціал" походить від латинського *potentiūl*, тобто "сила, сила" [10]. Вперше цей термін отримав спеціальне застосування у фізиці в цьому сенсі: «величина, що характеризує запас енергії тіла, яке знаходиться в певній точці силового поля» [2]. Однак воно також має загальне літературне (живописне) значення: «сума всіх наявних можливостей означає будь-яку сферу» [10]. Широке тлумачення значення терміна дозволяє використовувати його в різних сферах людської діяльності.

Ефективне функціонування промислових підприємств забезпечується високим рівнем використання виробничого потенціалу, що згідно Словника економічних термінів трактується як: 1) реальний обсяг продукції, який можливо зробити при повному використанні наявних ресурсів, 2) наявні та потенційні можливості виробництва, наявність факторів виробництва, забезпеченість його визначальними видами ресурсів [36].

Усі характерні риси виробничого потенціалу промислового підприємства можна класифікувати за наступними ознаками: внутрішні засоби й особливості структури, якісні характеристики, соціально-економічні відмінності. До структурних особливостей варто віднести цілісність, складність, взаємозамінність елементів, їхній взаємозв'язок і взаємодію. Якісними характеристиками можна вважати здатність елементів потенціалу до сприйняття досягнення науково-технічного прогресу, гнучкість, потужність економічного потенціалу. Соціально-економічні відмінності полягають у класовому характері і здатності мати потужність [24, с. 25].

Виробничі можливості підприємства – одна зі складових його потенціалу. Виявлення цих виробничих можливостей безпосередньо пов'язане з оцінкою величини фінансових потоків і в цілому – з оцінкою бізнесу; виробничі можливості впливають також на інвестиційну привабливість підприємства.

Потреба в оцінці можливостей виникає при розробці і коригуванні стратегічних планів розвитку, може бути обумовлена такими обставинами, як реструктуризація, зміна власника, пошук власником варіантів ефективного використання підприємства, здача підприємства в оренду, рішення про інвестування, перевірка кредитоспроможності, страхування і інші господарські ситуації [45].

У тлумачному словнику потенціал визначається як «наявні ресурси, запаси та ресурси, які можна мобілізувати, реалізувати, використати для досягнення мети, реалізації плану та вирішення будь-якої проблеми; можливості окремої людини, суспільства, країни в певній області» [35, с. 98] Тлумачний словник української мови розуміє цей термін як 'приховані можливості, сили для будь-якої діяльності, яка може відбуватися за певних умов» [8, с. 286].

Така широка інтерпретація природи потенціалу дозволяє застосовувати його в різних галузях науки та людської діяльності, залежно від того, які засоби, резерви та ресурси, приховані можливості та сили мають на увазі [18, с. 152].

З цієї причини поняття «потенціал» знайшло широке застосування в сучасній науковій літературі. Так, сьогодні майже немає об'єкта, для якого не використовувалося б визначення потенціалу. Він використовується в природничих та гуманітарних науках, а також в економіці [39, с. 91].

Як трактується у працях вчених, економіка взяла термін «потенціал» з фізики, де він стосується кількості енергії, яку система накопичила і може використати в роботі [23, с. 125-140].

Цей термін вперше був використаний в економічній науці на початку минулого століття, але він широко не використовувався економістами до 1980-х та 1990-х років. Саме з цього періоду науковці почали приділяти особливу увагу данному поняттю [13, с. 84-88].

Таблиця 1.1 - Підходи щодо трактування «виробничого потенціалу»

Підхід	Сутність потенціалу	Представники	Переваги	Недоліки
Ресурсний	сукупність наявних ресурсів, якими володіє певна соціально-економічна система	І. Лукінов, А. Онищенко, Б. Пасхавер, Е. Фігурнов, В. Гусаков, А. Анчішкін, Л. Костирко, Л. Абалкін, Д. Черніков, С. Белова, В. Авдєєнко, В. Котлов, В. Архангельський, В. Хомяков, І. Бакум, І. Рєпіна, С. Шумська, В. Немчинов, І. Гуніна, Н. Краснокутська, Ю. Сазонов, Н. Завізіна, Б. Райзберг, Л. Лозовський, Е. Стародубцева, О. Горяча	враховує ресурсну його складову як базу для формування потенціалу	не враховуються інші складові потенціалу, а також не конкретизуються результати, які можуть бути отримані в перспективі
Функціональний	можливості виконувати певні функції (здійснювати виробничу діяльність, виготовляти матеріальні блага, задовольняти суспільні потреби)	К. Воблій, А. Воронов, О. Федонін, І. Рєпіна, О. Олексик, І. Оленко, І. Должанська, Т. Загорна, С. Радько, І. Ансофф, О. Гетьман, В. Шаповал, Г. Герасимчук	враховує можливості, які має господарська система, що дають їй спроможність виконувати певну, конкретизовану функцію	ігноруються складові потенціалу
Цільовий	здатність досягати поставлених цілей	Р. Марушков, Л. Сосненко, В. Ковалев, О. Волкова, М. Іванов, Ю. Одетов, К. Андрєєв	цільова орієнтація потенціалу	не конкретизуються ресурси та можливості, які є необхідними для досягнення поставлених цілей
Результативний	отриманий результат за певних умов	Б. Мочалова, Л. Рєвуцький, С. Лапіна, Б. Бачевський, І. Заблоцька, О. Решетняк	окреслює результати, що можуть бути отримані в перспективі	не приділяється увага складовим
Діяльнісний	сукупність відносин між суб'єктами господарювання з приводу створення матеріальних благ і послуг	Л. Самоукін, М. Чумаченко	врахування взаємовідносин у ході формування та використання потенціалу	неврахування складових потенціалу

Джерело: [44]

Дослідження поглядів дослідників на сутність поняття «потенціал», представлене в сучасній економічній літературі, дозволяє виділити п'ять основних підходів до його тлумачення (таблиця 1) [44].

Першим і найпоширенішим підходом до тлумачення поняття «потенціал» є ресурсний підхід, при якому потенціал - це сукупність наявних ресурсів, що належать конкретній соціально-економічній системі. Представителями цього підходу є І. Лукінов, А. Онищенко, Б. Пасхавер, Е. Фігурнов, В. Гусаков, А. Анчишкін, Л. Костирко, Л. Абалкін, Д. Черніков, С. Белова, В. Авдєєнко, В. Котлов, В. Архипов, В. Вейц, Д. Шевченко, В. Архангельський, В. Хомяков, І. Бакум, І. Репіна, С. Шумська, В. Немчинов, І. Гуніна, Н. Краснокутська, Ю. Сазонов, Н. Завієна, Б. Райзберг, Л. Лозовский, Е. Стародубцева, О. Горяча [44].

І. Лукінов дав визначення потенціалу, підкресливши, що він визначається кількістю та якістю ресурсів, що утримуються економічною системою [48, с. 39-40]. А. Онищенко та Б. Пасхавер погоджуються щодо природи потенціалу. [48, с. 39-40]. Представник першого підходу Е. Фігурнов пояснює потенціал як характеристику виробничих ресурсів, кількісні та якісні показники, що визначають максимальну соціальну спроможність виробляти матеріальну продукцію на той час.. Схожі трактування дають Л. Абалкін та В. Гусаков [1, с. 89].

На думку А. Анчишкіна, потенціалом можна вважати сукупність ресурсів, які приймають форму виробничих факторів у процесі виробництва. Л. Костірко трактує потенціал як органічне поєднання технічних, організаційних, управлінських та виробничих факторів виробництва [47, с. 78-84].

Д. Черніков та С. Белова визначають потенціал як сукупність ресурсів без урахування їх реальних взаємозв'язків, які складаються в процесі виробництва [49, с. 88-96]. Натомість В. Авдєєнко та В. Котлов трактують потенціал як складну систему ресурсів виробництва, які знаходяться у взаємозв'язку та взаємозалежності [44].

В. Архипов визначає компетенцію як комплексну особливість ресурсної системи, що включає виробниче обладнання, персонал, обладнання управління та планування виробництва, а також наукову інформацію. Опис здібностей В. Вайца та О. Горячої подібний.

Дещо ширше визначення пропонується у роботі Д. Шевченка, згідно з якою потенціал характеризується сукупністю виробничих ресурсів, об'єднаних у процесі виробництва та тих, що мають певний потенціал у виробництві матеріальних благ та послуг. Визначення потенціалів, наведені В. Архангельським, В. Хомяковим та І. Бакум [44].

Б. Райзберг, Л. Лозовский, Е. Стародубцева визначають що потенціал - це існуючі та потенційні виробничі можливості, наявність виробничих факторів, забезпеченість видами ресурсів, що його визначають [44].

Найбільш вичерпний опис можливостей першого методу дає І. Репіна. За її словами, потенціал - це сукупність ресурсів та інструментів (персонал, обладнання, технічні, фінансові, конструкторські та ін.). Знання та вміння менеджерів, фахівців та інших категорій працівників у виробництві товарів, послуг (робочих місць) для отримання доходу (прибутку) та сталого розвитку та розвитку бізнесу [27, с. 54-64].

С. Шумська визначила потенціал як сукупність накопичених ресурсів та їх використаний та невикористаний потенціал у виробництві матеріальних благ та послуг для найкращого задоволення потреб суспільства. В. Немчинов визначає потенціал в національній економіці як економічні ресурси для досягнення економічного зростання [4, с. 73-77].

До першого підходу може бути віднесено трактування потенціалу, запропоноване Н. Краснокутською, І. Гуніною, Ю. Сазоновим, Н. Завізеною, Е. Горбуновим та А. Шереметом [44].

Перевага ресурсного підходу, який пояснює природу поняття «потенціал», полягає в тому, що він враховує його складові, які є основою для нарощування потенціалу. Водночас ресурсний підхід не враховує інших можливих компонентів і не вказує на майбутні результати. [44].

Другий підхід до тлумачення сутності терміна «потенціал» можна умовно назвати функціональним. Відповідно до цього підходу потенціал - це можливість виконувати певні функції (виконувати виробничу діяльність, виробництво матеріальних благ, задоволення соціальних потреб). Представниками цього підходу є К. Воблий, А. Воронов, О. Федонін, І. Репіна, О. Олексик, І. Оленко, І. Должанська, Т. Загорна, С. Радько, І. Ансофф, О. Гетьман, В. Шаповал, Г. Герасимчук. К. Воблий визначає потенціал як потенційну можливість держави виробляти матеріальні блага для задоволення потреб населення. На думку А. Воронкової, потенціал - це сукупність витрат та фізичних характеристик виробничої бази, що виражається потенціалом для виробництва продукції певного складу, технічного рівня та якості у необхідній кількості [4, с. 73-77].

О. Федонін, І. Репіна, О. Олексюк інтерпретувати потенціал як інтегральне відображення (оцінка) поточної та майбутньої спроможності економічної системи трансформувати джерела вхідних ресурсів через властиві їй ділові можливості в економічні вигоди, задовольняючи тим самим інтереси суспільства та громадськості [44].

І. Отенко характеризує потенціал не лише як діалектичну єдність можливостей, а й як процеси їх реалізації. На думку цього автора, потенціал відображає здатність працівників вчитися та створювати можливості шляхом інтеграції у просторі та часі процесів перетворення всіх видів ресурсів у виробництво матеріальних благ та послуг [27, с. 54-64].

І. Должанська та Т. Загорна вони стверджують, що потенціал - це фактична або ймовірна здатність виконувати цільову роботу. На думку С. Радько, потенціал є відображенням загальної спроможності робочої сили виконувати свої завдання. І. Ансофф визначає потенціал як здатність комплексу економічних ресурсів виконувати доручені йому завдання [47, с. 78-84].

О. Гетьман та В. Шаповал стосовно виробничого потенціалу визначається як здатність підприємства виробляти продукцію у кількості, асортименті та якості, що відповідає споживачам. Г. Герасимчук визначає компетентність як

найбільший потенціал об'єкта, пам'ятаючи точки впливу при раціональному використанні всіх видів інструментів для досягнення можливої мети. [4, с. 73-77].

Перевага другого підходу полягає в тому, що він враховує потенціал економічної системи, що дає їй можливість виконувати певні, специфічні функції. У той же час такий підхід ігнорує ресурсну складову потенціалу.

Згідно з третім підходом, який може бути названий цільовим, потенціал характеризується здатністю досягати поставлених цілей. Представниками цього підходу є Р. Марушков, Л. Сосненко, В. Ковальов, О. Волкова, М. Іванов, Ю. Одегов, К. Андрєєв [44].

Р. Марушков визначає потенціал як здатність компанії забезпечувати свою довгострокову діяльність та досягнення стратегічних цілей на основі використання системи наявних ресурсів. Подібне визначення дано у праці Л. Сосненка [44].

В. Ковальов та О. Волкова характеризують потенціал як здатність підприємства досягати своїх цілей із використанням наявних матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. М. Іванов, Ю. Одегов та К. Андрєєв трактують потенціал як систему матеріальних і трудових факторів, що гарантують досягнення виробничої мети [4, с. 73-77].

Перевагою третього підходу є цільова орієнтація потенціалу. Однак цей підхід часто не визначає ресурси та можливості, необхідні для досягнення цілей та можливих результатів [44].

Четвертий підхід полягає у дослідженні потенціалу з точки зору можливості досягнення результатів у майбутньому за певних умов. Представниками цього підходу можна вважати Б. Мочалова, Л. Ревуцького, Є. Лапіна, Б. Бачевського, І. Заблоцьку, О. Решетняк [44].

Так, Б. Мочалов стверджує, що потенціал країни, промисловості та бізнесу визначається кількістю товарів та послуг, яких можна досягти в майбутньому завдяки ефективному використанню наявних ресурсів. [4, с. 73-77].

Л. Ревуцький, розглядаючи номінальний виробничий потенціал, він трактує як обсяг роботи в заданих одиницях витрат праці (стандартних годин), який може виконуватися основними робітниками виробництва протягом певного періоду (наприклад, року) на основі виробничих фондів, наявних у дві-три зміни та оптимальної організації роботи виробництва [31, с. 14-16].

Є. Лапін стверджує, що економічний потенціал компанії відображає її реальну, фактичну здатність генерувати максимальні матеріальні вигоди, беручи до уваги конкретні обмеження ресурсів, баланс між трудовими та матеріальними ресурсами [44].

Б. Бачевський, І. Заблоцька, О. Решетняк визначили потенціал як властивість очікуваного суб'єкта отримати позитивний (або негативний) результат у існуючій системі зовнішніх обмежень, беручи до уваги здатність перевізника розвиватися [27, с. 54-64].

Перевага четвертого підходу полягає в тому, що він показує результати, які слід отримати в майбутньому. Але його компоненти ігноруються.

Згідно з п'ятим підходом, потенціал визначається сукупністю відносин господарюючих суб'єктів, пов'язаних з розвитком матеріальних благ та послуг. Представником цієї точки зору є Л. Самоукін, який трактує потенціал як виробничі відносини, що виникають між окремими робітниками, робочими колективами та апаратом управління, щоб у повній мірі використати їх потенціал для створення матеріальних благ та послуги. М. Чумаченько визначає потенціал як відносини, що склалися всередині компанії з метою досягнення максимально можливого фінансового результату. [5, с. 56-61].

Перевага п'ятого підходу полягає у врахуванні взаємозв'язку у створенні та використанні потенціалу. Недоліком є не врахування складових потенціалу.

Тепер розглянемо структуру виробничого потенціалу, яка наведена на рис. 1.1.

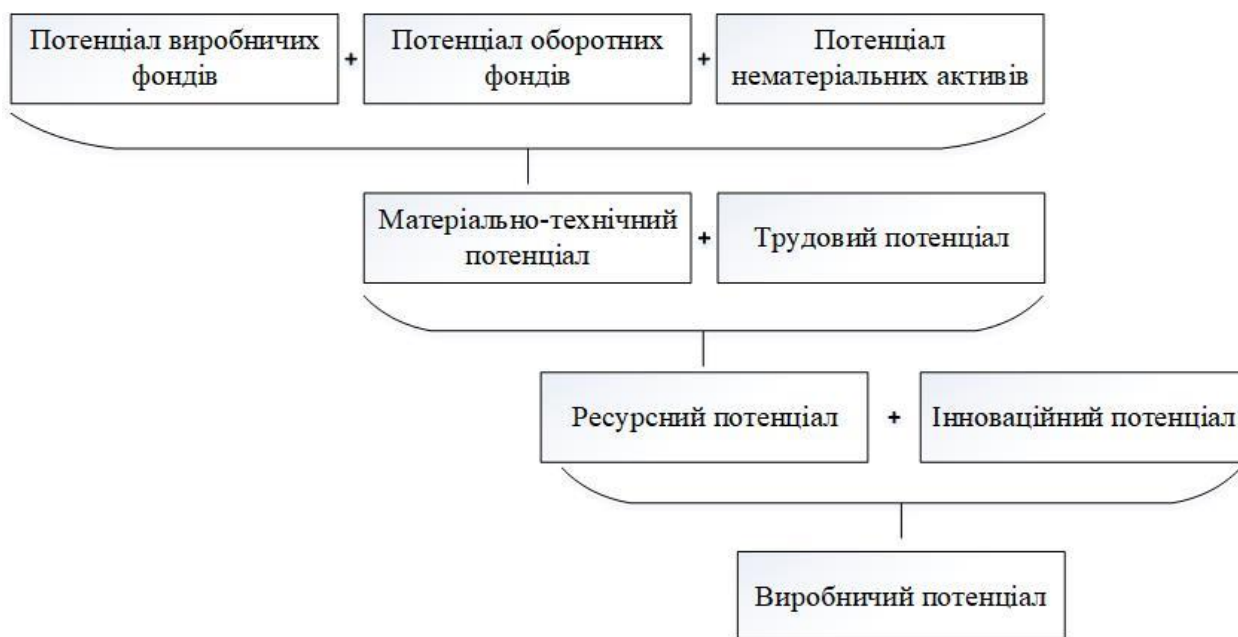

Рис 1.1 – Структура виробничого потенціалу підприємства

Джерело: [16].

Потенціал основних фондів - наявні та приховані можливості основних фондів, які складають технічну та технологічну основу виробничих потужностей компанії.

Потенціал оборотних фондів – це частина виробничого капіталу підприємства у вигляді певної сукупності предметів праці (сировини, конструкційних матеріалів, палива, енергії та різних допоміжних матеріалів), які перебувають у виробничих запасах, незавершеному виробництві, напівфабрикатах власного виготовлення і витратах майбутніх періодів [42, с.30-39].

Потенціал нематеріальних активів - набір можливостей для компаній використовувати право на нові або існуючі продукти інтелектуальної праці в економічному процесі для реалізації корпоративних інтересів на основі суспільних потреб [42, с. 30-39].

Трудовий потенціал – здатність робітників виробляти різноманітну продукцію, надавати послуги або виконувати роботу.

Інноваційний потенціал – це здатність компанії створювати, розвивати та впроваджувати інновації.

Виробничий потенціал економічної системи - це сукупність наявних у її розпорядженні ресурсів. Кількісні та якісні показники цих ресурсів та їх цілісність визначають виробничу здатність економічних зв'язків. Однак виробничі потужності, що визначають здатність виробляти матеріальні блага та послуги, не можуть бути мірою прибутковості. Головною метою виробничих потужностей підприємства є створення нової вартості, а його елементи повинні бути адаптовані до умов існування підприємства. Він зможе досягти цієї мети лише в тому випадку, якщо отримані ним матеріальні та природні форми та кількісне співвідношення його компонентів дозволять йому створювати цінність. Це коли склад і властивості наявних елементів виробництва збігаються і визначаються параметрами виробленого продукту [26, с. 13].

Отже, провівши аналіз вищевикладеного матеріалу, праці вчених які доцільно вивчали поняття виробничого потенціалу його сутність і складові можемо зробити висновки, що під виробничим потенціалом розуміють усі наявні або ж приховані можливості підприємства, його усі запаси, ресурси які можна використовувати для досягнення певної мети, цілей підприємства. Також сміливо можемо стверджувати що виробничий потенціал це не тільки наявні можливості та ресурси, а й беззаперечно також не використані можливості підприємства. Виробничий потенціал має велику кількість складових, таких як трудовий потенціал, потенціал оборотних фондів, потенціал основних фондів, матеріало-технічний потенціал тощо. Для виробничого потенціалу властиві риси такі як цілісність, взаємозамінність, складність, взаємозв'язок і взаємодія його елементів, гучкість, потужність.

1.2. Зміст та теоретичні засади управління виробничим потенціалом підприємства

Очевидно, що в аспекті проблеми виробничого потенціалу підприємства управління має бути спрямоване на максимальне його використання і нарощування, виходячи із стратегічних цілей підприємства. Якісне управління

дає змогу усунути протиріччя між об'єктивними закономірностями, елементами виробничого потенціалу, ресурсами, їх використанням і взаємозаміщенням, нововведеннями та цілями, умовами діяльності підприємства й реальними можливостями [21].

Управління потенціалом підприємства, в основі якого лежить системний підхід до забезпечення розвитку, набагато ефективніше одиничних заходів, спрямованих здебільшого на удосконалення організаційно-технічних відносин. З урахуванням вищевикладеного під управлінням виробничого потенціалу слід розуміти підготовку, прийняття і реалізацію рішень з оцінки потенціалу, рівня його використання і нарощування відповідно до цілей, стратегією підприємства, беручи до уваги вплив внутрішнього і зовнішнього середовища діяльності підприємства й використовуючи відповідні методи й функції управління [21].

Розглянемо складові компоненти системи управління виробничим потенціалом підприємства в таблиці 1.2.

Таблиця 1. 2 –Особливості компонентів системи управління виробничим потенціалом підприємства

Назва компоненту та його зміст	Управління виробничим потенціалом
Об'єкт управління, тобто те, на що спрямовано керуючий вплив суб'єкта.	Виробничий потенціал підприємства
Суб'єкт управління – той, хто впливає на об'єкт з метою переведення його у новий стан.	Керівництво підприємства
Функції управління – відокремлені напрями управлінської діяльності, які забезпечують управлінську дію	Планування, організація, мотивація, контроль.
Кадри управління – працівники, що здійснюють функції управління або сприяють їхньому здійсненню	Працівники підприємства
Механізм управління – це сукупність цілей, принципів, методів, прийомів, форм і стимулів менеджменту, взаємозалежний вплив яких забезпечує найбільш ефективний розвиток соціальної групи, організації й суспільства в цілому.	Ціль управління: забезпечення найбільш ефективного використання та розвитку виробничого потенціалу підприємства. Принципи управління: системність, обґрунтованість, комплексність, адаптивність, цілеспрямованість, динамічність, оптимальність, прогнозованість,

Продовження таблиці 1.2.

	гнучкість. Методи управління: системний, факторний, кластерний аналіз, діагностика, моделювання, прогнозування та планування. Підходи до управління: аспектний, ситуаційний, системний, процесний, синергетичний.
Процес управління – вплив органів і кадрів управління на об'єкт управління за допомогою обраних методів для досягнення запланованих цілей	Процес управління та його структура залежить від цілі підприємства та повинен розпочинатися саме зі стратегічного планування його діяльності. Процес управління виробничим потенціалом підприємства подано на рис. 1.2.

Джерело: розроблено автором на основі [26]

Принципи, на яких базується система управління майновим потенціалом компанії, мають таке наступний перелік [12]:

- систематичність - визначає процес формування компонентів виробничого потенціалу для забезпечення їх збалансованості; Дотримання системи при розробці стратегій і тактик фінансування, а також при здійсненні запланованих заходів за допомогою взаємопов'язаних та систематичних системних досліджень;

- обґрунтованість – забезпечує формування виробничого потенціалу за реалістичними показниками економічного і соціального розвитку компанії;

- комплексність – передбачає, що для управління виробничим потенціалом компанії доступний набір усіх функцій: планування, організація, мотивація та контроль;

- адаптивність – передбачає існування великої кількості можливостей для проектування структури виробничих потужностей, які на основі цього принципу повинні гнучко адаптуватися до зовнішнього та внутрішнього середовища;

- цілеспрямованість – орієнтується на цілі та наміри, які компанія в певний момент ставить для формування та ефективного використання виробничого потенціалу компанії;

- динамічність – визначає необхідність врахування змін у структурі виробничого потенціалу відповідно до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі компанії;

- оптимальність – передбачає, що система управління виробничими потужностями повинна підвищувати ефективність господарської діяльності, обов'язково мінімізуючи витрати на саму систему;

- прогнозованість – це означає необхідність заздалегідь підготуватися до можливих негативних явищ і створити необхідні умови для їх локалізації або нейтралізації;

- гнучкість – система управління виробничим потенціалом вважається нестабільною, але розвивається під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів.

Відомо безліч підходів якими має керуватись підприємець, але ми віділимо основні з них [14]: аспектний, ситуаційний, процесний та стратегічний.

Процес управління виробничим потенціалом компанії - це навмисний організаційний вплив суб'єкта управління на виробничу діяльність компанії та пов'язані з нею процеси з метою приведення фінансового стану компанії до бажаного стану. Для того. Оскільки ця проблема вимагає більших досліджень та розробок, автори, спираючись на проаналізовані поточні результати досліджень [9, 30], сформуvalи власний алгоритм процесу управління виробничим потенціалом компанії та підпорядковуючись рис. 1.2 [29].

До шляхів нарощування виробничого потенціалу підприємства за рахунок підвищення ефективності використання основних фондів відносять [28]:

а) Технічне вдосконалення засобів праці, яке передбачає:

- технічне переозброєння на базі комплексної автоматизації та впровадження гнучких виробничих систем;
- заміну застарілої техніки, модернізацію обладнання;
- ліквідацію вузьких місць та диспропорцій у виробничих потужностях підприємства;

Рисунок 1.2 – Процес управління виробничим потенціалом підприємства

Джерело: [29].

б) Збільшення тривалості роботи машин та обладнання за рахунок:

- ліквідації недіючого обладнання (здавання його в оренду, лізинг, реалізація тощо);
- скорочення строків ремонту обладнання;
- зниження простоїв: цілозмінних та всередині змін.

в) Покращення організації та управління виробництвом, а саме:

- прискорення досягнення проектної продуктивності введених в експлуатацію основних фондів;
- впровадження наукової організації праці та виробництва;
- покращення забезпечення матеріальнотехнічними ресурсами;
- вдосконалення управління виробництвом на базі сучасної комп'ютерної техніки;

- розвиток матеріальної зацікавленості працівників, що сприяє підвищенню ефективності виробництва.

Шляхи нарощування виробничого потенціалу за рахунок підвищення ефективності використання трудових ресурсів [28]:

- удосконалення спеціалізації і кооперування виробництва та методів організації виробничого процесу;
- удосконалення розподілу і кооперування праці, організації та обслуговування робочих місць;
- удосконалення підбору і розстановки працівників, їх підготовки й підвищення кваліфікації;
- впровадження передових прийомів і методів праці та проведення робіт по інших напрямках удосконалення організації праці;
- удосконалення організаційної структури управління;
- удосконалення виконання функцій та використання методів управління, механізація і автоматизація управлінської праці.

Шляхи нарощування виробничого потенціалу за рахунок підвищення ефективності використання оборотних фондів налічують наступні варіанти [28]:

- а) На стадії створення виробничих запасів:
 - раціональне використання виробничих запасів;
 - ліквідація наднормативних запасів матеріалів;
 - удосконалення нормування;
 - поліпшення організації постачання, у тому числі через установа чітких договірних умов і забезпечення їх виконання, оптимальний вибір постачальників, налагодження роботи транспорту;
 - поліпшення організації складського господарства, зокрема впровадження комплексної механізації та автоматизації вантажно-розвантажувальних робіт на складах.

- б) На стадії незавершеного виробництва:

- упровадження прогресивної техніки і технології, зокрема безвідходної та маловідходної;
- розвиток стандартизації і уніфікації;
- удосконалення форм організації виробництва;
- удосконалення системи економічного стимулювання, економічного використання сировинних та паливно-енергетичних ресурсів.

в) На стадії обігу:

- раціональна організація збуту готової продукції, застосування прогресивних форм розрахунків;
- своєчасне оформлення документації та прискорення їх руху, дотримання договірної та платіжної дисципліни.

Можна стверджувати, що механізм управління виробничим потенціалом компанії є складною системою, яка поєднує безліч різних компонентів. Слід призначити шість функцій, кожна з яких реалізує механізм управління виробничим потенціалом компанії. Пояснення функцій, що містяться в їх назві, дає змогу зрозуміти її суть і викласти основні напрямки їхніх дій. Форми механізму слід розрізняти відповідно до управління ресурсами: виробництва, праці та фінансів. Також зі столу. 2 ви можете побачити методи, інструменти (плани, прогнози, прийняття рішень тощо) та впливові важелі (заохочення та санкції), які компанія може використовувати при впровадженні механізму управління виробничим потенціалом [20].

Таблиця 1.3 – Сутісна характеристика елементів механізму управління виробничим потенціалом підприємства

Механізм управління виробничим потенціалом підприємства – це система функцій, форм, методів, інструментів, важелів, що пов'язані з виробничим потенціалом та впливають на діяльність з метою досягнення поставлених перед підприємством цілей						
Функції	Організація	Аналіз	Планування і прогнозування	Мотивація	Контроль	Нормування і регулювання

Продовження таблиці 1.3.

	Організація процесу виробництва, поставки товарів, оптимального використання ресурсів	Аналіз використання ресурсів в попередніх періодах, аналіз ринкової ситуації	Планування і прогнозування роботи з постачальниками, робочої програми, кошторису витрат	Контроль якості товарів, контроль за вчасним виконанням робіт, поточний і підсумковий облік	Матеріальне та моральне стимулювання працівників	ресурсів, нормування праці, регулювання
Форми	Управління виробничими ресурсами		Управління трудовими ресурсами		Управління фінансовими ресурсами	
Методи	Активні маркетингові дослідження щодо ресурсної складової, використання внутрішніх резервів, модернізація виробництва, удосконалення управління, преміювання персоналу, соціальний розвиток підприємства та інші.					
Інструменти	Створення “буферних зон” (досягається шляхом створення запасів і резервів для безперервного надходження ресурсів, інформації т.п.), складання прогнозів майбутнього розвитку, складання планів, сценарії в розвитку, ухвалення ефективних рішень, інновації, моніторинг та інші.					
Важелі	Стимули	Моральне і матеріальне стимулювання				
	Санкції	Матеріальна, кримінальна відповідальність за допущені недоліки				

Джерело: сформовано автором за [20; 6, с. 190]

Сучасний механізм управління виробничим потенціалом компанії повинен базуватися не тільки на традиційних методах та інструментах управління, а й враховувати новітні технології управління для успішного досягнення поставлених цілей та завдань. за рахунок підвищення рівня ефективності його виробництва. [20].

До найновіших технологій управління належать: корпоративне управління, управління особистістю, стратегічне управління, система збалансованої оцінки тощо.

Корпоративне управління поєднує: організацію спільних заходів для досягнення стратегічної мети, творчий підхід до управління з делегуванням повноважень, аналіз сильних і слабких сторін, підвищення стійкості бізнес-фактору до факторів ризику, динамічні управлінські рішення.

Особистісно-орієнтоване управління проявляється в прогнозуванні результатів діяльності, застосуванні кардинальних змін з адаптацією

домінуючого середовища, здатності розраховувати майбутні події, готовності втратити ризик і приймати швидкі рішення [20].

Стратегічне планування включає формування в компанії стратегій прийняття управлінських рішень, спрямованих на розподіл ресурсів, зміну операційного середовища, адаптацію до конкуренції.

Збалансована бальна система створюється шляхом зміни підходів до її діяльності та оновлення найважливіших показників. За цією системою управління більше не фокусується виключно на фінансових показниках [20].

Для покращення механізму управління виробничого потенціалу варто [20]:

- постійно здійснювати дослідження за зміною ресурсної складової, яка прямо впливає на розвиток механізму управління виробничим потенціалом підприємства;
- здійснювати практичну реалізацію функцій та форм за допомогою методів, інструментів та важелів, що входять до сутнісної характеристики;
- забезпечувати розробку новітніх інструментів, методів та важелів, які будуть виникати вразі зміни внутрішнього і зовнішнього середовища існування підприємства;
- удосконалювати механізм управління виробничим потенціалом підприємства для окремо взятих підприємств із врахуванням специфіки їх діяльності;
- за для підвищення рівня ефективності виробництва підприємства залучати новітні управлінські технології.

Отже, механізм управління виробничим потенціалом - це сукупність економічних, мотиваційних, організаційно-правових засобів цілеспрямованої взаємодії, які забезпечують узгодження інтересів сторін, об'єктів та суб'єктів управління у взаємодії. Оскільки елементи об'єктів управління можуть мати економічну, соціальну, організаційно-правову природу, механізм управління повинен формуватися як система економічних, мотиваційних, організаційно-правових механізмів.

1.3. Методичні підходи до оцінювання ефективності управління виробничим потенціалом

Виробничий потенціал підприємства – це система взаємопов'язаних елементів (засобів, запасів, джерел), що виконують різні функції в процесі виробництва продукції та розвитку підприємства. Фінансове становище підприємства значною мірою обумовлюється його виробничою діяльністю. Тому, аналізуючи фінансове становище підприємства (особливо за попередній період), потрібно оцінити його виробничий потенціал [17].

З огляду на це, постає питання про вибір методів оцінювання виробничого потенціалу підприємства, які дають змогу обґрунтовано визначати внутрішні можливості суб'єкта господарювання, виявляти приховані резерви, забезпечувати підвищення ефективності діяльності. Недосконалість науково-обґрунтованої методології оцінки і чітких практичних рекомендацій з управління виробничим потенціалом підприємств значно обмежує можливості ефективного функціонування суб'єктів господарювання [17].

Головна складність оцінки виробничого потенціалу підприємства полягає у потребі дослідження та оцінки всіх компонентів у взаємозв'язку та динаміці. Питання оцінки ефективності формування та використання, економічного та виробничого потенціалів підприємства розглядали такі науковці, як: А.І. Анчишкін, О.В. Ареф'єв, З.В. Герасимчук, Л.Л. Ковальська та ін. Тому дослідження цього питання є особливо актуальним і потребує значної уваги [17].

Для визначення величини виробничого потенціалу в різних концепціях використовуються різні підходи. Існує три основних підходи до визначення виробничого потенціалу компанії, і це: ресурсний (бухгалтерський), структурний (функціональний) та цільовий (проблемно-орієнтований).

Ресурсний підхід визначає виробничий потенціал як сукупність виробничих ресурсів, оцінює його вартість як суму оцінок фізичної та окремих

її складових. Основною метою ресурсного підходу є визначення оптимального співвідношення між логістичними, трудовими, енергетичними, інформаційними та фінансовими ресурсами для досягнення максимальних виробничих результатів. Ресурси оцінюються та орієнтовані на додану вартість та споживання. Кожен із цих видів ресурсів сприяє формуванню кінцевих результатів. Як результат, необхідно врахувати структуру, вивчення та формування компонентів виробничого потенціалу, щоб досягти максимальних результатів у сучасних умовах.

Структурний підхід встановлює раціональну структуру виробничого потенціалу компанії на основі передових норм і стандартів, встановлених передовими технологіями та існуючою виробничою організацією в галузі. [35].

Для того, щоб визначити структурні характеристики потенціалу, досліджують[17]:

- масштаб потенціалу і його просторове розміщення;
- характер діяльності, що здатний виконувати виробничий потенціал – об'єкт дослідження;
- ступінь замкнутості.

Ці структурні характеристики виробничого потенціалу дають змогу оцінити стійкість і динамічність системи загалом.

Аналіз та оцінка характеристик структури виробничих потужностей пов'язані з певними проблемами, оскільки всі її компоненти працюють одночасно, у взаємодії та взаємодії. Це ускладнює встановлення вартості кожного типу пристроїв окремо для оцінки повного потенціалу. Подробиці про потужність включають технологію та конфігурацію [17].

Однак слід зазначити, що проблема структурного підходу полягає в тому, що узгодження одних елементів з іншими перешкоджає розвитку та нарощуванню потенціалу в цілому. Тобто застаріле обладнання компанії не дозволяє впроваджувати нові технології, що в свою чергу призводить до того, що виробляється неконкурентоспроможна продукція.

Цільовий підхід – це визначення відповідності наявного потенціалу досягненню поставлених цілей, визначає його розмір як рівень відповідності окремих компонентів потенціалу необхідному або ідеальному відображенню структури, структури та механізмів функціонування потенціалу щодо конкурентоспроможного виробництва [17].

Аналіз ефективності використання виробничого потенціалу можна виконувати за допомогою експертних оцінок, які складаються за такою шкалою [17]:

- 5 – повна відповідність;
- 4 – відповідність в основному;
- 3 – відповідність у великій кількості елементів;
- 2 – незначна відповідність;
- 1 – відповідність у другорядних елементах;
- 0 – невідповідність.

Отримані оцінки дозволяють визначити рівень відповідності виробничого потенціалу підприємства вибраним стратегіям окремих компонентів. З огляду на важливість цих компонентів для виробничих потужностей, яка визначається експертами у відповідних пропорціях, можна визначити загальну цільову оцінку виробничих потужностей. Отримані значення дають орієнтацію на те, які заходи слід вжити на підприємстві для забезпечення реалізації стратегій. Ефективність виробничого потенціалу можна розглядати у двох вимірах - технологічному та економічному [35].

Економічна ефективність виробництва визначається технологічною ефективністю та економічно допустимим або збалансованим поєднанням запасів і потоків різних виробничих ресурсів, що використовуються в процесі виробництва. Потоки ресурсів, що надходять на підприємство, в основному беруть участь у виробничому процесі лише після того, як перебувають на стадії постачання. Тобто загальний виробничий процес можна представити як формування запасу виробничих ресурсів та взаємодію цих виробничих ресурсів у процесі виробництва. [17].

Ми пропонуємо діагностувати рівень виробничого потенціалу на основі ефективного підходу до оцінки його вартості. Для цього складові виробничого потенціалу вибирають спеціальні показники, що характеризують ефективність виробничих потужностей підприємства. Ось перелік показників, які можна використовувати у табл.1.4.

Таблиця 1.4 – Показники оцінки ефективності управління виробничим потенціалом підприємства

Складова виробничого потенціалу підприємства	Показник ефективності управління складовою	Бажана тенденція/Нормативне значення
1	2	3
Потенціал виробничих фондів	Фондовіддача	Зростання
	Фондомісткість	Зниження
	Фондоозброєність	Зростання
	Рентабельність основних фондів	Зростання
Потенціал виробничих фондів	Коефіцієнт оновлення основних фондів	Зростання
	Коефіцієнт вибуття основних фондів	Зниження
	Коефіцієнт зносу основних фондів	Зниження
Потенціал оборотних фондів	Оборотність оборотних засобів	Зростання
	Тривалість 1 обороту оборотних засобів	Зниження
	Оборотність грошових коштів	Зростання
	Тривалість 1 обороту грошових коштів	Зниження
	Оборотність запасів	Зростання
	Тривалість 1 обороту запасів	Зниження
	Оборотність ДЗ	>12
	Тривалість 1 обороту дебіторської заборгованості	<30
Потенціал нематеріальних активів	Фондовіддача нематеріальних активів	Зростання
	Фондомісткість нематеріальних активів	Зниження
	Рентабельність нематеріальних активів	Зростання
Трудовий потенціал	Виробіток	Зростання
	Трудомісткість	Зниження
	Коефіцієнт обороту по вибуттю	Зниження
	Коефіцієнт обороту по прийому	Зростання
	Коефіцієнт плинності кадрів	0,05
	Соціальні витрати на 1 працівника	Зростання
	Частота травматизму і аварій на 1 роб. год	Зниження

Продовження таблиці 1.4.

Інноваційний потенціал	Інвестиційні витрати на придбання ОЗ на 1 грн їх вартості	Зростання
	Інвестиційні витрати на придбання нематеріальних активів на 1 грн їх вартості	Зростання
	Ланцюговий темп приросту інвестиційних витрат	Зростання
	Ланцюговий темп приросту прибутку	Зростання
	Енерговитрати на одиницю виробленої продукції	Зниження

Слід зазначити, що наведений вище перелік показників ефективності виробничих потужностей має рекомендаційний характер і може змінюватися або доповнюватися залежно від конкретних характеристик конкретної компанії. Суть запропонованого методу оцінки ефективності управління виробничими можливостями полягає в частковому використанні методології оцінки рівня економічної безпеки за функціональними компонентами. [16].

Для кожного показника слід визначити бажану тенденцію його динаміки і нормативне значення. Нормативне значення може визначатись як із логіки розрахунку показника так і в середньому по галузі. В залежності від того яке значення приймає кожен коефіцієнт визначається рівень ефективності використання виробничого потенціалу підприємства на основі бального методу оцінювання. Порівняння показників в динаміці в свою чергу дає інформацію про зміну ефективності управління виробничим потенціалом підприємства. За «1» приймається низький рівень ефективності використання складової потенціалу, «2» – незадовільний, «3» – задовільний, «4» – високий [16].

Після присвоєння балів за кожним використаним коефіцієнтом, пропонується визначити середнє значення за групами – складовими виробничого потенціалу підприємства. Так ефективність використання матеріально-технічного потенціалу підприємства може бути визначена за формулою 1.2 [16].

$$E_{MT} = \frac{\frac{в\phi_1 + \dots + в\phi_{n1}}{n1} + \frac{о\phi_1 + \dots + о\phi_{n2}}{n2} + \frac{на_1 + \dots + на_{n3}}{n3}}{3}, \quad (1.2)$$

де E_{MT} – рівень ефективності управління матеріально-технічним потенціалом підприємства;
 $вф$ – бальна оцінка окремого показника ефективності управління виробничими фондами;
 $оф$ – бальна оцінка окремого показника ефективності управління оборотними фондами;
 $на$ – бальна оцінка окремого показника ефективності управління нематеріальними активами;
 $n1$ – кількість показників у складовій потенціалу виробничих фондів;
 $n2$ – кількість показників у складовій потенціалу оборотних фондів;
 $n3$ – кількість показників у складовій потенціалу нематеріальних активів;
 3 – кількість складових матеріально-технічного потенціалу підприємства.

Рівень ефективності управління ресурсного потенціалу слід визначати за формулою 1.3 [16].

$$E_P = \frac{E_{MT} + \frac{T_1 + \dots + T_{n4}}{n4}}{2}, \quad (1.3)$$

де E_P – рівень ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства;
 T – бальна оцінка окремого показника ефективності використання трудового потенціалу;
 $n4$ – кількість показників у складовій трудового потенціалу;
 2 – кількість складових ресурсного потенціалу підприємства.

За логікою наведеною на рис.1 для визначення ефективності управління виробничим потенціалом слід використовувати формулу [16]:

$$E_B = \frac{E_P + \frac{I_1 + \dots + I_{n5}}{n5}}{2}, \quad (1.4)$$

де E_B – рівень ефективності управління виробничим потенціалом підприємства;
 I – бальна оцінка окремого показника ефективності використання інноваційного потенціалу;
 $n5$ – кількість показників у складовій інноваційного потенціалу;

2 – кількість складових виробничого потенціалу підприємства.

Таким чином, аналізуючи метод оцінки виробничого потенціалу, можна сказати, що загальна оцінка рівня ефективності виробничого потенціалу компанії визначається як 1 - як найнижчий результат та 4- - найвищий. Для візуалізації результату найкраще використовувати інструменти MS Excel для створення пелюсткової діаграми.

Висновки до розділу 1

З огляду на перший розділ роботи можемо зробити висновки, управління виробничим потенціалом невід’ємна частина господарювання підприємства, яка цілеспрямовано впливає на виробничу діяльність підприємства та на пов’язані з нею процеси для приведення фінансового стану підприємства у бажаний стан. Під виробничим потенціалом розуміють усі наявні або ж приховані можливості підприємства, його усі запаси, ресурси які можна використовувати для досягнення певної мети, цілей підприємства. Також сміливо можемо стверджувати що виробничий потенціал це не тільки наявні можливості та ресурси, а й беззаперечно також не використані можливості підприємства.

У свою чергу, управління виробничою потужністю підприємства - це процес безперервного пошуку шляхів планування, організації, заохочення, контролю, підвищення ефективності виробничої діяльності, що здійснюється через управління підприємством. координація та регулювання. Механізм управління виробничим потенціалом - це сукупність економічних, мотиваційних, організаційних, правових засобів цілеспрямованої взаємодії, що забезпечують сумісність інтересів взаємодіючих сторін, суб’єктів управління та суб’єктів. Оскільки елементи об’єктів контролю можуть мати економічний, соціальний, організаційно-правовий характер, механізм управління повинен формуватися як система економічних, мотиваційних, організаційно-правових механізмів. Проаналізувавши підходи щодо визначення поняття «потенціал»

можемо стверджувати, що його невід'ємною частиною є безпосередньо ресурси та їх система.

Для ефективного функціонування підприємства має бути налагоджене управління виробничим потенціалом, процес управління якого є досить складним. Найголовнішим кроком є визначення існуючого потенціалу підприємства, визначення ресурсів, резервів та розробка різноманітних заходів щодо ефективного їх використання, завдяки чому підприємство може вийти на зовсім інакший, вищий рівень функціонування, що призведе до збільшення його прибутковості.

Існує багато підходів до визначення розміру виробничого потенціалу підприємства, найважливішим з яких є підхід до ресурсів та ефективності. Ресурсний підхід дозволяє визначити величини виробничого потенціалу за допомогою передбачає визначення величини виробничого потенціалу на основі суми його складових. Завдяки ресурсного підходу ефективність управління виробничим потенціалом можна визначити, порівнюючи його значення в динаміці. Ефективний підхід, у свою чергу, передбачає визначення розміру виробничого потенціалу, наприклад, як потенційного економічного результату, вираженого у збільшенні виробництва. Тут загально прийнято використовувати коефіцієнтний метод для оцінки ефективності управління виробничим потенціалом.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»

2.1. Характеристика виробничо-господарської діяльності ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»

Державне підприємство «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» (далі - ДП «НАЕК «Енергоатом» або Підприємство) засноване на державній власності та належить до сфери управління Міністерства енергетики України (далі - Уповноважений орган управління), перейменованого відповідно до постанови Кабінету Міністрів України 27.05.2020 № 425 «Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» [38].

Підприємство утворено з метою виробництва електроенергії, забезпечення безпечної експлуатації та підвищення ефективності роботи атомних електростанцій, безперебійного енергопостачання суб'єктів господарювання та населення, а також, у межах своєї компетенції, забезпечення постійної готовності України до швидких ефективних дій у разі виникнення аварій на підприємствах атомної енергетики, радіаційних аварій у промисловості [38].

- Основними напрямками діяльності Підприємства у сфері використання ядерної енергії є [38]:

1. Перевезення радіоактивних матеріалів.
2. Переробка, зберігання радіоактивних відходів.
3. Використання джерел іонізуючого випромінювання, зокрема, експлуатація, технічне обслуговування, зарядження-перезарядження, введення та виведення з експлуатації установок, що містять джерела іонізуючого випромінювання, монтаж та демонтаж, перетворювання, зберігання, отримання (придбання) та передача (збут) тощо.
4. Підготовка персоналу для експлуатації ядерної установки (за переліком посад та спеціальностей, який визначається Кабінетом Міністрів України).
5. Забезпечення фізичного захисту ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого

випромінювання об'єктів підприємства, а також перевезень, і контроль за їх здійсненням.

6. Здійснення діяльності пов'язаної з конкретним етапом життєвого циклу ядерної установки:

6.1. Вибір майданчика для розміщення ядерної установки чи об'єкта, призначеного для поводження з радіоактивними відходами.

6.2. Проектування ядерної установки.

6.3. Будівництво ядерної установки.

6.4. Введення в експлуатацію ядерної установки.

6.5. Експлуатація ядерної установки.

6.6. Зняття з експлуатації ядерної установки.

- Предметом господарської діяльності підприємства є [38]:

1. Виробництво електричної енергії в межах єдиної централізованої диспетчерської системи оперативно-технологічного управління виробництвом, передачею, розподілом та споживанням електричної енергії.

2. Виробництво теплової енергії.

3. Транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами.

4. Постачання теплової енергії.

5. Будівельна діяльність, зокрема вишукувальні роботи для будівництва, розроблення містобудівної документації, проектування об'єктів архітектури, будівельні та монтажні роботи, монтаж інженерних мереж, будівництво транспортних споруд, інжинірингова діяльність у сфері будівництва тощо.

6. Будівництво підприємств енергетики, добувної та обробної промисловості.

7. Ремонт і технічне обслуговування двигунів, турбін, насосів, компресорів та гідравлічних систем.

8. Проектування, виготовлення, монтаж, налагодження, ремонт, технічне переозброєння і реконструкція устаткування, обладнання, систем, пристроїв та

запасних частин, виробництво контрольно-вимірювальних приладів, електророзподільної та контрольної апаратури.

9. Закупівля ядерного палива.

10. Операції у сфері поводження з небезпечними відходами.

11. Централізоване водопостачання та водовідведення.

12. Проектування та будівництво дослідних, дослідно-промислових та промислових вітроелектростанцій (ВЕС) та інженерних комунікацій, необхідних для їх функціонування.

13. Експлуатація, технічне обслуговування та ремонт дослідних, дослідно-промислових та промислових вітроелектростанцій та інженерних комунікацій, необхідних для їх функціонування.

14. Проведення випробувань вітроелектроагрегатів та іншого обладнання нетрадиційних енерготехнологій.

15. Виконання науково-дослідних робіт, пов'язаних з підвищенням енергетичної ефективності діючих енергетичних систем та об'єктів.

16. Виконання дослідно-конструкторських робіт із створення та поставки на виробництво нової техніки.

17. Виконання проектів реконструкції, модернізації діючих енергетичних об'єктів.

18. Проведення пуско-налагоджувальних робіт на об'єктах паливно-енергетичного комплексу та інших об'єктах промислової та соціальної сфери.

19. Розробка та реалізація проектів підвищення енергетичної ефективності та екологічних показників промислових об'єктів.

20. Виробництво будівельних металевих конструкцій, інших верстатів.

21. Ремонт (спеціалізований) решти машин спеціального призначення.

22. Діяльність у сфері геодезії, гідрографії та гідрометеорології, виконання топографо-геодезичних, картографічних робіт.

23. Надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення, зокрема, проектування, монтаж, технічне обслуговування засобів

протипожежного захисту та систем опалення, оцінка протипожежного стану об'єктів тощо.

24. Користування ділянками надр з метою будівництва та експлуатації підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин.

25. Користування надрами з метою видобування корисних копалин, добування піску та гравію.

26. Виконання вибухових робіт.

27. Видобування підземних вод для забезпечення господарсько-питних потреб населення, а також для потреб комунальної та промислової зон території міст - супутників атомних електростанцій.

28. Проектування, будівництво нових і реконструкція існуючих меліоративних систем та окремих об'єктів інженерної інфраструктури.

29. Діяльність, пов'язана з розведенням та промисловим виловом риби на промислових ділянках рибогосподарських водойм, крім внутрішніх водойм (ставків) господарств.

30. Ведення лісового господарства та надання пов'язаних з ним послуг, лісозаготівля, одержання продукції лісового господарства, оброблення деревини та виробництво виробів з деревини.

31. Використання радіочастотного ресурсу України відповідно до Закону України «Про радіочастотний ресурс України».

32. Надання послуг радіозв'язку з використанням радіочастот.

33. Надання послуг телефонного зв'язку. Будівництво і технічне обслуговування мереж місцевого телефонного зв'язку.

34. Технічне обслуговування і експлуатація мереж ефірного теле- та радіомовлення, проводового радіомовлення та телемереж.

35. Діяльність у сфері телебачення і радіомовлення, в тому числі використання каналів мовлення, передача (трансляція), створення радіо- та телевізійних програм.

36. Монтаж передавальної апаратури.

37. Надання послуг з перевезення небезпечних вантажів автомобільним транспортом.

38. Надання послуг з перевезення пасажирів автомобільним транспортом, крім таксі.

39. Надання послуг з міжнародних перевезень пасажирів та вантажів автомобільним транспортом.

40. Надання послуг з перевезення пасажирів, вантажів звичайним транспортом, виконання маневрових та буксирувальних робіт залізничним транспортом.

41. Діяльність, пов'язана з державною таємницею.

42. Розроблення, виробництво, впровадження, обслуговування, дослідження ефективності систем і засобів технічного захисту інформації, надання послуг у галузі технічного захисту інформації.

43. Використання та експлуатація криптосистем і засобів криптографічного захисту інформації.

44. Діяльність, пов'язана з охороною об'єктів, переданих Підприємству на праві господарського віддання.

45. Надання послуг, пов'язаних з охороною державної та іншої власності надання послуг з охорони громадян.

46. Здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

47. Організація міжнародного обміну інформацією та технологіями.

48. Організація і проведення маркетингових досліджень.

49. Надання інформаційних консультаційних та консалтингових послуг.

50. Інформаційна, рекламна та видавнича діяльність.

51. Дослідження та розробки в галузі природничих та технічних наук, провадження експертної діяльності в науково-технічній сфері,

52. Технічний контроль та аналіз, технічні випробування та дослідження.

53. Складське господарство.

54. Зберігання пального.

55. Соціально-побутова діяльність, у тому числі організація пунктів громадського харчування, торгівлі, надання побутових та готельних послуг.

56. Торгівельна діяльність (оптова, роздрібна, консигнаційна, комісійна, виїзна торгівля та торгівля на відкритих майданчиках).

57. Оптова торгівля паливом, будівельними матеріалами, хімічними продуктами, іншими машинами та устаткуванням, відходами та брухтом, інші види оптової торгівлі.

58. Експорт та імпорт для лазерних систем зчитування.

59. Проведення освітньої діяльності, професійно-технічне навчання, професійне навчання кадрів, освіта дорослих та інші види освіти.

60. Медична практика.

61. Розроблення, виробництво, виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, реалізація (випуск), використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

62. Фізкультурно-оздоровча та спортивна діяльність: організація та проведення спортивних занять професіоналів та любителів спорту; діяльність з різних видів спорту, визнаних в Україні.

63. Діяльність, пов'язана із відкриттям та функціонуванням стрілецьких тирів, стрільбищ невійськового призначення, мисливських стендів.

64. Оптова та роздрібна торгівля алкогольними та/або тютюновими виробами.

65. Здійснення купівлі-продажу електричної енергії на ринку електричної енергії, організація та участь у пов'язаних з цим взаємовідносинах, відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії».

- Підприємство може здійснювати інші види діяльності якщо вони не суперечать меті його діяльності не заборонені чинним законодавством України [38].

- Усі види діяльності, які згідно із законодавством потребують спеціальних дозволів чи ліцензій, здійснюються Підприємством лише після їх отримання [38].

- При здійсненні всіх видів діяльності Підприємства забезпечує дотримання законодавства України про надра та про охорону навколишнього природного середовища [38].

- Основними завданнями Підприємства є [38]:

1. Виробництво та продаж електроенергії.
2. Закупівля ядерного палива.
3. Розроблення і впровадження єдиних для Підприємства техніко-економічних нормативів.
4. Створення системи поводження з відпрацьованим ядерним паливом та радіоактивними відходами.
5. Створення системи перепідготовки і підвищення кваліфікації персоналу атомних електростанцій.
6. Підвищення безпеки атомних електростанцій на основі впровадження сучасних технологій, вдосконалення характеристик систем безпеки.
7. Забезпечення дотримання норм міжнародних договорів з питань ядерної безпеки та цивільно-правової відповідальності за ядерну шкоду.
8. Будівництво і реконструкція атомних енергоблоків, зняття їх з експлуатації.
9. Визначення, створення та підтримання безперервного функціонування системи фізичного захисту ядерних установок, ядерних матеріалів, об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, інших джерел іонізуючого випромінювання.

"Енергоатом" забезпечує близько 55% потреби України в електроенергії, в осінньо-зимові періоди цей показник сягає 70%.

Україна посідає сьоме місце в світі за показником встановленої потужності АЕС.

Компанія "Енергоатом" є членом ВАО АЕС, WNA, EUR, INPRO, Українського ядерного товариства та Асоціації "Український ядерний форум".

Чотири атомні станції — Запорізька, Рівненська, Южно-Українська, Хмельницька, а також "Атомремонтсервіс", "Атоменергомаш",

"Атомкомплект", "Атомпроектінжиніринг", "Аварійно-технічний центр", "Науково-технічний центр", "Донузлавська ВЕС", "Складське господарство", "Енергоефективність" і "Управління справами" є відокремленими підрозділами ДП "НАЕК "Енергоатом".

Відповідно до Закону України "Про використання ядерної енергії і радіаційну безпеку" на НАЕК "Енергоатом" покладено функції експлуатуючої організації, що відповідає за безпечне виробництво електроенергії. Крім того, основними завданнями "Енергоатому" є подовження ресурсу наявних та спорудження нових енергопотужностей, придбання свіжого і вивезення відпрацьованого ядерного палива, створення національної інфраструктури поводження з опроміненим ядерним паливом, фізичний захист об'єктів атомної енергетики, перепідготовка і підвищення кваліфікації персоналу, вирішення соціальних питань працівників Компанії тощо[33].

НАЕК «Енергоатом» визначено як ключового виробника електричної енергії на десятиріччя вперед. «Україна розглядає атомну енергетику як одне з найбільш економічно ефективних низьковуглецевих джерел енергії. Подальший розвиток ядерного енергетичного сектору на період до 2035 року прогнозується виходячи з того, що частка атомної генерації в загальному обсязі виробництва електроенергії зростатиме», — йдеться в Енергетичній стратегії України на період до 2035 року¹ [19].

Організаційна структура ДП НАЕК ЕНЕРГОАТОМ.

ДП «НАЕК «Енергоатом» створено на базі майна атомних електричних станцій (далі – ВП АЕС) згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 17.10.1996 № 1268. Організаційно-правова форма ДП «НАЕК «Енергоатом» – державне підприємство. ДП «НАЕК «Енергоатом» належить до сфери управління Міністерства енергетики та вугільної промисловості України. Підприємство створено з метою виробництва електроенергії, забезпечення безпечної експлуатації та підвищення ефективності роботи атомних електростанцій, безперебійного енергопостачання суб'єктів господарювання та населення, а також, в межах своєї компетенції, забезпечення постійної

готовності України до швидких ефективних дій у разі виникнення аварій на підприємствах атомної енергетики, радіаційних аварій у промисловості. Основні види економічної діяльності детально викладені у Статуті ДП «НАЕК «Енергоатом». Стратегічні напрями та показники діяльності визначено Стратегічним планом Компанії [40].

Рисунок 2.1 - Особливість ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»

Джерело:[22]

Крім чотирьох ВП АЕС та Дирекції до складу Компанії входять відокремлені підрозділи: Атомремонтсервіс, Атоменергомаш, Атомпроектінжиніринг, Науково-технічний центр, Аварійно-технічний центр, Атомкомплект, Складське господарство, Управління справами, КБ «Атомприлад», Автоматика та машинобудування, Донузлавська ВЕС, Представництво ДП «НАЕК «Енергоатом» в Брюсселі (Королівство Бельгія), Енергоатом-Трейдинг [22].

Частину відокремлених підрозділів створено з дотриманням вимог законодавства та згідно з наданими повноваженнями у різні часи за рішеннями керівництва Компанії з метою підвищення ефективності управління діяльністю та ресурсами за деякими напрямками [22]:

ВП «Атомкомплект» - у 2002 році з метою централізації діяльності зі здійснення закупівель;

ВП «Науково-технічний центр» — у 2003 році з метою централізації діяльності з організації та забезпечення інженерного та науково-технічного супроводження роботи АЕС;

ВП «Атомпроектінжинринг» — у 2008 році з метою централізації діяльності з будівництва нових ядерних установок;

ВП «Складське господарство» — з метою забезпечення централізованого зберігання та обліку товарно-матеріальних цінностей (запасних частин, обладнання тощо); ВП «Управління справами» — у 2002 році з метою централізованого господарського супроводження діяльності підрозділів Компанії, розташованих у м. Києві.

ВП «Енергоатом-Трейдинг» — у 2018 з метою організації та здійснення діяльності в умовах нового ринку електроенергії.

Деякі відокремлені підрозділи включено до складу Компанії за рішеннями органу виконавчої влади, у сфері управління якого перебувала Компанія, на базі майна державних підприємств шляхом їх реорганізації [22]:

ВП «Атомремонтсервіс»;

ВП «КБ Атомприлад»;

ВП «Автоматика та машинобудування»;

ВП «Аварійно-технічний центр»; ВП «Донузлавська ВЕС».

Вимоги до системи управління ДП «НАЕК «Енергоатом», як до експлуатуючої організації (оператора) ядерних установок, встановлені нормативними документами Держатомрегулювання України. Чинна організаційна структура Компанії сформована шляхом створення управлінських вертикалей, розподілу функцій та відповідальності, делегування повноважень з управління основним виробництвом, управління фінансами, управління людськими ресурсами, управління закупівлями, управління системою відомчого нагляду та забезпечення фізичного захисту ядерних установок. Відповідно до заявленої політики ДП «НАЕК «Енергоатом» встановлює цілі з удосконалення та розвитку системи управління, які виконуються в повному бсязі [22].

СТРУКТУРА ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»

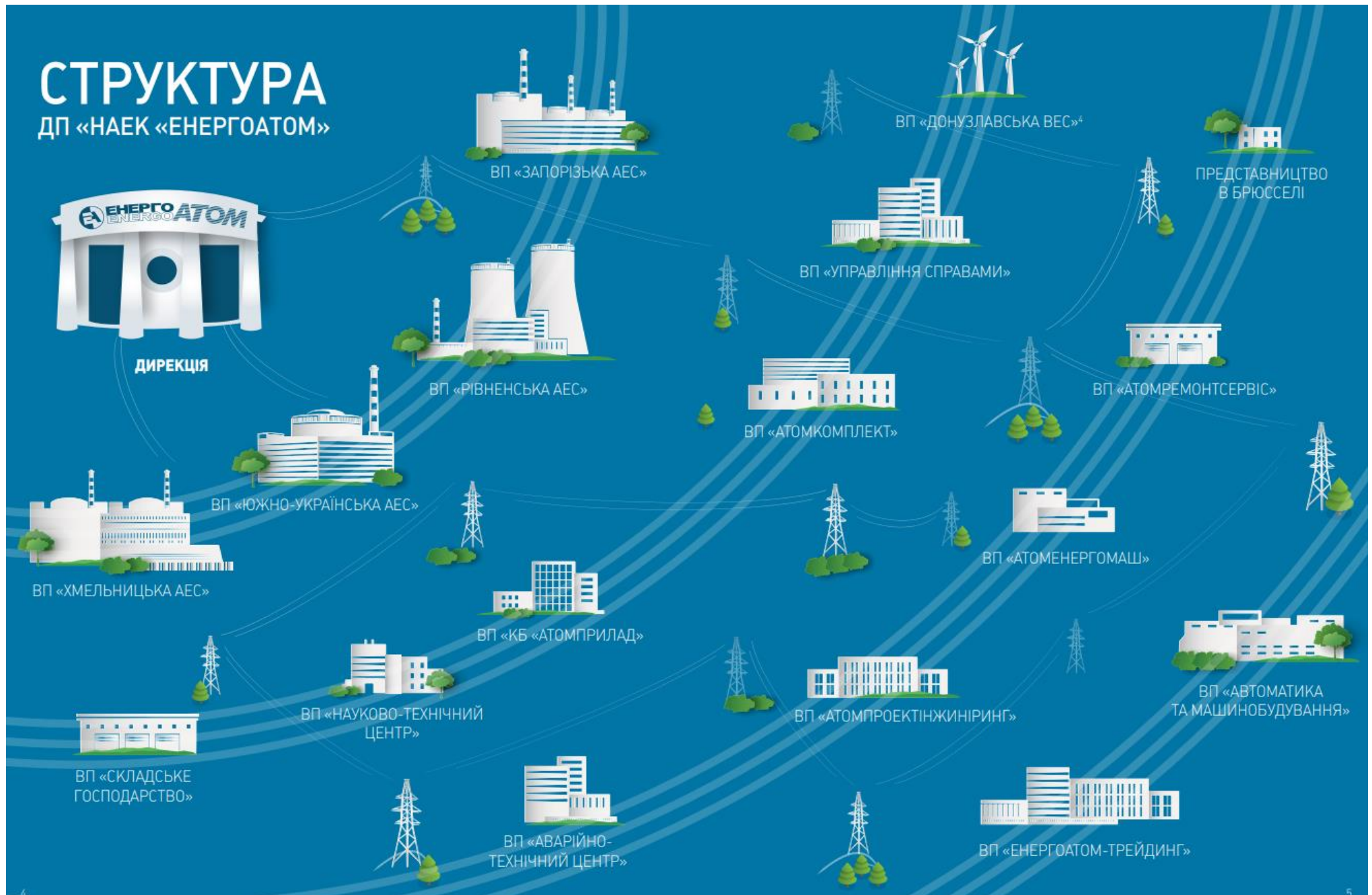

Рисунок 2.2 - Структура ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»

Джерело: [22]

2.2. Аналіз фінансово-економічного стану ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»

Майновий стан підприємства характеризується використанням засобів (активів) і джерелами їх формування (пасивів). Джерелом інформації для оцінки майнового стану є баланс підприємства. В процесі аналізу активу й пасиву балансу визначаються показники структури, динаміки балансу, структурної динаміки балансу, а саме [3]:

- абсолютні величини по статтям активу і пасиву балансу на початок і кінець періоду та зміни абсолютних величин;
- питома вага окремих статей у валюті балансу на початок і кінець періоду та зміни у питомій вазі;
- зміни статей балансу на кінець періоду у порівнянні із відповідними значеннями на початок періоду (абсолютні прирости і темпи росту).

Розраховані показники порівнюються із аналогічними за попередні звітні періоди, на основі чого робляться висновки про динаміку показників.

Таблиця 2.1 – Аналіз майнового стану підприємства

№	Показник	Алгоритм розрахунку	2018	2017	2016	Абсолютне відхилення, +, -		Відносне відхилення, %	
<i>I. Показники майнового стану підприємства</i>						2017 до 2016	2018 до 2017	2017 до 2016	2018 до 2017
1	Фондомісткість	$\frac{\phi 1 \text{ (р.031 на поч. року + р.031 на кін. року)} * 0,5}{\phi 2 \text{ р.010}}$	6,58	7,21	13,53	-6,32	-0,63	-0,47	0,09
2	Фондоозброєність	$\frac{\phi 2 \text{ р.010}}{\text{кількість працівників на кін. Року}}$	1042,12	941,54	660,42	281,12	100,58	0,43	0,11
3	Коефіцієнт зносу основних засобів	$\frac{\phi 1 \text{ р.032}}{\phi 1 \text{ р.031}}$	0,67	0,32	0,67	-0,35	0,35	-0,52	1,09
4	Коефіцієнт оновлення основних фондів	$\frac{\phi 5 \text{ р.260 (гр.5)}}{\phi 1 \text{ р.031 на кін. року}}$	0,03	0,01	0,01	0	0,02	0,00	2,00

Продовження таблиці 2.1.

5	Коефіцієнт вибуття основних засобів	ф5 р.260 (гр.8) / ф1 р.031 на поч. року	0,000 17	0,00 1	0,00 02	0,0008	0,0008 3	4,00	0,83
6	Фондовіддача	ф.2 р.010 / ф.1. (р.031 на поч. року + р.031 на кін. року)*0,5	0,152	0,14	0,07	0,07	0,012	1,00	0,09
7	Рентабельність основних засобів	ф2 р.220 (або р.225) / ф1 (р.031 на поч. року + р.031 на кін. року)*0,5 *100	0,024 53	0,09	0,52	0,61	0,0654 7	-1,17	0,73
8	Абсолютна сума прибутку на одну гривню основних засобів	ф2 р.220 (або р.225) / ф1 р.031	0,001 49	0,00 3	0,02	0,023	0,0015 1	-1,15	0,50

Джерело: складене автором на основі Додатку А, Б та В.

З наведених вище розрахунків ми бачимо, що рентабельність активів дещо зросла, такий значний показник, як рентабельність основних фондів, зріс і з від'ємного значення -0,52 став позитивним 0,025, амортизація основних фондів залишилася на місці, і значних змін не відбулося. За три роки відбулося збільшення оновлення основних фондів (з 0,01 до 0,03), коефіцієнт достатності капіталу також різко зріс з 660,42 до 1042. 12.

Розрахунки, що стосуються аналізу використання виробничих потужностей компанії надано у табл.2.2. Проаналізуємо отриманий результат і узагальнимо у висновки на основі даних по АЕС компанії. За базис для аналізу візьмемо загальну інформацію по АЕС України. Загальна виробнича потужність усіх енергоблоків АЕС ра рік становить 69% виробництва електроенергії в Україні.

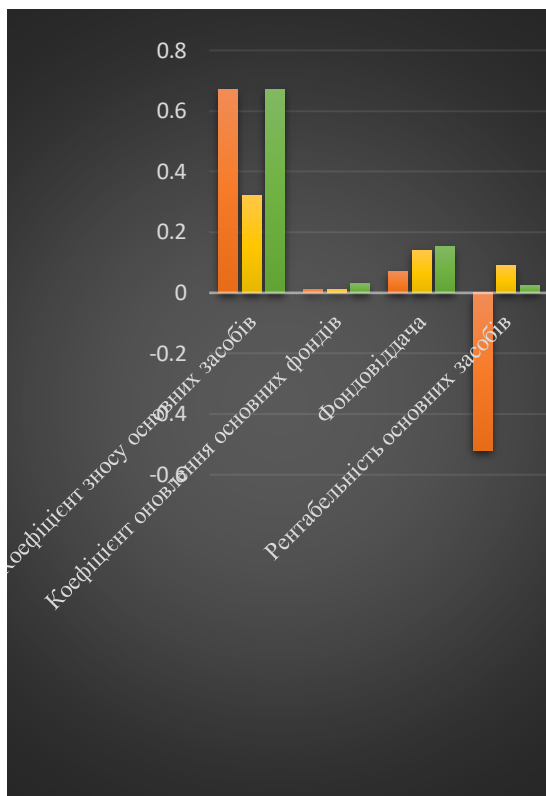

Рис 2.4 – Динаміка показників майнового стану підприємства

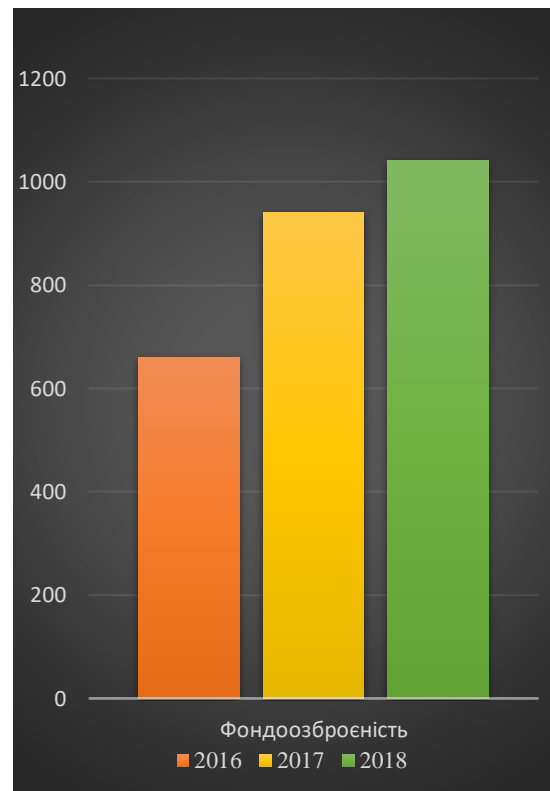

Рис 2.5 – Динаміка фондоозброєності підприємства

Таблиця 2.2 - Показники використання виробничих потужностей 2013-2017 рр.

Показник	Рік				
	2018	2017	2016	2015	2014
1	2	3	4	5	6
Коеф. Інтенсивність використання	0,86	0,81	0,87	0,88	0,83
Коеф. Екстенсивність використання	0,71	0,67	0,72	0,73	0,73

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»

З таблиці 2.2 можна зробити висновок, що компанія ефективно використовує своє обладнання, оскільки коефіцієнти інтенсивного та екстенсивного використання обладнання мають високі значення, близькі до одиниці.

Безпечне виробництво електричної та теплової електроенергії, яка виробляється атомними електростанціями, досягається шляхом впровадження сучасних технологій, вдосконалення характеристик систем безпеки, програмного забезпечення, процедур тощо у процесі перетворення вхідних ресурсів у готову продукцію. У зв'язку із реформуванням ринку електроенергії функціонує на ступна схема виробничої діяльності [40].

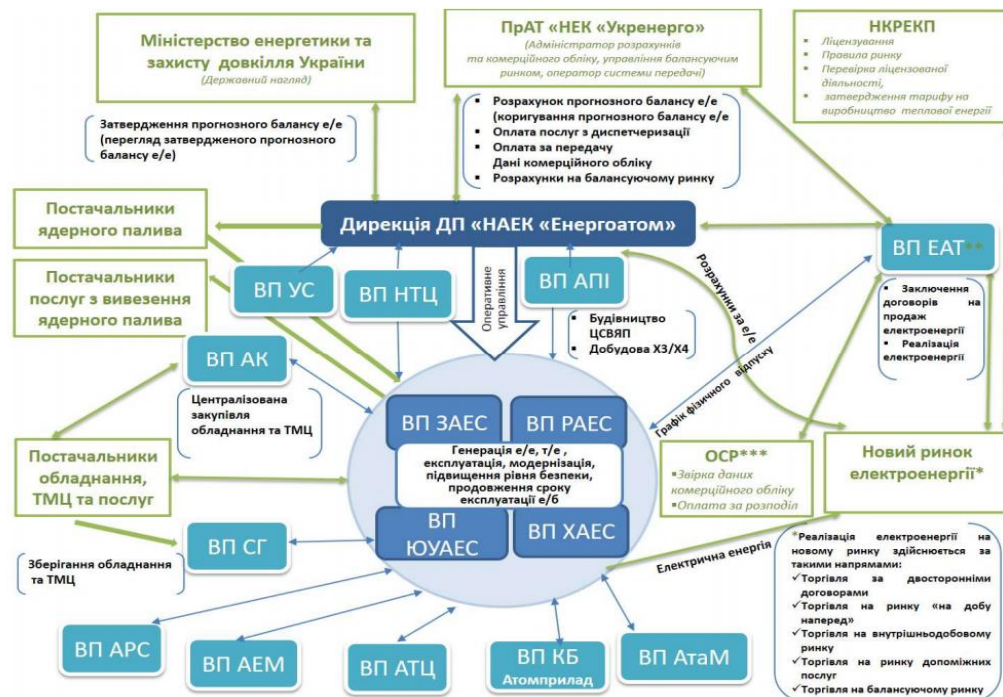
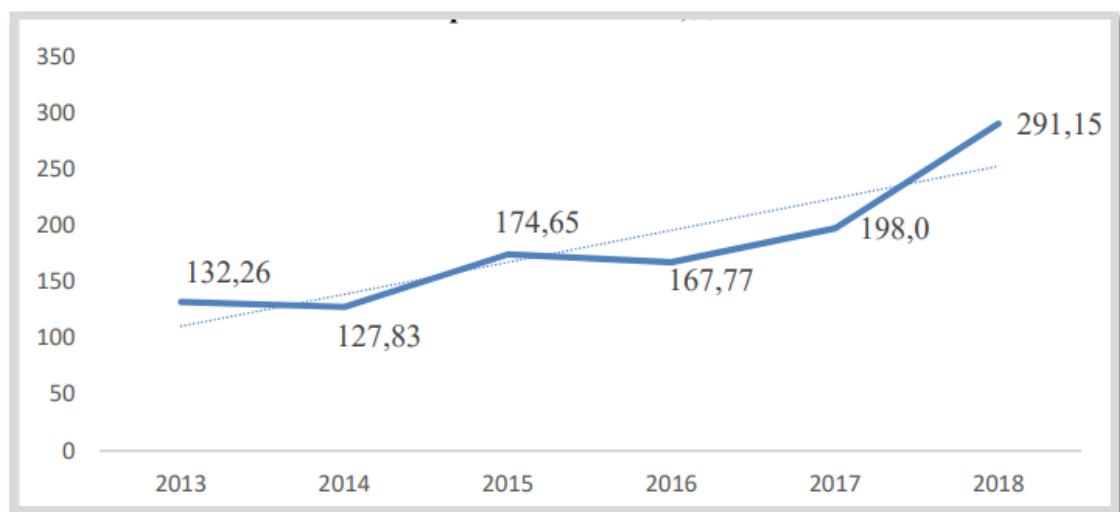

Рис 2.6 – Схема виробничої діяльності ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»

Джерело:[40].

Показник оборотність запасів характеризує ефективність управління запасами в Компанії. Даний показник збільшився з 132,26 діб у 2013 році до 291,15 діб за 2018 рік, що свідчить про надмірність запасів. При цьому, слід зазначити, що основну частку запасів складає вартість ядерного палива та ядерних матеріалів (станом на 31.12.2018 – 91,2%), яка збільшилася в 2018 році на 10 006,7 млн грн. Крім цього, на трьох енергоблоках АЕС у 2018 році проводились роботи з продовження строку експлуатації [40].

Рисункок 2.7 – Оборотність запасів, діб

Джерло: сформовано автором на основі [40].

Показник касового циклу Рис. 2. 8. для досліджуваної компанії характеризується період від закупівлі сировини до моменту отримання засобів для реалізації виробленої електроенергії. Той факт, що грошовий цикл зменшився з 161,86 днів у 2013 році до 283,58 днів у 2018 році, є негативною тенденцією, оскільки чим довший готівковий цикл, тим більше оборотних коштів потрібно бізнесу. На те, що показник збільшився у 2018 році, вплинуло зростання запасів рису. 2. 8.

Розрахунок показників за 2013-2018 роки [40]:

За 2013 рік:

- Оборотність дебіторської заборгованості = $4\,023\,112 / 17\,235\,999 * 365$ діб = 85,20 діб *;

- Оборотність кредиторської заборгованості = $3\,217\,175 / 21\,119\,701 * 365$ діб = 55,60 діб;

- Оборотність запасів = $7\,653\,050 / 21\,119\,701 * 365$ діб = 132,26 діб**;

- Грошовий цикл 2013 = $85,20 + 132,26 - 55,60 = 161,86$ діб.

Рисунок 2.8 – Грошовий цикл, діб

Джерло: сформовано автором на основі [40].

За 2014 рік:

- Оборотність дебіторської заборгованості = $6\,255\,220 / 23\,237\,672 * 365$ діб = 98,25 діб*;

- Оборотність кредиторської заборгованості = $9\,611\,037 / 22\,838\,113 * 365$ діб
= 153,60 діб;

- Оборотність запасів = $7\,998\,239 / 22\,838\,113 * 365$ діб = 127,83**;

- Грошовий цикл2014 = $98,25 + 127,83 - 153,60 = 72,48$ діб.

За 2015 рік:

- Оборотність дебіторської заборгованості = $9\,195\,240 / 32\,903\,883 * 365$ діб
= 102,00 діб*;

- Оборотність кредиторської заборгованості = $9\,130\,525 / 25\,500\,947 * 365$ діб
= 130,69 діб;

- Оборотність запасів = $12\,202\,268 / 25\,500\,947 * 365$ діб = 174,65**;

- Грошовий цикл2015 = $102,00 + 174,65 - 130,69 = 145,96$ днів

За 2016 рік:

- Оборотність дебіторської заборгованості = $10\,859\,537 / 36\,067\,864 * 365$
діб = 109,90*;

- Оборотність кредиторської заборгованості = $4\,347\,780 / 30\,343\,895 * 365$
діб = 52,30;

- Оборотність запасів = $13\,947\,498 / 30\,343\,895 * 365$ діб = 167,77 діб**;

- Грошовий цикл2016 = $109,90 + 167,77 - 52,30 = 225,37$ діб.

За 2017 рік:

- Оборотність дебіторської заборгованості = $10\,420\,880 / 38\,487\,690 * 365$ діб
= 98,83 діб*;

- Оборотність кредиторської заборгованості = $5\,289\,211 / 33\,714\,603 * 365$
діб = 57,26 діб;

- Оборотність запасів = $18\,289\,227 / 33\,714\,603 * 365$ діб = 198,00 діб**;

- Грошовий цикл2017 = $98,83 + 198,00 - 57,26 = 239,57$ діб.

За 2018 рік:

- Оборотність дебіторської заборгованості = $3\,121\,036 / 44\,055\,259 * 365$ діб
= 25,86 діб*;

- Оборотність кредиторської заборгованості = $3\,178\,522 / 34\,706\,910 * 365$
діб = 33,43 діб;

- Оборотність запасів = $27\,684\,313 / 34\,706\,910 * 365$ діб = 291,15 діб**;
- Грошовий цикл = $25,86 + 291,15 - 33,43 = 283,58$ діб.

Один із головніших моментів стабільності виробничо-господарської діяльності це правильність та доцільність вкладення фінансових ресурсів в активи, тому необхідно визначити структуру майна і джерела його утворення, а також розглянути його динаміку (табл.. 2.3)

Таблиця 2.3 – Структура активів ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»

СТРУКТУРА АКТИВІВ ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» У 2018 РОЦІ				
Активи	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	Зміна	
			+/-	%
I. Необоротні активи	175 693 401	179422 484	3729083	102,1
у тому числі				
Нематеріальні активи	177 526	178 373	847	100,5
Незавершені капітальні інвестиції	9 703 607	11 270 514	1 566 907	116,2
Основні засоби	160 888 601	162 731 629	1 843 028	101,2
Інвестиційна нерухомість	16 545	11 925	(4 620)	72,1
Довгострокова дебіторська заборгованість	335 358	169 683	(165 675)	50,6
Інші необоротні активи	4 571 764	5 060 360	488 596	110,7
II. Оборотні активи	34 193 065	36 010 055	1816 990	105,3
у тому числі				
Запаси	23 466 799	27 684 313	4 217 514	118,0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2 996 373	3 121 036	124 663	104,2
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
За виданими авансами	3 575 580	1 340 418	(2 235 162)	37,5
З бюджетом	1 736 698	221 693	(1 514 605)	12,8
Інша поточна дебіторська заборгованість	1 468 602	964 236	(504 366)	65,7
Гроші та їх еквіваленти	388 034	1 866 496	1 478 462	481,0
Інші оборотні активи	558 364	809 379	251 015	145,0
III. Необоротні активи, утримувані, для продажу, та групи вибуття	130 364	130 364		100,0
Активи всього:	210 016 830	215 562 903	5 546 073	102,6

Джерело: розраховано автором на основі [22].

Активи підприємства у 2018 році збільшилися на 2,6% і становили 215 562,9 млн. грн. Балансова вартість основних засобів зросла на 1,1% - до 162

731,6 млн. грн. Оборотні активи зросли на 1 817,0 млн. грн або на 5,3% і становили 36 010,1 млн. грн. Ця зміна обумовлена збільшенням на 4 217,5 млн. грн або на 18,0% виробничих запасів та на 1 478,5 млн. грн залишку грошових коштів, з яких 1 454,9 млн. грн – залишок невикористаних кредитних коштів Євратом.

Довгострокові зобов'язання Компанії у 2018 році зросли на 6 714,0 млн. грн або на 35,3% і становили 25 734,1 млн. грн. Поточні зобов'язання Компанії у 2018 році зросли на 2 212,1 млн. грн або на 9,7% і становили 25 127,5 млн. грн. Ця зміна обумовлена нарахування податків та обов'язкових платежів до Бюджету за підсумками діяльності у IV кварталі 2018 року [22].

Таблиця 2.4 – Показники фінансових результатів діяльності підприємства

Показники фінансових результатів діяльності підприємства						Абсолютне відхилення, +,-		Відносне відхилення, %	
№	Показник	Алгоритм розрахунку	2018	2017	2016	2017 до 2016	2018 до 2017	2017 до 2016	2018 до 2017
9	Чистий прибуток (збиток)	ф2 р.220 або ф2 р.220	232791	833805	-6494134	7327939	-601014	-1,13	-0,72

Джерело: складено автором на основі Додатку Б

Чистий прибуток підприємства суттєво зріс (на 6726925 г. 3. У 2018 р. Порівняно з 2016 р.), У 2016 р. Компанія працювала зі збитком, а в 2018 р. Компанія працює з чистим прибутком 232791 гр.од., отже фінансові результати компанії значно покращились.

За 2018 рік Компанія, відповідно до МСФЗ, отримала чистий прибуток рис. 2.9. в обсязі 4 631,8 млн грн, що на 809,4 млн грн (21%) більше показника 2017 року (розрахованого згідно з методикою МФСЗ) за рахунок зростання чистого доходу від реалізації продукції.

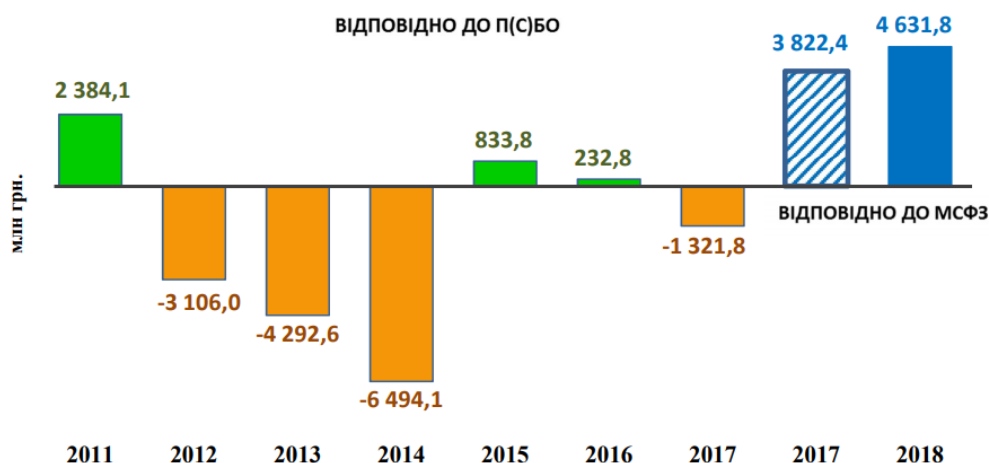

Рисунок 2.9 – Чистий прибуток (збиток)

Джерело: сформовано автором на основі [40].

Загальний обсяг доходів Компанії за 2018 рік становить 46 696,7 млн грн., що на 3 544,5 млн грн більше минулорічного показника. Загальний обсяг витрат підприємства за 2018 рік склав 42 064,9 млн грн., що на 2 735,0 млн грн. більше показника 2017 року.

Доходи Компанії формуються за рахунок продажу електроенергії ДП «Енергоринок», виробництва, транспортування і постачання споживачам теплової енергії, надання послуг з централізованого водопостачання і водовідведення тощо. Основний обсяг доходу – 98,2% від обсягу чистого доходу – Компанія отримала за рахунок продажу електричної енергії АЕС - 43 274,3 млн. грн. [40].

Основна діяльність ДП «НАЕК «Енергоатом» пов'язана з виробництвом електричної та теплової енергії. Особливістю Компанії є її подвійний статус – як суб'єкта господарювання та як експлуатуючої організації (оператора) ядерних установок. Цим обумовлено складність та чисельність виробничих процесів (підпроцесів), з яких складається у цілому процес управління діяльністю з виробництва електричної та теплової енергії, та різноманітність ресурсів, які використовуються у всьому технологічному ланцюжку.

Виробничі процеси забезпечуються високим рівнем ядерної, радіаційної та експлуатаційної безпеки, що відповідають міжнародним рекомендаціям та національним стандартам.

Для підвищення рівня безпеки та продовження терміну експлуатації енергоблоків реалізуються заходи в рамках Комплексної (зведеної) програми підвищення рівня безпеки енергоблоків АЕС України та продовження строку експлуатації діючих енергоблоків АЕС України [40].

ВП «Енергоатом-Трейдинг» ДП «НАЕК «Енергоатом» забезпечує здійснення операції купівлі-продажу електричної енергії на різних сегментах нової моделі ринку електричної енергії України.

Продукція (електроенергія), яку виробляє ДП «НАЕК «Енергоатом», користується стабільним попитом завдяки порівняно низьким цінам, що обумовлено технологією виробництва. Компанія працює здебільшого за рівномірним графіком навантаження, використовуючи, у середньому, 72-73% встановленої потужності [22].

Загальна встановлена потужність енергоустановок Компанії складає [22]:

ядерних реакторів — 13 835 МВт;

гідроагрегатів — 313,5 МВт.

У ДП «НАЕК «Енергоатом» у 2018 році в експлуатації перебувало [22]:

15 енергоблоків встановленою потужністю 13 835 МВт;

2 гідроагрегати ТГАЕС встановленою потужністю 302 МВт;

2 гідроагрегати ОлГЕС встановленою потужністю 11,5 МВт.

За 2018 рік частка електроенергії ДП «НАЕК «Енергоатом» у вітчизняній електроенергетиці становила [22]:

від обсягу виробництва — 53,1%;

у структурі Енергоринку — 54,5%

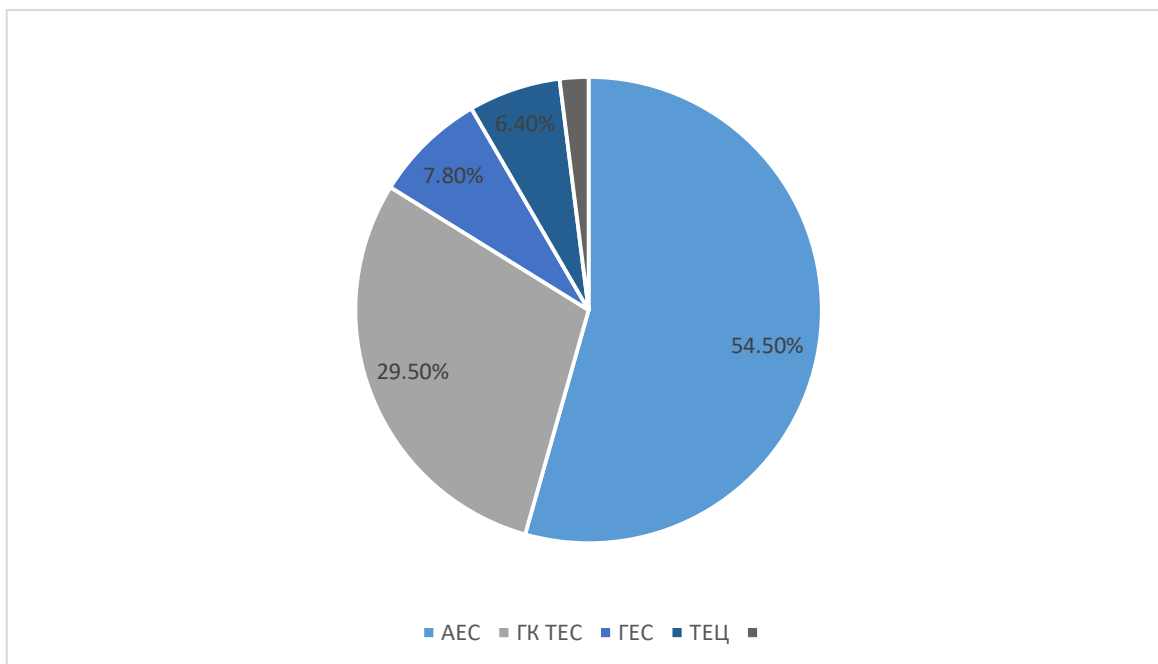

Рисунок 2.10 – Частка у відпуску електроенергії

Джерело: сформовано автором на основі [40].

Виробничі показники

За 2018 рік вироблено 84 626,3 млн кВт·год електроенергії, що більше планового показника на 1 677,1 млн кВт·год (план – 82 949,2 млн кВт·год). Планове завдання з виробництва електроенергії виконано на 102%. Порівняно з 2017 роком виробництво електроенергії зменшилося на 1 158,8 млн кВт·год (85 785,1 млн кВт·год) [44].

За 2018 рік до оптового ринку електричної енергії відпущено 79 609 млн кВт·год електроенергії, що більше планового завдання на 1 901,2 млн кВт·год (план – 77 707,8 млн кВт·год). Планове завдання з відпуску електроенергії виконано на 102,4%. Порівняно з 2017 роком відпуск електроенергії зменшився на 893,1 млн кВт·год (80 502,1 млн кВт·год) [22].

Таблиця 2.5 – Виробничі показники діяльності ВП АЕС

Показники	Од.вим	Затверджений тариф			Фактичні показники	Відхилення
		з 01.01.18	з 01.10.18	Фактичний показник		
Корисний відпуск електроенергії АЕС	млн кВт·год	79 020	78 697,4	78 697,4	79 383,065	685,67

Продовження таблиці 2.5.

Відпуск теплової енергії з колекторів АЕС	тис. Гкал	1 613,7	1 613,7	1 613,7	1 546,66	-67,04
Товарна продукція відпуску електроенергії	млн грн	42 694,87	42 890,35	42 890,35	43 274,284	383,93
Товарна продукція відпуску теплоенергії з колекторів	млн грн	138,78	139,42	139,42	133,61	-5,81
Тариф на відпуск електричної енергії	коп/кВт·год	54,03	55,76	54,50	54,51	0,01
Тариф на виробництво теплової енергії	грн/ Гкал	86,00	87,09	86,40	86,39	-0,01

Джерело: сформовано автором на основі [40].

Додатковий відпуск електричної енергії АЕС по відношенню до показників, врахованих у структурі тарифу на 2018 рік, склав 685,67 млн кВт·год, додатково отримано 383,93 млн грн товарної продукції.

Фактичний відпуск теплової енергії з колекторів, що виробляється на АЕС, склав 133,61 тис. Гкал, що менше за плановий показник на 67,04 тис Гкал, недоотримано товарної продукції на 5,81 млн грн [22].

Додатковий відпуск електричної енергії Олександрівською ГЕС та Ташлицькою ГАЕС по відношенню до показників, врахованих у структурі тарифу на 2018 рік, склав 7,641 млн кВт·год, додатково отримано 37,90 млн грн товарної продукції. Коефіцієнт використання встановленої потужності за 2018 рік склав 69,6%, що на 1,0% менше, ніж за 2017 рік (70,6%). Коефіцієнт готовності несення номінального електричного навантаження за 2018 рік склав 70,2%, що на 5,9% менше, ніж за 2017 рік (76,1%) (табл. 2.6.) [22].

Таблиця 2.6 – Виробничі показники діяльності ВП АЕС

Виробничі показники діяльності Олександрівської ГЕС та Ташлицької ГАЕС									
Показники	Од.ви м	2018 рік						Відхилення	
		з 01.01.18		з 01.10.18		Фактичні показники			
		ТГАЕС	ОГЕС	ТГАЕС	ОГЕС	ТГАЕС	ОГЕС	ТГАЕС	ОГЕС
Корис. відпуск ефект-ї	млн кВт·го л	186,80	31,50	186,80	31,50	193,15	32,787	6,35	1,29

Продовження таблиці 2.6.

Товарна продукція	тис.грн	552 655	36204,1	553 214	36318,2	588382,95	39052,90	35168,95	2734,7
Середній тариф	коп/кВт·год	295,85	114,93	296,15	115,30	304,62	119,11	8,47	3,81

Джерело: сформовано автором на основі [40].

За 2018 рік вироблено 84626,3 млн. кВт·год електроенергії, що більше планового показника на 1677,1 млн. кВт·год (план – 82949,2 млн кВт·год). Планове завдання з виробництва електроенергії виконано на 102,0% (рис. 2.11).

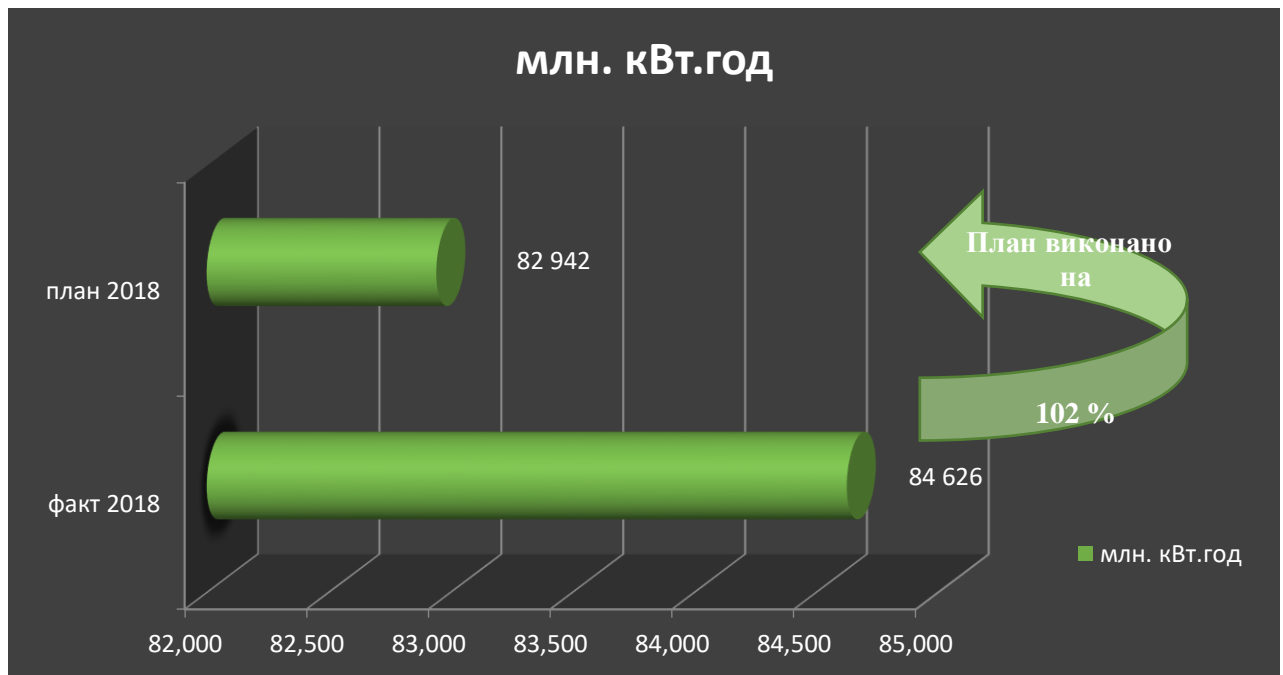

Рисунок 2.11 – Виробництво електроенергії ДП «НАЕК «Енергоатомом».

Джерело: складено автором на основі [22].

За 2018 рік до Енергоринку відпущено 79609,0 млн. кВт·год електроенергії, що більше планового завдання на 1901,2 млн. кВт·год (план – 77707,8 млн. кВт·год). Планове завдання з відпуску електроенергії виконано на 102,4%.

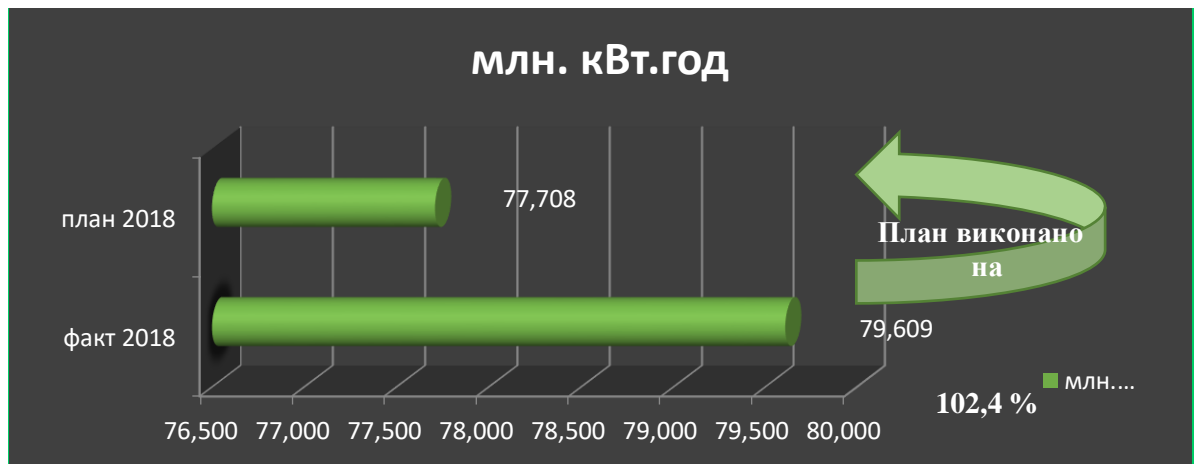

Рисунок 2.12 – Відпуск електроенергії «ДП НАЕК «Енергоатомом»

Джерело: складено автором на основі [22].

Коефіцієнт використання встановленої потужності за 2018 рік склав 69,6% (рис. 2.13.)

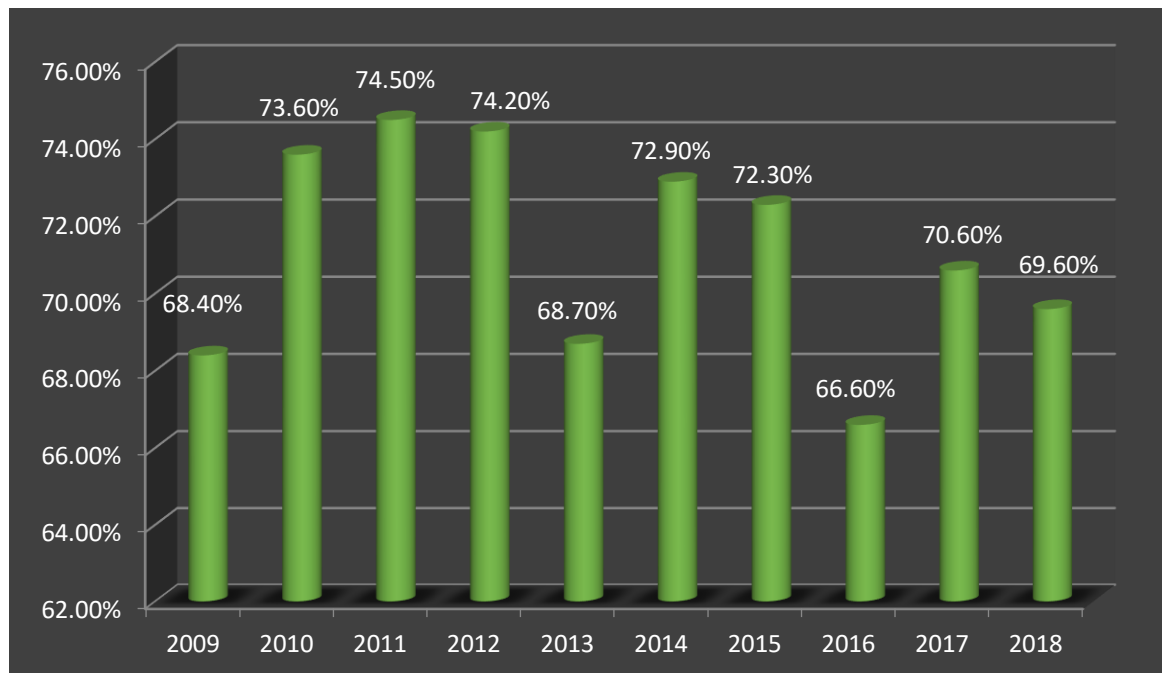

Рисунок 2.13 – Коефіцієнт використання встановленої потужності енергоблоків АЕС

Джерело: складено автором на основі [22].

Аналіз собівартості, прибутку, рентабельності та фінансового стану підприємства.

Собівартість реалізованої продукції у 2018 році збільшилась на 2 859,3 млн грн або на 9,0% і становила 34 706,9 млн. грн. Зростання собівартості

пов'язане зі збільшенням витрат на сировину і основні матеріали. Валовий прибуток за підсумками 2018 року становив 9 348,3 млн. грн, що перевищує показник 2017 року на 2 708,3 млн. грн. Валова маржа зросла з 17,3% у 2017 році до 21,2% у 2018 році [22].

Аналіз виробничої собівартості за основними статтями витрат та фактичними даними наведений у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз виробничої собівартості

Статті виробничої собівартості	Відсоток у загальній структурі, %				
	2014	2015	2016	2017	2018
Виробничі послуги	10,18	11,42	12,22	11,08	3,51
з них вивіз ВЯП	7,3	8,64	9,67	8,86	**
Сировина та допоміжні матеріали	4,99	4,08	4,79	4,68	8,2
Паливо*	23,92	26,81	31,44	35,57	31,69
Енергія зі сторони	0,06	0,07	0,08	0,08	0,11
Витрати на оплату праці	13,58	13,74	14,10	14,33	18,85
ЄСВ	4,76	4,63	3,02	3,08	4,07
Амортизація	35,88	32,16	27,06	23,76	24,42
Інші витрати	6,62	7,08	7,28	7,41	9,15

Джерело: складено автором на основі [40].

* Списання витрат ядерного палива на виробництво здійснюється за обліковою вартістю (2014 р. – 5 370,9 млн. грн., 2015 р. – 6 718,3 млн. грн, 2016 р. – 9 393,9 млн грн., 2017 р. – 11 997,8 млн. грн., у 2018 році – 10 809,7 млн. грн.). Вартість придбаного ДП НАЕК «Енергоатом» СЯП у 2014 році склала 6 248,4 млн грн., у 2015 році – 12 759,32 млн грн, у 2016 році – 15 704,3 млн. грн., у 2017 році – 13 880,0 млн грн., у 2018 році – 13 419,6 млн. грн.

** У зв'язку із переходом Компанії з 01.01.2018 на Міжнародні стандарти фінансової звітності та створенням забезпечень витрат на поводження з ВЯП, у кошторисі плануються тільки додаткові витрати, що не включені до розрахунку забезпечень, а саме: витрати пов'язані з транспортуванням ВТВЗ по території

України, митні збори тощо. За фактом ці витрати становили 18,1 млн грн. (0,05% виробничої собівартості) [40].

У короткостроковій перспективі критерієм оцінки фінансового стану підприємства виступає його ліквідність і платоспроможність. Термін «ліквідний» передбачає безперешкодне перетворення майна в кошти платежу. Чим менше час, необхідний для перетворення окремого виду активів, тим вища його ліквідність. Таким чином, ліквідність підприємства- це його здатність перетворити свої активи в кошти платежу для погашення короткострокових зобов'язань.

Оцінку ліквідності підприємства виконують за допомогою системи фінансових коефіцієнтів, які дозволяють зіставити вартість поточних активів, що мають різний ступінь ліквідності, із сумою поточних зобов'язань. До них належать [46]:

- Коефіцієнт загальної ліквідності (Коефіцієнт покриття);
- Коефіцієнт поточної ліквідності (Коефіцієнт швидкої ліквідності);
- Коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- Чистий оборотний капітал;

Таблиця 2.8 – Показники ліквідності підприємства

Показники ліквідності підприємства					Абсолютне відхилення, +, -		Відносне відхилення, %	
Показник	Алгоритм розрахунку	2018	2017	2016	2017 до 2016	2018 до 2017	2017 до 2016	2018 до 2017
Коефіцієнт покриття	$\phi 1 \text{ p.260} / \phi 1 \text{ p.620}$	1,55	1,55	2,03	-0,48	0	-0,24	0
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\phi 1 (\text{p.260} - \text{p.100} - \text{p.110} - \text{p.120} - \text{p.130} - \text{p.140}) / \phi 1 \text{ p.620}$	0,78	0,80703	1,02	-0,21	-0,03	-0,21	-0,03
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\phi 1 (\text{p.220} + \text{p.230} + \text{p.240}) / \phi 1 \text{ p.620}$	0,02	0,01367	0,004	0,01	0,01	2,42	0,46
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	$\phi 1 (\text{p.260} - \text{p.620})$	13066815	10331803	12474761	-2142958,00	2735012,00	-0,17	0,26

Джерело: складено автором на основі Додатку А.

З розрахунків можна зробити висновок, що показники покриття та швидка ліквідність зменшились (коефіцієнт покриття з 2,03 до 1,55; показник швидкої ліквідності з 1,02 до 0,78), але навіть дивлячись на нього можна сказати, що показники залишились досить високими, що означає, що компанія здатна забезпечити свої короткострокові зобов'язання з найбільш легко реалізованої частини активів – оборотних коштів. Оскільки значення коефіцієнта швидкої ліквідності перевищує 0,6, компанія не має проблем із погашенням короткострокових зобов'язань.

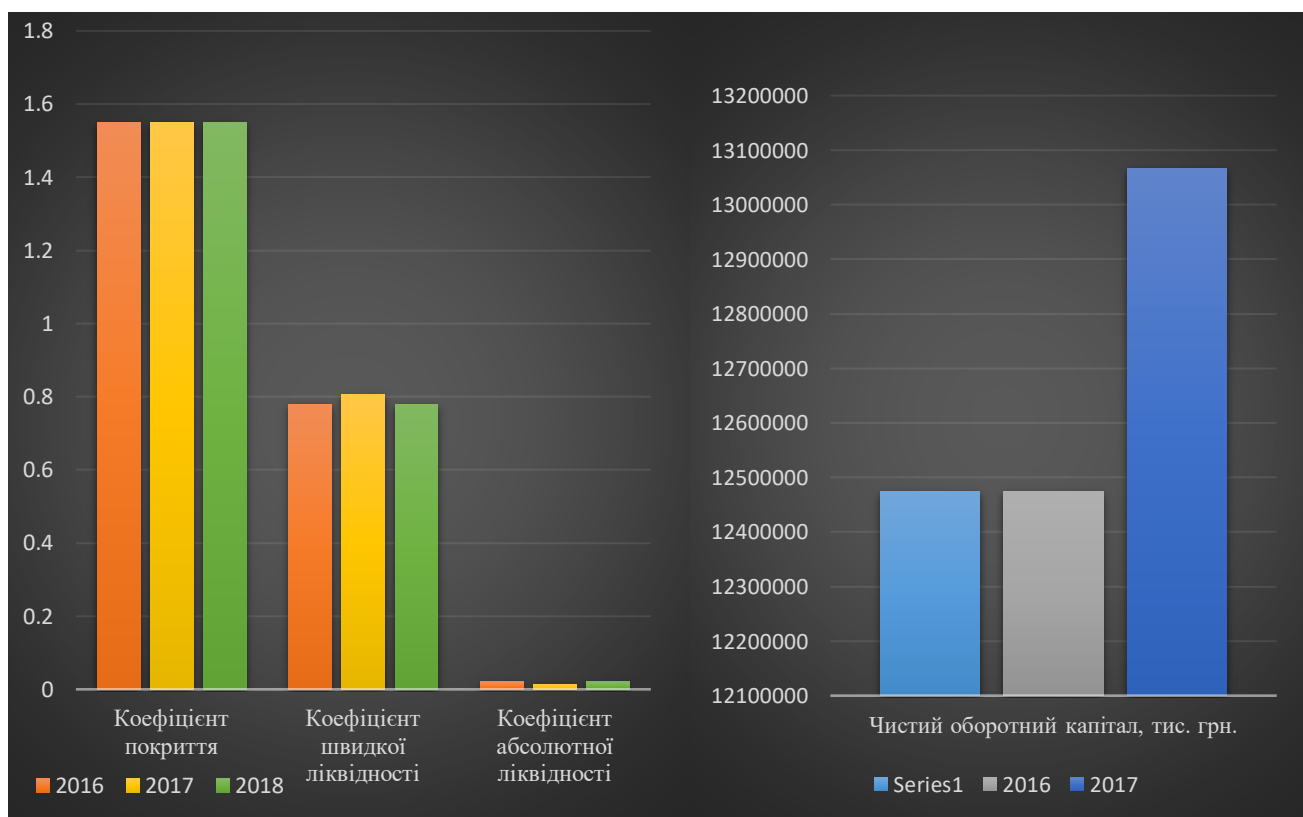

Рисунок 2.14 – Показники ліквідності підприємства

Джерело: складено автором

Аналіз платоспроможності компанії (фінансової стійкості) дозволяє їй зрозуміти, наскільки компанія здатна виконувати свої зобов'язання в короткостроковій перспективі, тобто скільки вона здатна заплатити за поточними рахунками.

Таблиця 2.9 – Аналіз платоспроможності підприємства

Показники платоспроможності підприємства					Абсолютне відхилення, +		Відносне відхилення, %	
Показник	Алгоритм розрахунку	2018	2017	2016	2017 до 2016	2018 до 2017	2017 до 2016	2018 до 2017
Коефіцієнт платоспроможності	$\phi 1 \text{ p.380} / \phi 1 \text{ p.640}$	0,85	0,88	0,9	-0,02	-0,03	-2,22%	-3,41%
Коефіцієнт фінансування	$\phi 1 (\text{p.430} + \text{p.480} + \text{p.620} + \text{p.630}) / \phi 1 \text{ p.380}$	0,17	0,13	0,1	0,03	0,04	30,00%	30,77%
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними запасами	$\phi 1 (\text{p.260} - \text{p.620}) / \phi 1 \text{ p.260}$	0,36	0,35	0,5	-0,15	0,01	-30,00%	2,86%
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	$\phi 1 (\text{p.260} - \text{p.620}) / \phi 1 \text{ p.380}$	0,08	0,06	0,08	-0,02	0,02	-25,00%	33,33%
Коефіцієнт маневреності власних засобів	$\phi 1 (\text{p.380} - \text{p.080}) / \phi 1 \text{ p.380}$	-3,06	-5,02	-5,15	0,13	1,96	-2,52%	-39,04%

Джерело: розраховано автором на основі Додатку А і Б.

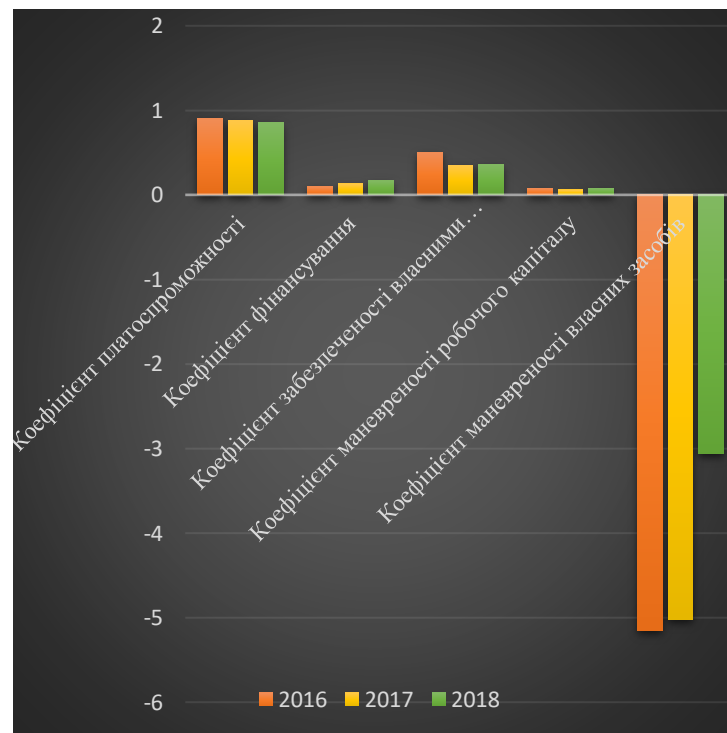

Рисунок 2.15 – Показники платоспроможності підприємства

Джерело: складено автором

Ми можемо зробити висновок, що значення оцінок капіталу та показники капіталу однакові, що відображає фінансову стійкість компанії та здатність

працювати навіть за відсутності доступу до позикових коштів. та зовнішніх джерел фінансування.

Високий коефіцієнт платоспроможності (0,85 у 2018 р.) відображає мінімальний фінансовий ризик і хороші можливості для залучення додаткових коштів з боку.

Коефіцієнт фінансування - індикатор фінансової стійкості, який говорить про здатність компанії відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо- і довгостроковій перспективі. Значення показника вказує на те, скільки гривень власного капіталу припадає на кожну гривню зобов'язань компанії. У підприємства за 2018 рік значення цього показника зросло (з 0,1 у 2016 р. до 0,17 у 2018 р.), але все ще залишається низьким і свідчить про наявний рівень фінансових ризиків.

Аналіз ділової активності дозволяє проаналізувати ефективність основної діяльності підприємства, що характеризується швидкістю обертання фінансових ресурсів підприємства [25].

Таблиця 2.10 – Аналіз ділової активності підприємства

Показники ділової активності підприємства					Абсолютне відхилення, +,-		Відносне відхилення, %	
Показник	Алгоритм розрахунку	За 1 рік	За 2 рік	За 3 рік	2016 до 2015	2017 до 2016	2016 до 2015	2017 до 2016
Коефіцієнт оборотності активів	$\phi 2 \text{ p.}035 / \phi 1 (\text{p.}280 \text{ на поч. року} + \text{p.}280 \text{ на кін. року}) * 0,5$	0,01	0,01	0,01	0	0	0,00%	0%
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$\phi 2 \text{ p.}040 / \phi 1 [\sum \text{p.}(520+530+540+550+560+570+580+590+600+610) \text{ на поч. року} + \sum \text{p.}(520+530+540+550+560+570+580+590+600+610) \text{ на кін. року}] * 0,5$	-0,99	-0,83	-0,93	0,1	-0,16	10,75%	19,28%
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$\phi 2 \text{ p.}010 / \phi 1 [\sum \text{p.}(150+160+170+180+190+200+210) \text{ на поч. року} + \sum \text{p.}(150+160+170+180+190+200+210) \text{ на кін. року}] * 0,5$	0,56	0,51	0,43	0,08	0,05	18,60%	9,80%
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	$365 / \text{коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості}$	650,15	712,29	845,38	133,09	-62,14	15,74%	-8,72%
Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	$365 / \text{коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості}$	-369,63	-439,51	-393,15	-46,36	69,88	11,79%	15,90%

Продовження таблиці 2.10

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	$\frac{\phi_2 \cdot p.040}{\phi_1 \cdot \left[\sum_{i=1}^n p.(100+110+120+130+140) \right]}$ на поч. року + $\sum_{i=1}^n p.(100+110+120+130+140)$ на кін. року $] \cdot 0,5$	-0,47	-0,4	-0,44	0,04	-0,07	-9,09%	17,50%
Коефіцієнт оборотності основних засобів	$\frac{\phi_2 \cdot p.035}{\phi_1 \cdot (p.031 \text{ на поч. року} + p.031 \text{ на кін. року})} \cdot 0,5$	0,02	0,02	0,01	0,01	0	100,00%	0,00%
Коефіцієнт оборотності капіталу	$\frac{\phi_2 \cdot p.035}{\phi_1 \cdot (p.380 \text{ на поч. року} + p.380 \text{ на кін. року})} \cdot 0,5$	0,06	0,05	0,04	0,01	0,01	25,00%	20,00%

Джерело: розраховано автором на основі Додатку А і Б.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості - показник ділової активності, який вказує на кількість оборотів, які здійснила кредиторська заборгованість протягом року. Низьке значення показника може мати кілька наслідків. Деякі автори говорять про те, що зниження показника є хорошим явищем, адже компанія має можливість фінансувати свою діяльність за рахунок безкоштовного джерела - за рахунок постачальників і підрядників. Однак це не зовсім вірно. Якщо затримка оплати відбувається постійно, то постачальники та підрядники будуть включати цей ризик в ціну свого товару [25].

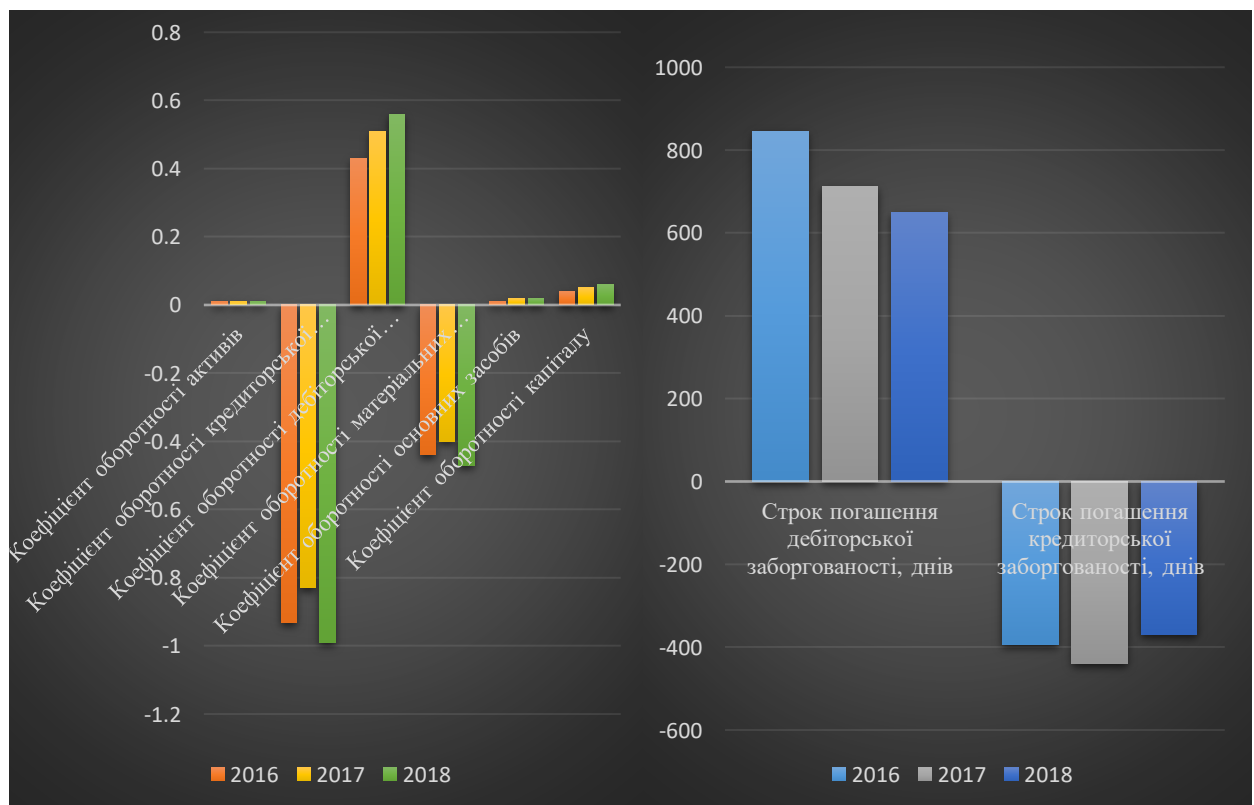

Рисунок 2.16 – Динаміка показників ділової активності підприємства

Джерело: складено автором

Аналіз рентабельності підприємства дозволяє визначити ефективність вкладення коштів у підприємство та раціональність їхнього використання.

Таблиця 2.11 – Аналіз рентабельності підприємства

Показники рентабельності підприємства					Абсолютне відхилення, +, -		Відносне відхилення, %	
Показник	Алгоритм розрахунку	За 1 рік	За 2 рік	За 3 рік	2016 до 2015	2017 до 2016	2016 до 2015	2017 до 2016
Коефіцієнт рентабельності активів	$\frac{\phi 2 p.220 \text{ або } p.225}{\phi 1} \cdot \frac{p.280 \text{ на поч. року} + p.280 \text{ на кін. року}}{0,5} \cdot 100$	0,01	0,03	-0,17	0,2	-0,02	-117,65%	-66,67%
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$\frac{\phi 2 p.220 \text{ або } p.225}{\phi 1} \cdot \frac{p.380 \text{ на поч. року} + p.380 \text{ на кін. року}}{0,5} \cdot 100$	0,04	0,13	-1,03	1,16	-0,09	-112,62%	-69,23%
Коефіцієнт рентабельності діяльності	$\frac{\phi 2 p.220 \text{ або } p.225}{\phi 2 p.035} \cdot 100$	0,65	2,53	27,95	30,48	-1,88	-109,05%	-74,31%
Коефіцієнт рентабельності продукції	$\frac{\phi 2 (p.100 \text{ (або } p.105) + p.090 - p.060)}{\phi 2 p. (040+070+080)} \cdot 100$	10,44	21,13	40,65	-19,5	-10,7	-48,02%	-50,59%

Джерело: розраховано автором на основі Додатку А і Б.

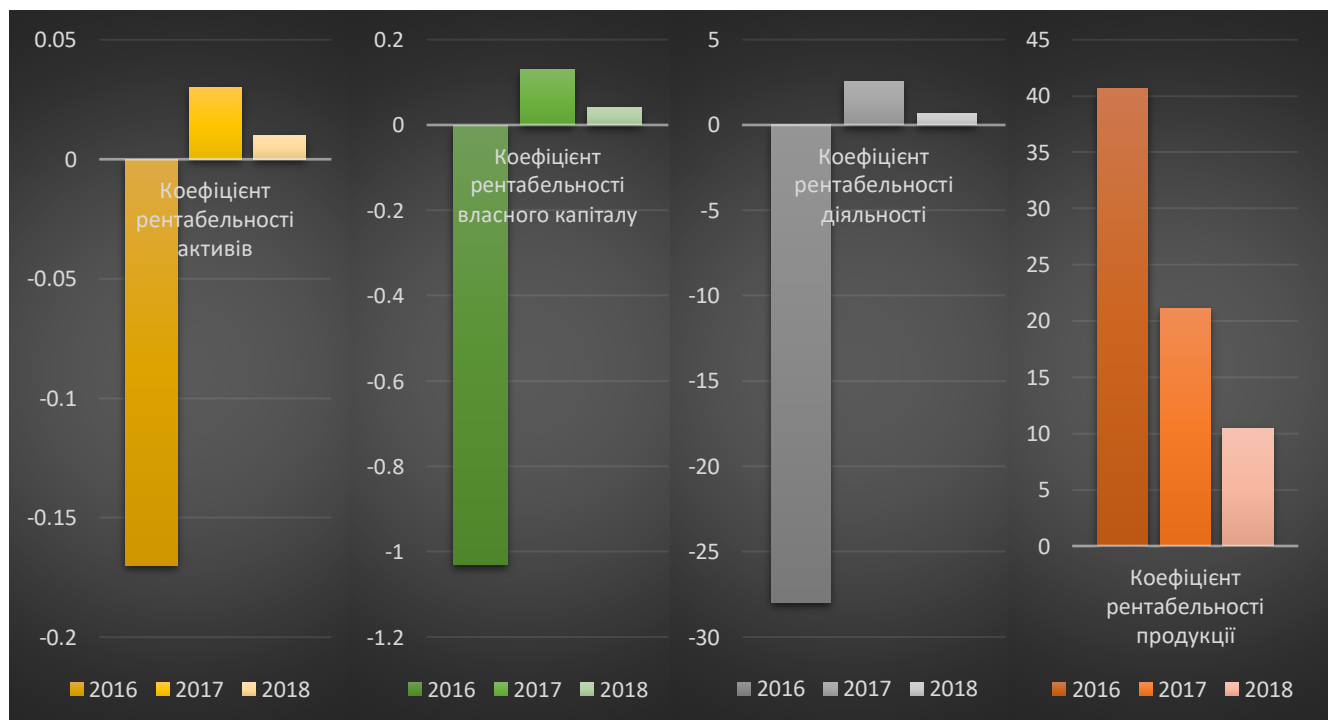

Рисунок 2.17 - Динаміка показників рентабельності підприємства

Джерело: складено автором

Проаналізувавши показники рентабельності, ми можемо побачити, що порівняно з 2016 роком значення коефіцієнтів зросли (рентабельність активів від -0,17 до 0,01; рентабельність капіталу від -1,03 до 0,04; коефіцієнт рентабельності з -27, 95 до 0,65), показує, що капітал використовується ефективно, а норма рентабельності продукції зменшилась з 40,65 до 10,44, що говорить нам про зменшення прибутку.

2.3. Оцінювання управління виробничим потенціалом ДП НАЕК «Енергоатом»

Проведемо аналіз ефективності управління виробничим потенціалом досліджуваного підприємства розглянувши рівень економічної безпеки підприємства за функціональними складовими до структури виробничого потенціалу. Розрахунки наведемо за структурними складовими виробничого потенціалу ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ».

Оцінка показників проводиться за їх динамікою і середнім значенням протягом обраного періоду. Візьмемо за «1» - низький рівень ефективності використання певної складової потенціалу, «2» – незадовільний, «3» – задовільний, «4» – високий.

Таблиця 2.12 – Оцінка ефективності управління потенціалом виробничих фондів

Показник, дол/дол	Бажана тенденція	Фактичне значення					СРЗНАЧ	Оцінка
		2014	2015	2016	2017	2018		
Фондовіддача	↑	3,75	3,40	3,95	3,70	3,91	3,74	3
Фондомісткість	↓	0,27	0,29	0,25	0,27	0,26	0,27	3
Фондоозброєність, тис.дол/ особу	↑	43,4	39,0	35,1	38,28	35,38	38,22	3
Рентабельність ОФ	↑	0,14	-0,15	0,21	0,45	0,32	0,16	3
Кф. оновлення ОФ	↑	0,22	0,11	0,05	0,18	0,14	0,14	2
Кф. вибуття ОФ	↓	0,04	0,02	0,01	0,04	0,00	0,02	4
Кф. зносу ОФ	↓	0,11	0,12	0,10	0,09	0,08	0,10	4
СРЗНАЧ								3,14

Джерело: розраховано автором на основі Додатку А і Б [15]

Провівши аналіз виробничих фондів можемо стверджувати, що рівень є задовільним. Окрему уваги підприємству слід звернути на підвищення частки

оновлення основних фондів підприємства та на зниження показників фондомісткості.

Таблиця 2.13 – Оцінка ефективності управління потенціалом оборотних фондів

Показник, дол/дол	Бажана тенденція	Фактичне значення					СРЗНАЧ	Оцінка
		2014	2015	2016	2017	2018		
Оборотність оборотних засобів, дол/дол	↑	2,5	2,4	3,0	2,9	2,4	2,6	2
Тривалість 1 обороту оборотних засобів, днів	↓	143	148	118	125	153	137	2
Оборотність грошових коштів, дол/дол	↑	34,7	33,2	24,0	21,0	21,3	26,8	2
Тривалість 1 обороту грошових коштів, днів	↓	10,4	10,8	15,0	17,2	16,9	14,1	2
Оборотність запасів, дол/дол	↑	8,2	8,4	10,2	11,1	7,4	9,1	2
Тривалість 1 обороту запасів, днів	↓	43,8	42,9	35,4	32,5	48,7	40,7	2
Оборотність дебіторської заборгованості, дол/дол	>12	18,9	19,2	29,9	30,3	26,7	25,0	3
Тривалість 1 обороту дебіторської заборгованості, днів	<30	19,0	18,8	12,0	11,9	13,5	15,0	3
СРЗНАЧ								2,25

Джерело: розраховано автором на основі [15]

Проведена оцінка рівня ефективності управління оборотними фондами ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» показала що рівень є незадовільним. З аналізу спостерігається тенденція збільшення тривалості оборотності оборотних фондів як загалом так і за окремими групами. Досліджувальному підприємству слід переглянути свою політику управління грошовими коштами і запасами задля підвищення її ефективності. На сьогоднішній день за ефективний рівень можна прийняти лише управління дебіторською заборгованістю підприємства, так як в середньому дебітори ДП НАЕК «Енергоатом» сплачують за своїми зобов'язаннями за 15 днів.

Управління потенціалом нематеріальних активів можемо вважати як близьке до задовільного рівня, проблемою є низхідна динаміка

фондоозброєності це означає що рівень оснащення працівників нематеріальними активами знижується протягом досліджувального періоду.

Таблиця 2.14 – Оцінка ефективності управління потенціалом нематеріальних активів

Показник, дол/дол	Бажана тенденція	Фактичне значення					СРЗНАЧ	Оцінка
		2014	2015	2016	2017	2018		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Фондовіддача, дол/дол	↑	22,1	18,6	31,6	44,5	30,6	29,49	3
Фондомісткість, дол/дол	↓	0,05	0,05	0,03	0,02	0,03	0,04	3
Фондоозброєність, дол/дол	↑	5,17	9,82	6,22	3,74	2,29	5,45	2
Рентабельність, дол/дол	↑	0,83	-0,84	1,30	5,08	2,52	1,78	3
							СРЗНАЧ	2,75

Джерело: розраховано автором на основі [15]

Це означає, що зростання фондовіддачі в 2017-2018 рр. мало не за рахунок генерації додаткового прибутку, а за рахунок зменшення вартості нематеріальних активів.

Тепер необхідно визначити величину матеріально-технічного потенціалу підприємства за допомогою виведення середньої оцінки за його складовими $СРЗНАЧ(3,14;2,25;2,75)=2,71$. З чого ми бачимо, що ефективність управління матеріально-технічним потенціалом ДП «НАЕК «Енергоатом» у 2,71 бал є близьким до задовільного [15].

Таблиця 2.15 – Оцінка ефективності управління трудовим потенціалом

Показник	Бажана тенденція	Фактичне значення					СРЗНАЧ	Оцінка
		2014	2015	2016	2017	2018		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Виробіток, дол/дол	↑	48,0	35,6	68,3	63,0	62,2	55,41	4
Трудомісткість, дол/дол	↓	0,02	0,03	0,01	0,02	0,02	0,02	4
Кф. обороту по вибуттю	↓	0,09	0,11	0,12	0,13	0,07	0,10	3
Кф. обороту по прийому	↑	0,08	0,04	0,04	0,05	0,06	0,05	4
Кф. плинності кадрів	0,05	0,06	0,08	0,10	0,09	0,05	0,08	3
Соціальні витрати на 1 працівника, дол	↑	33,6	69,7	207,7	136,1	105,6	110,52	3
Частота травматизму і аварій на 1 млн. роб. год	↓	x	0,59	0,66	0,53	0,45	0,56	4
							СРЗНАЧ	3,57

Джерело розраховано автором на основі [15]

Якщо розглядати загальний рівень управління трудовими ресурсами ДП «НАЕК «Енергоатом» можемо оцінити його як високий. Відбувається збільшення рівня соціальних витрат на 1 працівника, рівень травматизму на робочому місці знижується також спостерігається проведення робіт щодо зниження рівня плинності кадрів. У 2018 році рівень плинності досягнув позначки природного рівня.

Наступний крок, визначення величини ресурсного потенціалу підприємства на основі виведення середньої оцінки за його складовими $CP3HAЧ(2,71;3,57)=3,14$. З чого ми бачимо, що ефективність управління ресурсним потенціалом ДП «НАЕК «Енергоатом» у 3,14 бали є задовільним.

Таблиця 2.16 – Оцінка ефективності управління інноваційним потенціалом

Показник	Бажана тенд.	Фактичне значення					CP3HA Ч	Оцінк а
		2014	2015	2016	2017	2018		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Інвестиційні витрати на придбання ОЗ на 1 дол їх вартості	↑	0,12	0,08	0,05	0,06	0,08	0,08	3
Інвестиційні витрати на придбання нематеріальних активів на 1 дол їх вартості	↑	0,25	0,00	0,04	0,01	0,02	0,07	2
Ланцюговий темп приросту інвестиційних витрат	↑	x	-0,69	-0,71	1,50	2,68	0,70	4
Ланцюговий темп приросту прибутку	↑	X	-2,02	-1,89	1,37	-0,21	-0,69	2
Енерговитрати на 1 т переробленого соняшникового насіння, кВт	↓	1536	1525	1463	1408	1430	1456,50	4
Енерговитрати на сушіння 1 т зерна, кВт	↓	81	63	67	66	65	65,25	3
Енерговитрати на 1т вирощування зерна, кВт	↓	1136	1072	824	708	618	805,50	4
CP3HAЧ								3,14

Джерело розраховано автором на сонові [15]

Рисунок 2.18 - Слабкі і сильні сторони управління виробничим потенціалом ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»

Джерело: розроблено автором на основі [8;18;39]

Можемо оцінити на результативному рівні інноваційну діяльність підприємства. З динаміки чітко видно зниження енерговитрат на основні виробничі процеси, що свідчить про покращення технологій. Також присутнє постійне нарощення обсягів витрат інноваційної діяльності підприємства.

Підприємство спрямовує значну частину інвестиційних витрат на придбання основних засобів. Якщо розглядати вкладення коштів в нематеріальні активи, то побачимо, що значний рівень інвестування у 2014 р. з подальшим переходом до фази загасання.

Останнім кроком є визначення виробничого потенціалу підприємства на основі середньої оцінки за його складовими $CP3HAЧ(3,14;3,14)=3,14.3$ даного показника можемо стверджувати, що ефективність управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «Енергоатом» знаходиться на задовільному рівні.

На основі проведеного аналізу, ми можемо зробити висновок, що рівень ефективності управління виробничим потенціалом ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» є задовільним. Вузькими місцями управління виробничим потенціалом підприємства є виробничі та оборотні фонди, а також нематеріальні активи.

2.4. Факторний аналіз чинників формування ефективної системи управління виробничим потенціалом ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»

Факторний аналіз — статистичний метод аналізу впливу окремих факторів (чинників) на результативний показник. Факторний аналіз використовується для комплексного аналізу господарської діяльності, пошуку і класифікації факторів, що впливають на економічні явища і процеси, з виявленням причинно-наслідкових зв'язків, що впливають на зміну конкретних показників господарської діяльності [46].

Виразний аналіз дає змогу звужити простір відібраних ознак до кількох факторів. Для ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» є доцільно використати обраний аналіз так як він дасть змогу визначити взаємозв'язок між основними складовими виробничого потенціалу досліджуваного підприємства.

Найефективнішим методом факторного аналізу є так званий аналіз головних компонентних, який застосовується для скорочення даних. За допомогою цього метода можливо здійснити пошук лінійного поєднання ознак, що вилучить із них максимальну дисперсію. Об'єднуються в один фактор змінні які сильно корелюють між собою, завдяки чому відбувається перерозподіл дисперсії між компонентами.

Побудуємо економіко-математичну модель для оцінки ефективності функціонування ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» застосувавши факторний аналіз та програмний пакет STATISTICS. За ознаки використаємо дані фінансової звітності досліджувального підприємства та здійснимо побудову моделі. З п.2.2 виберемо 5 ключових ознак які впливають на виробничий потенціал підприємства:

- 1) вартість основних фондів, млн. дол (x_1);
- 2) величина оборотних активів, млн. дол (x_2);
- 3) вартість нематеріальних активів, млн. дол (x_3);
- 4) витрати на оплату праці, млн. дол (x_4);
- 5) інвестиційні витрати, млн. дол (x_5).

Розглянемо послідовність процедури аналізу в SPSS, для чого необхідно виконати наступні дії:

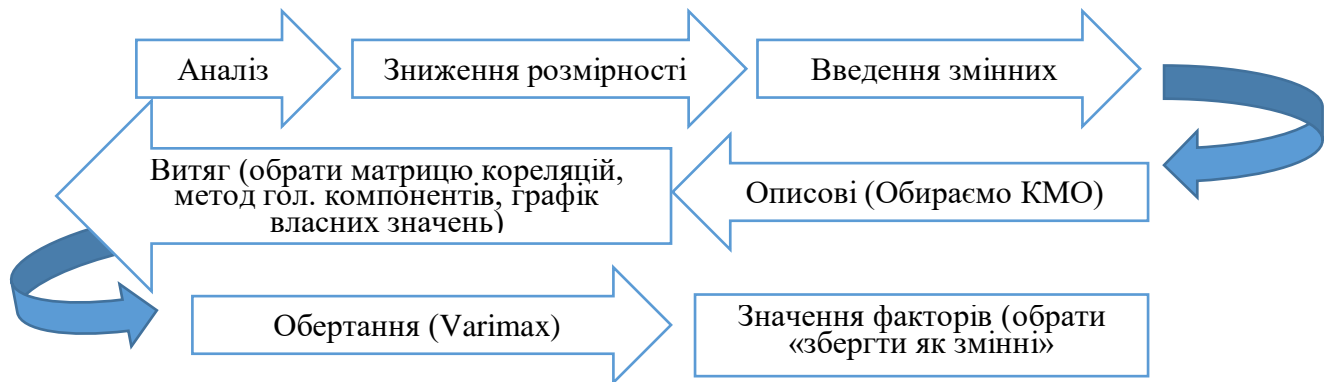

Рисунок 2.19 – Послідовність дій при аналізі в SPSS

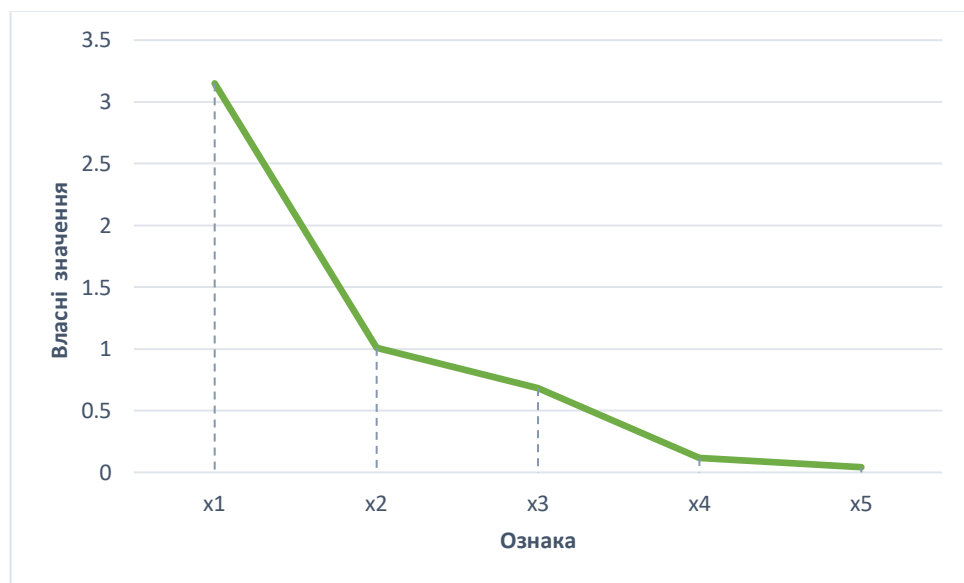

Рисунок 2.20 – Діаграма власних значень

Джерело: розроблено автором на основі [18;39]

Був обраний стандартний метод головних компонент для виділення факторів. Varimax – метод обертання, який дає результати, що дозволяють максимальній кількості обраних ознак бути пов’язаними з факторами.

Методом виділення факторів був обраний стандартний метод головних компонент. Метод обертання – Varimax, який забезпечує результати, що дозволяють зв’язати максимальну кількість ознак з факторами. Відповідно критерію сферичності Бартлетта значимість моделі складає 0,000993, тому вибірка є репрезентативною.

Таблиця 2.17 – Сукупна дисперсія

Ознака	Початкові власні значення		
	Всього	Дисперсія %	Підсумковий %
1	2	3	4
x_1	3,150	63,002	63,002
x_2	1,010	20,201	83,203
x_3	,682	13,641	96,844
x_4	,116	2,321	99,165
x_5	,042	,835	100,000

Джерело: розраховано автором на основі [18;39]

Таблиця 2.18 – Матриця компонентів

Ознака	Фактор	
	1	2
1	2	3
x_1	0,880	-0,121
x_2	0,616	-0,419
x_3	0,939	0,252
x_4	0,875	-0,382
x_5	0,592	0,781

Джерело: розраховано автором на основі [18;39]

Таблиця 2.19 – Матриця перетворень компонентів

Фактор	1	2
1	2	3
1	0,819	0,573
2	-0,573	0,819

Джерело: розраховано автором на основі [18;39]

Таблиця 2.20 – Матриця коефіцієнтів значень компонентів

Ознака	Фактор	
	1	2
1	2	3
x_1	0,297	0,062
x_2	0,398	-0,228
x_3	0,101	0,375
x_4	0,445	-0,151
x_5	-0,289	0,741

Джерело: розраховано автором на основі [18;39]

Коефіцієнтами кореляції між змінними і факторами виступають факторні навантаження (навантаження компонентів). Відповідно до «правила великого пальця» навантаження повинне мати мінімальне значення не менше ніж 0,7, але якщо брати за увагу те, що стандарт 0,7 є високим і досить часто реальні дані підприємств не відповідають даному критерію, варто також брати до уваги навантаження від 0,6.

В результаті аналізу було виявлено два фактори, що безпосередньо впливають на предмет дослідження. Беручи до уваги класичні вимоги "основного правила", перший фактор навантажився трьома компонентами: вартість основних фондів (x_1), нематеріальних активів (x_3) та витрат на оплату праці (x_4). Очевидно, що на формування виробничого потенціалу ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» безпосередньо впливає такий фактор, як ресурсний потенціал. Полегшуючи критерії вибору, ми можемо побачити, що велике факторне навантаження також виникає на основі 2 ознак - величини оборотних активів підприємства, що підтверджує припущення, що першим фактором, що впливає на виробничий потенціал досліджуваного підприємства, є його ресурсний потенціал.

Другим фактором впливу на управління виробничим потенціалом було виявлено інноваційні витрати. І хочимо звернути увагу на те, що ступінь навантаження фактору даною ознакою має доволі високе значення таке, як 0,781. Залежно від структури елементів, що складають виробничий потенціал фірми, інвестиційні витрати (x_5) сприяють виявленню окремого фактору впливу - інноваційний потенціал підприємства. Крім того, вплив інноваційного потенціалу на формування системи управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» настільки важливий, що цей компонент був виділений як окремий фактор, при цьому ресурсний потенціал представляє потенціал основних та оборотних активів Компанії, нематеріальних активів та трудових ресурсів.

Таким чином, факторний аналіз оцінки факторів формування системи управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» виявив два ключові внутрішні фактори, що впливають на виробничий потенціал підприємства:

- 1) ресурсний потенціал який безпосередньо має вплив на управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» через сукупність потенціалів нематеріальних активів, трудових ресурсів та потенціалів оборотних і основних фондів. Також було виявлено, що найбільший

вплив на виділення даного фактору зробили саме нематеріальні активи та потенціал основних фондів.

- 2) інноваційний потенціал який був відокремлений завдяки сприяння інвестиційних витрат у формування виробничого потенціалу.

Висновки до розділу 2

Отже, основною метою діяльності ДП "НАЕК "Енергоатом" є збільшення виробництва електроенергії та коефіцієнта використання встановленої потужності АЕС за умови постійного підвищення рівня безпеки експлуатації.

"Енергоатом" забезпечує близько 55% потреби України в електроенергії, в осінньо-зимові періоди цей показник сягає 70%.

Провівши аналіз фінансово-економічного стану ДП «НАЕК «Енергоатом», ми бачимо, що становище підприємства є досить неоднозначним деякі фінансові показники, такі як: чистий прибуток 4 631,8 млн грн, показники рентабельності зросли (рентабельність активів від -0,17 до 0,01; рентабельність капіталу від -1,03 до 0,04; коефіцієнт рентабельності з -27, 95 до 0,65), в той час як показники платоспроможності хоч і не суттєво але знижуються у 2018 році коеф. платоспроможності 0,85 коли у 2016 році він складав 0,9. Але можна сказати точно, що підприємство на сьогоднішній день залишається платоспроможним і може активно вести свою господарську діяльність.

На основі проведеного аналізу складових виробничого потенціалу, ми можемо зробити висновок, що рівень ефективності управління виробничим потенціалом ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» є задовільним, такі показники як фондоддача у 2018 році склала 3,91; фондомісткість 0,26, показник трудомісткість залишився на тому ж рівні як і у 2015 році 0,02 . Вузкими місцями управління виробничим потенціалом підприємства є виробничі та оборотні фонди, а також нематеріальні активи. Аналіз ефективності управління потенціалом оборотних фондів показав оцінку 2,25, а аналіз ефективності управління потенціалом нематеріальних активів показав оцінку 2,75.

За допомогою факторного аналізу чинників системи управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «Енергоатом» було виявлено два ключових фактори впливу, саме потенціал основних фондів і нематеріальних активів та інноваційний потенціал. Ресурсний потенціал який безпосередньо має вплив на управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» через сукупність потенціалів нематеріальних активів, трудових ресурсів та потенціалів оборотних і основних фондів. Інноваційний потенціал який був відокремлений завдяки сприяння інвестиційних витрат у формування виробничого потенціалу так як ступінь навантаження фактору даною ознакою має доволі високе значення таке, як 0,781.

РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»

3.1. Проблеми ефективної реалізації управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» в сучасних умовах та шляхи їх вирішення

Управління виробничим потенціалом підприємства є не одномоментним процесом щодо виконання певних завдань, а має розглядатись як впорядкована послідовність взаємообумовлених дій – функцій управління, які поєднуються у комплекс засобами комунікацій та прийняття рішень і характеризуються неперервністю. Функції управління виробничим потенціалом можуть реалізовуватись як загальною системою менеджменту підприємства, так і делегуватись спеціальному підрозділу, якому притаманні усі обов'язкові атрибути системи: принципи функціонування, структура, правове, організаційне, інформаційне, економічне та кадрове забезпечення. Проте, якщо управління здійснюється в межах загальних завдань управління підприємством, існує ризик виникнення труднощів системного розвитку і реалізації здатностей щодо використання наявних можливостей розвитку виробничого потенціалу. З іншого боку, якщо виконання окремих завдань чи їх груп покладається існуючі функціональні підсистеми, існує ризик, зниження ефективності у результаті упущення комплексності. Загалом можна стверджувати про недоотримання ефекту чи нижчу фактичну ефективність управління виробничим потенціалом підприємства у порівнянні із очікуваною чи прогнозованою. Формування спеціального механізму управління виробничим потенціалом підприємства забезпечує усунення вказаних недоліків та подолання ризиків і одержання системного синергійного ефекту від гармонійної взаємодії його елементів [7].

Провівши аналіз роботи ДП «НАЕК «Енергоатому» безпосередньо проаналізувавши виробничий потенціал, можемо виявити найголовніші проблеми ефективної реалізації виробничого потенціалу:

1. З огляду техніко-технологічної складової управління виробничим потенціалом виявлено, що

- з 15 енергоблоків в Україні в експлуатації на сьогодні перебувають лише 9.
- зношене обладнання на деяких енергоблоках, що знижує потужність турбіни, її економічність.

2. З огляду екологічної складової управління виробничим потенціалом виявлено, що:

- використовуються не завжди екологічні технології, наприклад люмінесцентні лампи, які вміщують небезпечні речовини (ртуть).
- відсутнє централізоване сховище відпрацьованого ядерного палива, що призводить до збільшення витрати на поводження з відпрацьованим ядерним паливом АЕС України;
- відсутні комплекси з переробки радіоактивних відходів на Хмельницькій та Южно-Українській АЕС.

У випадку ідентифікації незадовільного стану виробничого потенціалу, приймають рішення щодо внесення коректив в управління процесами його формування та реалізації. У сучасних умовах обмеженості ресурсів надзвичайно актуальним стає питання їх ефективного використання [7].

Для покращення управління виробничим потенціалом і підвищення ефективності роботи підприємства можемо запропонувати низку заходів:

План дій з підвищення надійності парогенераторів і конденсаторів турбоустановок АЕС ДП «НАЕК «Енергоатом» на період 2014-2020 рр.» План вирішує наступні завдання: –підвищення КВВП на 4-5%; –продовження терміну експлуатації парогенераторів до 40-50 років; –зниження експлуатаційних витрат на хімічну продукцію до 50%. До Плану включено виконання наступних робіт: –хімічна промивка парогенераторів (ПГ);

47 –реконструкція продувки ПГ; –впровадження систем кулькової очистки конденсаторів турбоустановки на енергоблоці No2 ХАЕС; –заміна трубних систем конденсаторів ТУ; –оптимізація водно-хімічного режиму (ВХР)-2; –конструктивна доробка ПГ; –безпечна експлуатація зони зварного з'єднання No111 ПГВ-1000; –контроль композитних зварних з'єднань ПГВ-213; Вартість виконання робіт по Плану – 4 млрд грн.

Програма модернізації обладнання АЕС на 2020-2024 роки».

Програма модернізації обладнання АЕС включає два основні розділи, перший з яких передбачає заміну 8 конденсаторів турбін енергоблоків АЕС. В тому числі, в рамках імпортозаміщення, планується заміна 4-х конденсаторів російського виробництва. Сумарний приріст потужності енергоблоків атомних електростанцій після заміни конденсаторів складе близько 400 МВт.

Другий розділ Програми передбачає модернізацію проточних частин циліндрів турбін потужністю 200 МВт і 1000 МВт, у тому числі на 5-ти турбінах потужністю 1000 МВт в рамках програми імпортозаміщення. Модернізація включає заміну робочих лопаток на існуючих роторах і діафрагми, що дозволить підвищити потужність турбіни, її економічність і вирішити інші технічні проблеми. В рамках Програми планується модернізація циліндрів високого тиску турбін ЗАЕС, починаючи з 2020 року. Очікується, що модернізація турбін підвищить потужність і ККД діючих енергоблоків АЕС України на 10%, що забезпечить приріст потужності на 70-100 МВт на кожному блоці [40].

Поставлені завдання щодо управління виробничим потенціалом задля покращення його використання:

- Досягнення прийняття зважених та оптимальних управлінських рішень та позитивного економічного результату;
- забезпечення ефективного використання фінансових та матеріальних ресурсів під час виконання виробничої програми, мінімізації

витрат. Інформація про напрямки підвищення ефективності роботи ДП «НАЕК «Енергоатом» наведена у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 - Критерії для покращення управління виробничим потенціалом

Заходи щодо підвищення ефективності виробничого потенціалу напрямки підвищення ефективності	Терміни / строки	Відповідальний підрозділ	Примітка (результат)
1. Розвиток технологій для підвищення безпеки, надійності та ефективності на підприємстві	до 2023 року	Виконавча дирекція з виробництва ДП «НАЕК «Енергоатом».	Реалізація заходів Комплексної (зведеної) програми підвищення рівня безпеки енергоблоків атомних електростанцій виконуються: -заходи з підвищення проектної та експлуатаційної безпеки енергоблоків АЕС згідно з міжнародними зобов'язаннями України; -заходи, розроблені за результатами експлуатаційного досвіду; -протиаварійні заходи, спрямовані на запобігання аваріям, аналогічним аварії на АЕС «Фукусіма-1» (Японія). Серед яких є заходи, що направлені на попередження зовнішніх екстремальних впливів, на попередження втрати функцій безпеки, заходи, направлені на управління важкими аваріями, зокрема заходи з розробки керівництв з управління важкими аваріями для кожного енергоблока АЕС України,
2. Використання новітніх технологій з транспортування та зберігання відпрацьованого ядерного палива (ВЯП) в Централізованому сховищі відпрацьованого ядерного палива (ЦСВЯП)	2020-2050 рр.	ВП АПІ	Поводження з відпрацьованим ядерним паливом є складовою діяльності з виробництва електроенергії. В ДП «НАЕК «Енергоатом» реалізується проект зі створення централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива із застосуванням новітніх технологій з транспортування та зберігання ВЯП. В складі технології поводження з ВЯП застосовуються двостінні контейнери зберігання, новітні матеріали та інше устаткування, які забезпечують безпечний стан відпрацьованого ядерного палива при транспортуванні з АЕС до ЦСВЯП та зберіганні впродовж 100 років на майданчику ЦСВЯП.
3. Розробка та виробництво засобів вимірювань, які застосовуються в системах контролю та діагностики технічного стану енергетичного обладнання	2020-2024 рр	ВП «КБ Атомприлад»	ВП «КБ «Атомприлад» розроблено та поставлено на виробництво вітчизняні засоби вимірювань, які застосовуються в системах контролю та діагностики технічного стану енергетичного обладнання. Широке застосування систем прогнозного діагностування обладнання, з використанням світового досвіду, надасть можливість організувати ремонти основного обладнання АЕС по технічному стану, що підвищить якість планових ремонтів та знизить їх вартість. Протягом планового періоду передбачається:

Продовження таблиці 3.1.

	2020-2022 рр.		- розроблення та виготовлення пристрою контролю розчиненого водню в системі охолодження статора генератора для раннього виявлення розгерметизації обмотки статора турбогенератора з воднево-водяним охолодженням. Пристрій призначений для безперервного автоматизованого контролю поточних значень.
	2020-2022 рр.		- розроблення програмного комплексу (ПКББ) багатоплощинного балансування. ПКББ турбоагрегату і обертових механізмів з мережевою базою даних повинен мінімізувати процедуру та затрати на проведення балансування турбоагрегату за рахунок використання єдиної мережевої бази даних динамічних коефіцієнтів впливу (ДКВ) для АЕС України і графоаналітичного інтерфейсу.
Програма управління витратами	2020-2023 рр.	Дирекція з економічних питань ДП «НАЕК «Енергоатом»	З метою вдосконалення системи управління виробничо-фінансовою діяльністю Компанії, досягнення позитивного економічного результату та зваженого прийняття оптимальних управлінських рішень, ефективного використання фінансових та матеріальних ресурсів у процесі виконання виробничої програми, мінімізації витрат в ДП «НАЕК «Енергоатом» передбачає: -пріоритетів фінансування –передбачає жорсткий пріоритет виробничих витрат над усіма іншими витратами Компанії; -пріоритет плану – передбачає надання затвердженому плану витрат статусу «внутрішнього закону Компанії»; -комплексного обліку – передбачає організацію системи постійного контролю та обліку витрат за напрямками господарської діяльності з порівняльним аналізом планових показників з фактичним фінансуванням та списанням витрат; -зворотного зв'язку – передбачає можливість коригування планових показників Компанії і відокремлених підрозділів з урахуванням змін у чинному законодавстві, результатів поточного контролю та обліку витрат з метою оптимізації і підвищення ефективності виробництва. До Програми включені основні цільові показники, за якими щорічно для відокремлених підрозділів Компанії встановлюється завдання-план та вводиться наказом ДП «НАЕК «Енергоатом» з визначенням відповідального керівника за напрямком по кожному показнику. Основні цільові показники Програми: -виконання виробничої програми; -зниження складських запасів ТМЦ; -зниження дебіторської заборгованості; -зниження адміністративних витрат; -зниження невиробничих витрат; -скорочення розриву між доходами від діяльності об'єктів соціальної сфери і витратами на їх утримання.

Продовження таблиці 3.1.

			<p>Виконання показників Програми управління витратами відноситься до додаткових показників преміювання керівників відокремлених підрозділів за підсумками роботи за квартал.</p> <p>При невиконанні кожного з показників Програми управління витратами розмір премії може знижуватися до 50% від базового розміру. За результатами виконання «Програми управління витратами» за останні 3 роки (2016-2018) Компанією отримано економічний ефект у розмірі 3585,4 млн грн., у т.ч.:</p> <ul style="list-style-type: none"> -3566,0 млн грн. – за рахунок перевиконання завдання-плану з виробництва електроенергії (середньорічне значення складає 1188,7 млн грн); -17,6 млн грн. – за рахунок виконання показників Програми управління витратами (зниження адміністративних та невиробничих витрат ВП), (середньорічне значення складає 5,9 млн грн.); -1,8 млн грн. – за рахунок скорочення розриву між доходами від діяльності об'єкті соціальної сфери ВП АЕС і витратами на їх утримання. <p>Сумарний прогностичний економічний ефект за період з 2019-2024 роки очікується на рівні 6064,2 млн грн., у т.ч.:</p> <ul style="list-style-type: none"> 5943,5 млн грн. за рахунок перевиконання завдання-плану з виробництва електроенергії та 120,7 млн грн. за рахунок виконання інших показників. Прогностичний економічний ефект по рокам від виконання інших заходів та показників Програми за вказаний період складе: -за 2019 р. – 9,1 млн грн.; -за 2020 р. – 15,0 млн грн.; -за 2021 р. – 18,0 млн грн. -за 2022 р. – 21,6 млн грн.; -за 2023 р. – 25,9 млн грн. -за 2024 р. – 31,1 млн грн. <p>Економічний ефект від виконання показників Програми за вказаний період вплине на зменшення адміністративних та невиробничих витрат Компанії, скорочення розриву між доходами від діяльності об'єктів соціальної сфери і витратами на їх утримання. Перевиконання завдання-плану з виробництва електроенергії вплине на збільшення товарної продукції.</p>
--	--	--	---

Джерело: розроблено автором на основі [40]

Перераховані критерії вище безпосередньо вплинуть на управління потенціалом виробничих та оборотних фондів. Основними цільовими показниками із запропонованих заходів з управління виробничим потенціалом з метою підвищення ефективності його використання є зниження складських запасів ТМЦ, зниження дебіторської заборгованості, підвищення виробничої

потужності; зменшення виробничих та адміністративних витрат. Удосконалення управління виробничим потенціалом дасть змогу підприємству вийти на новий рівень. Збільшиться прибутковість підприємства від продажу більшої кількості електроенергії і зменшенню її собівартості за рахунок скорочення витрат.

3.2. Прогнозування тенденцій зміни економічної ефективності діяльності ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» в умовах реалізації запропонованих заходів.

У разі досягнення поставлених цілей і реалізації завдан з управління виробничим потенціалом очікуються наступні результати, наведені у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Виробництво електричної та теплової енергії ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМОМ» у 2021-2026 рр.

Найменування завдання /показника результату	Одиниця виміру	Плановий період , рік (прогнозі можливості)					
		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Потужність електрогенерації АЕС (встановлена)	МВт	13 835	13 835	13 835	13 835	13 835	13 835
Потужність електрогенерації ОлГЕС (встановлена)	МВт	11,5	11,5	11,5	11,5	11,5	12
Потужність електрогенерації ТГАЕС (встановлена)	МВт	302	302	302	302	453	453
Потужність теплової генерації ТФУ АЕС (встановлена)	Гкал/год	2 944	2 944	2 944	2 944	2 944	2 944
Виробництво е/е АЕС	млн кВтг	82 153	83 342	89 159	90 123	91 967	91 967
Виробництво е/е ОлГЕС	млн кВтг	27,2	25,1	24,3	24,3	24,3	24
Виробництво е/е ТГАЕС	млн кВтг	197,6	199,5	196,8	196,8	801,2	801
Виробництво т/е ТФУ АЕС	тис Гкал	2 048	2 034	2 037	2 037	2 037	2 037
Відпуск е/е АЕС	млн кВтг	77 092	78 103	83 709	84 643	86 438	86 438
Відпуск е/е ОлГЕС	млн кВтг	27,0	24,5	23,3	23,3	23,3	23,3
Відпуск е/е ТГАЕС	млн кВтг	195,0	197,3	194,4	194,4	796,4	796,4
Корисний відпуск т/е стороннім споживачам	тис Гкал	1 248,8	1 236,3	1 237,3	1 237,3	1 237,3	1 237,3

Джерело: розроблено автором на основі [40]

2021 р: прогнозні обсяги виробництва та відпуску електроенергії АЕС ДП "НАЕК "Енергоатом" на 2021 рік згідно з Прогнозним балансом ОЕС України від 05.09.2021 (станом на 09.09.2021) 2022 р: прогнозні обсяги виробництва та відпуску електроенергії АЕС ДП "НАЕК "Енергоатом" на 2022 рік згідно з Прогнозним балансом електричної енергії АЕС ДП «НАЕК «Енергоатом» на 2022 рік (станом на 08.11.2021) 2023 - 2026 рр.: прогноз виробництва та відпуску електроенергії АЕС у 2021 - 2024 роках відповідно до зведеного 4-річного графіка виведення енергоблоків АЕС в ППР у 2021- 2024 рр. (станом на 15.07.2019) 2022 - 2024 рр.: прогнозний баланс виробництва., відпуску з колекторів, корисного відпуску, відпуску стороннім споживачам та власного споживання теплової енергії АЕС на 2021 - 2025 роки (станом на 06.06.2019) 2022 - 2024 рр.: прогнозний баланс виробництва, відпуску е/е ГЕС-ГАЕС ДП "НАЕК "Енергоатом" (до графіків ППР станом на 15.05.2019) [40].

Забезпечення енергоблоків АЕС України свіжим ядерним паливом та послугами з вивезення ВЯП. Забезпечення енергоблоків АЕС України свіжим ядерним паливом та послугами з вивезення відпрацьованого ядерного палива ДП «НАЕК «Енергоатом». Підприємство вивозить відпрацьоване ядерне паливо до Росії, щорічно витрати на транспортування ВЯП досягають 150-200млн доларів США. З управління виробничим потенціалом для зниження витрат з роботою з відпрацьованим ядерним паливом пропонується будівництво Центрального сховища ВЯП.

У результаті виявлення проблем у пункті 3.1 розроблено два заходи щодо вирішення проблем управління виробничим потенціалом.

Перший захід пов'язаний безпосередньо з управлінням екологічної складової виробничого потенціалу за допомогою втілення проєкту будівництва центрального сховища відпрацьованого ядерного палива.

Оцінемо витрати запропонованого першого заходу в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Витрати на будівництво центрального сховища відпрацьованого ядерного палива

Стаття витрат	Витрати тис.грн.
Витрати на оплату праці	20 700
Відрахування на соціальне страхування	7 300
Матеріали	330 015
Паливо і енергія	22 800
Витрати на роботи, які виконуються сторонніми організаціями та підприємствами	17 650
Сума	398 465

Джерело: розроблено автором на основі [7]

Провівши аналіз розподілу витрат ми визначили, що на оплату праці витрати становлять 5,2% від загальних витрат, відрахування на соціальне страхування становлять 1,8%, на матеріали 82%, на паливо та енергію 5,7%, та витрати на роботи сторонніми організаціями 4,4%. Щоб розрахувати основні показники ефективності проекту складемо таблицю 3.4.

Таблиця 3.4 – Розрахунок показників будівництва ЦСВЯП

Показник	Значення
1. Вартість проекту	398 465
EBITDA (розрах.: дохід - змінні затрати- постійні затрати)	98 780
Рентабельність по EBITDA,%	79
2. Термін експлуатації, років	100
3. Прибуток (за винятком податку) відреалізації проекту по закінченню строкуслужби, тис. грн	190 340
4. Грошові потоки по роках, тис. грн.:	
2021 р.	46 000
2022 р.	52 000
2023 р.	58 000
2024 р.	64 000
5. Дисконтна ставка,%	31%
6. Допустимий термін окупності для підприємства інвестицій, років	7

Джерело: розроблено автором на основі [7]

Для прорахунку елементів на всіх етапах розрахункового періоду проведемо розрахунок кумулятивного чистого грошового потоку (табл. 3.5).

Таблиця 3.5 – Розрахунок кумулятивного дисконтованого чистого грошового потоку

Роки/ Показник	2021 (0 рік)	2022	2023	2024	2025
Інвестиції (CF _{inv}), тис грн.	72 000	35 400	22 600		
Чистий грошовий потік(NCF), тис грн		46 000	52 000	58 000	64 000
Ставка дисконтування (r=31%)		0,833	0,694	0,57	0,399
Дисконтований чистий грошовий потік, NPV, тис грн.		79 970	83 280	75 502	68 540
Кумулятивний дисконтований чистий грошовий потік(наростаючим), NPV _н , тис.грн	-72 000	-61 400	-32 000	26 400	110 600

Джерело: розроблено автором на основі [7]

Отже, завдяки впровадженню та реалізації в компанії проекту будівництва ЦСВЯП, витрати на транспортування відпрацьованого ядерного палива будуть зменшені, через 4 роки після початку зберігання компанія матиме перший прибуток. Проект має прямий позитивний вплив на такі показники, як норма прибутку на власний капітал, швидкість оновлення основних фондів.

Другий захід пов'язаний безпосередньо з управлінням техніко-технологічною складовою виробничого потенціалу шляхом підвищення енергоефективності атомних електростанцій рекомендується внести зміни до «Збільшення потужності енергоблоків з ВВЕР-1000 (В-320) до 104% від номінального рівня». Проведемо розрахунок рентабельності інвестицій цього оновлення, див. таблицю 3. 7.

Таблиця 3.7 – Розрахунок витрат для підвищення рівня потужності енергоблоків

Показник	Без проведення модифікації, тис.грн	Проведення модифікації, тис. грн	Ефективність проекту за рік
Витрата грошових коштів, в т.ч.	330 100	250 360	-79 740
енергоресурси	260 200	170 500	-89 700
теплоносії	47 300	33 450	-13 850
заробітня плата	35 450	36 350	900
Надходження грош. коштів від реалізації	41 480	89 185	47 705
Витрата грошових коштів за вирахуванням виручки від реалізації електроенергії	291 520	143 333	-148 187

Продовження таблиці 3.7.

Капітальні вкладення	0	208 800	208 800
Простий термін окупності, років	0	0	9,329511

Джерело: розроблено автором на основі [7]

Як показано в таблиці з модифікації "Збільшення потужності електростанцій ВВЕР-1000 (В-320) до 104% від номінального рівня" суттєво збільшить прибуток від продажу електроенергії. Термін окупності такого закладу становить 9,3 року.

За підтримки американської програми Holtec International близько 70 відсотків коштів мають бути забезпечені 9-річною довгостроковою міжнародною синдикованою позиною. Процентна ставка за такою позиною становить 11 відсотків, валюта позики повинна бути в доларах США.

Цей проєкт підвищить рівень ефективності виробничого потенціалу, що безпосередньо вплине на рівень управління техніко-технологічною складовою виробничого потенціалу підприємства, компанія збільшить виробництво електроенергії або збільшить прибуток компанії.

Вплив запропонованих заходів на економічну ефективність реалізації управління виробничим потенціалом та на підприємство в цілому.

Для аналізу ефективності запропонованих проєктів для обох проєктів ми розраховуємо такі показники, як індекс прибутковості, дисконтована рентабельність інвестицій, дисконтований термін окупності та внутрішня норма рентабельності. Обчисліть основні показники обох проєктів у таблиці 3. 8. Таблиця 3.8 – Економічні показники запропонованих проєктів

Назва показника	Алгоритм розрахунку	Буд-во ЦСВЯ П	Підвищення потужності енергоблоків
Індекс прибутковості (PI)	$PI = \sum_{k=1}^n \left(\frac{B_t - C_t}{(1+i)^n} \right) \div IC$	1,19	1,32
Дисконтований коефіцієнт рентабельності інвестицій (DROI)	$DROI = NPV / PV$ $(CF_{inv}) = PI - 1$	0,24	0,35
Дисконтований термін окупності інвестицій (DPP)	$DPP = \min n, \text{ при якому } \sum_{k=1}^n P_k * \frac{1}{(1+r)^k} \geq IC$	4,21	9,33
Внутрішня норма дохідності (IRR)	$IRR = A + \frac{a(B-A)}{(a-b)}$	24,27%	29,12%

Джерело: розроблено автором на основі [7]

Отже, обидва проекти відповідають усім стандартним критеріям оцінки проекту: $PI > 1$, $DROI > 0$ для обох проектів, коефіцієнт повернення вищий, ніж потрібно. Отже, можна зробити висновок, що на основі отриманих результатів важливо підтримати проекти, і ДП НАЕК «Енергоатом» отримає від цього вигоду, оскільки термін оплати обох проектів не перевищує встановленого організацією ліміту.

Складемо прогноз стану економічної, екологічної та соціальної підсистем після запропонованих заходів у вигляді показників інноваційного розвитку бізнес-підсистем та інтегрованого показника інноваційного розвитку в табл. 3.9.

Таблиця 3.9 – Прогноз показників розвитку після запропонованих заходів

	Нинішній показник	Прогнозований песимістичний	Прогнозований реалістичний	Прогнозований оптимістичний
Економічна	0,67	0,74	0,87	0,91
Екологічна	0,83	0,87	0,91	0,92
Виробнича	0,92	0,93	0,94	0,97
Інтегральний показник	0,77	0,81	0,89	0,95

Джерело: розроблено автором на основі [7]

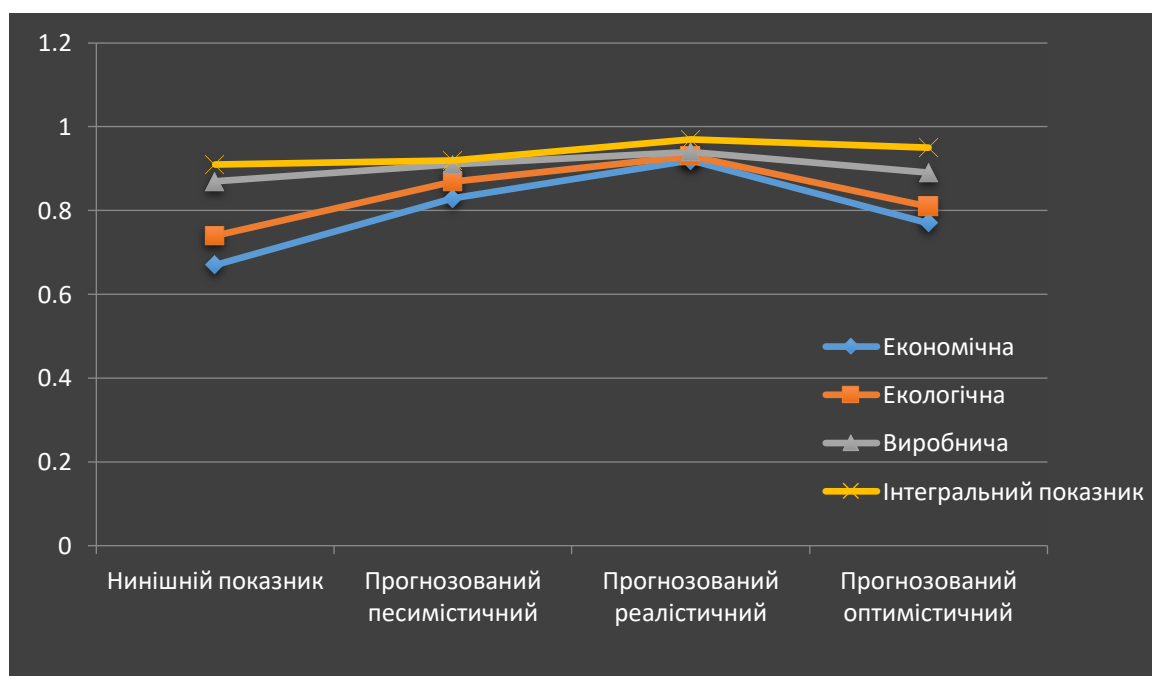

Рисунок 3.1 – Прогноз показників розвитку після впровадження запропонованих заходів.

Джерело: розроблено автором

Оцінка ефективності інновацій в управлінні виробничим потенціалом в діяльності в ДПНАЕК «Енергоатом» також вимагає додаткових показників та індикаторів.

Основна діяльність НАЕК "Енергоатом" пов'язана з виробництвом електроенергії та тепла. Характерною особливістю компанії є її подвійний статус - як суб'єкта господарювання та як діючої організації (оператора) ядерних об'єктів. Це пов'язано зі складністю та кількістю виробничих процесів (підпроцесів), що складають загальний процес управління виробництвом енергії та тепла, та різноманіттям ресурсів, що використовуються по всьому технологічному ланцюжку.

Виробничі процеси гарантуються високими стандартами ядерної безпеки, радіології та експлуатації відповідно до міжнародних рекомендацій та національних стандартів.

Виконання Програми сприятиме:

Вирішення питань підтримки діяльності з поводження з відходами та припинення роботи енергоблоків, термін експлуатації яких закінчився, через вилучення та збір коштів для довготривалої роботи існуючих блоків;

Збереження та розвиток високих технологій, виробничого та наукового потенціалу українських компаній, установ, організацій, діяльність яких тісно пов'язана з атомною енергетикою (промисловість, наука, будівництво тощо), збереження вже існуючого та створення нових робочих місць;

Вирішення питань соціально-економічного розвитку регіонів, в яких розташовані атомні електростанції та інші атомні електростанції в Україні; підтримання цін на електроенергію на рівні, прийнятному для споживачів

Висновки до розділу 3

З огляду на виконану роботу було виявлено дві основних проблеми з управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «Енергоатом» :

- З огляду на управління техніко-технологічною складовою головною проблемою є те що 15 енергоблоків в Україні в експлуатації на сьогодні перебувають лише 9.

За даною проблематикою було запропоновано проєкт з модифікації енергоблоків з метою підвищення потужності АЕС і виготовлення більше електроенергії. Аналіз витрат показав термін окупності проєкту в 9,3 роки з подальшим отриманням прибутку від виробітку більшої кількості електроенергій на 47 705млн грн..

- З огляду на управління екологічною складовою виробничого потенціалу головною проблемою є відсутність централізованого сховища для відпрацьованого ядерного палива. На сьогоднішній день ВЯП транспортують до Росії на, що підприємство витрачає 250 млн. грн..в рік.

З приводу вирішення проблеми із зберіганням ВЯП було запропоновано будівництво централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива (ЦСВЯП). Провівши аналіз доцільності запропонованого заходу було визначено, що термін окупності ЦСВЯП складає 7 років, термін експлуатації сховища такої специфіки 100 років.

Запропоновані заходи сприятимуть вирішенню питань підтримки діяльності з поводження з відходами та продовження роботи енергоблоків, термін експлуатації яких закінчився, через вилучення та збір коштів для довготривалої роботи існуючих блоків.

ВИСНОВКИ

Одною із важливих складових розвитку економіки України звичайно є її виробнича сфера. Оцінка формування потенціалу дозволяє підприємству оптимізувати свою діяльність з огляду прийняття управлінських враховуючі фактичні можливості. Сьогодні вітчизняними та зарубіжними науковцями опрацьовується категоріально-понятійний апарат терміну «потенціал підприємства» та «виробничий потенціал», розробляються методології оцінки його рівня та ефективності використання.

Аналіз ефективності управління виробничим потенціалом дозволяє оцінювати результативність прийнятих рішень, аналізувати динаміку впливу тих чи інших заходів. Після виявлення слабких та сильних сторін управління з'являється змога корегування вже наявної виробничої стратегії підприємства і розробляти нові доцільні заходи щодо підвищення його виробничого потенціалу.

В результаті написання дисертації на основі використання загальнонаукових і спеціальних методів дослідження було виконано наступні завдання:

Визначили економічну сутність виробничого потенціалу підприємства яка полягає у сукупності усіх матеріальних, вартісних та натурально-речових характеристик виробничої складової і безпосередньо у всіх невикористаних можливостях підприємства.

Охарактеризували зміст та теоретичні засади управління виробничим потенціалом підприємства як сукупність економічних, мотиваційних, організаційних, правових засобів цілеспрямованої взаємодії, що забезпечують сумісність інтересів взаємодіючих сторін, суб'єктів управління та суб'єктів.

Розкрили сутність методичних підходів до оцінки ефективності управління виробничим потенціалом підприємства основні з яких техніко-технологічний підхід, ресурсний підхід, цільовий підхід, екологічний підхід тощо.

Проаналізували фінансовий стан виробничо-господарської діяльності ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ», компанія організована для виробництва електроенергії, забезпечення безпечної експлуатації та підвищення ефективності роботи атомних електростанцій, забезпечення безперебійного електропостачання бізнесу та населення, а також, в компетенції України, для забезпечення сталості України. Для швидких та ефективних заходів у разі аварій на атомних електростанціях та промислових аварій. "Енергоатом" забезпечує близько 55% потреби України в електроенергії, в осінньо-зимові періоди цей показник сягає 70%.

Провели фінансово-економічний аналіз стану ДП «НАЕК «Енергоатом» і виявили, що становище підприємства є досить неоднозначним деякі фінансові показники, такі як: чистий прибуток 4 631,8 млн грн, показники рентабельності зросли (рентабельність активів від -0,17 до 0,01 в.п.; рентабельність капіталу від -1,03 до 0,04 в.п.; коефіцієнт рентабельності з -27, 95 в.п. до 0,65 в.п.), в той час як показники платоспроможності хоч і не суттєво але знижуються у 2018 році коефіцієнт платоспроможності 0,85 в.п. коли у 2016 році він складав 0,9 в.п.. Але можна сказати точно, що підприємство на сьогоднішній день залишається платоспроможним і може активно вести свою господарську діяльність.

Дослідили фактори впливу на систему управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ». Було виявлено два фактори впливу з яких перший це ресурсний потенціал який безпосередньо має вплив на управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» через сукупність потенціалів нематеріальних активів, трудових ресурсів та потенціалів оборотних і основних фондів. Другим фактором виступає інноваційний потенціал який був відокремлений завдяки сприяння інвестиційних витрат у формування виробничого потенціалу так як ступінь навантаження фактору даною ознакою має доволі високе значення таке, як 0,781.

Обґрунтували напрями удосконалення системи управління виробничим потенціалом підприємства. На основі виявлених проблем управління виробничим потенціалом ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» було запропоновано два заходи, будівництво централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива та модифікація енергоблоків до рівня роботи на 104%з метою збільшення обсягів виробництва електроенергії.

З огляду на перший розділ роботи можемо зробити висновки, управління виробничим потенціалом невід’ємна частина господарювання підприємства, яка цілеспрямовано впливає на виробничу діяльність підприємства та на пов’язані з нею процеси для приведення фінансового стану підприємства у бажаний стан. Під виробничим потенціалом розуміють усі наявні або ж приховані можливості підприємства, його усі запаси, ресурси які можна використовувати для досягнення певної мети, цілей підприємства. Також сміливо можемо стверджувати що виробничий потенціал це не тільки наявні можливості та ресурси, а й беззаперечно також не використані можливості підприємства.

Обидва проекти відповідають усім стандартним критеріям оцінки проекту: $PI > 1$, $DROI > 0$ для обох проектів, коефіцієнт повернення вищий, ніж потрібно. Отже, можна зробити висновок, що на основі отриманих результатів важливо підтримати проекти, і ДП НАЕК «Енергоатом» отримає від цього вигоду, оскільки термін оплати обох проектів не перевищує встановленого організацією ліміту.

Список використаної літератури

1. Абалкин Л. И. Новый тип экономического мышления. *Экономика*. 1987. 192 с.
2. Академічний тлумачний словник [Електронний ресурс]. URL: <http://sum.in.ua/s/potencial>.
3. Аналіз майнового стану підприємства. URL: <https://studfile.net/preview/5704623/page:25/>.
4. Березюк Ю. Б. До питання аналізу сутності економічної категорії потенціалу. *Економіка АПК*. 2011. № 1. С. 73-77.
5. Бикова В. Г. Ряснянский Ю. М. Фінансово-економічний потенціал підприємств загальнодержавного значення – оцінка та управління. *Фінанси України*. 2005. № 6. С. 56-61.
6. Боднарюк В. А. Структура економічного механізму управління прибутком торговельного підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. Львів, 2012. Вип. 22. 5. С. 188–194.
7. Брославська К. В. Проектний підхід в управлінні інноваційним розвитком якфактор підвищення конкурентоспроможності підприємства: дис. магістра / Нац. тех. ун-т України «Київський політ. ін-т ім. Ігоря Сікорського, Київ, 2018. 119 с.
8. Бусел. В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови / ред. В.Т. Бусел. Київ, Ірпінь: ВТФ Перун, 2005.
9. Васильєва Т. А., Леонтьев С. В. Кривич Я. М. Концептуальні основи формування системи управління потенціалом інноваційного розвитку підприємства на засадах маркетингу. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. № 4. Т. 1. С. 160-171
10. Вікісловник [Електронний ресурс]. URL: <https://ru.wiktionary.org>.
11. Воронкова А. Е., Пономарьов В. П., Дібніс Г. І. Підтримка конкурентоспроможного потенціалу підприємства: Техніка, 2000. 152 с.

12. Горяча О.Л. Управління виробничим потенціалом промислових підприємств: автореф. дис. канд. екон. наук., Національний аграрний університет Кабінету міністрів України. Київ, 2006. Україна.
13. Гуляк Р. Е. Розробка методологічних принципів економічної діагностики та їх застосування при створенні механізму діагностики розвитку ресурсної компоненти економічного потенціалу міста. Економіка та держава. 2011. № 6. С. 84-88.
14. Денисюк О. Г. Майновий потенціал підприємства: сутність, методологія, управління: автореф. дис. канд. екон. наук., Житомирський державний технологічний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир, 2010. Україна
15. Дзюбинська Х. М. Управління виробничим потенціалом з метою підвищення ефективності функціонування роботи підприємства: дис. магістра / Нац. тех. ун-т України «Київський політ. ін-т ім. Ігоря Сікорського, Київ, 2018. 115 с.
16. Дзюбинська Х. М. Шашина М. В. Оцінювання ефективності управління виробничим потенціалом підприємства за його складовими. *Економічні студії*, 2018. № 4. URL: [http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2018/4\(22\)_2018.pdf#page=29](http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2018/4(22)_2018.pdf#page=29)
17. Дуда С. Т., Танцюра А. О. Методичні основи оцінювання виробничого потенціалу підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*. Львів, 2013. Вип. 23.17. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2013/23_17/206_Dud.pdf.
18. Економічний словник / За ред. П.І. Баргія, С.І. Дорогунцова; Головна редакція УРЕ, 1973. С. 623.
19. Ефективно управляємо компанією. ДП НАЕК "Енергоатом". 2017. URL: <http://nfr2017.energoatom.kiev.ua/ua/company-today.php>.
20. Жук Є. О. Формування механізму управління виробничим потенціалом підприємства. Львівській політ. нац. ун-т. Львів, 2014. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/29349/1/020_133_136.pdf.

21. Захаренко М. М. Теоретичні засади управління виробничим потенціалом підприємства. *Агросвіт*. 2018. № 23. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/23_2018/10.pdf.
22. Звіт з управління ДП "НАЕК "Енергоатом". 2018. URL: https://www.energoatom.com.ua/uploads/others/naek_zvit_uprav_2018.pdf.
23. Игнатенко Н. Г., Руденко В. П. Природно-ресурсный потенциал территории: Географический анализ и синтез. Львов: 1986. 164 с.
24. Касьянова Н. В. Потенціал підприємства: формування та використання. Центр учбової літератури: підручник / переробл. і допов. Н. В. Касьянова, Д. В. Солоха, В. В. Морєва, О. В. Беякова, О. Б. Балакай. 2-ге вид., 2013. С. 248.
25. Квач К. М. Організація ефективного використання складського господарства ВП «Складське господарство» ДП «НАЕК «Енергоатом»: дип. робота бакалавра / Нац. тех. ун-т України «Київський політ. ін-т ім. Ігоря Сікорського, Київ, 2019. 89с.
26. Конспект лекцій з дисципліни “Потенціал та розвиток підприємства”. Західнодонбаський інститут економіки та управління. 2008. URL: <http://studbase.com/manuals/42/1>.
27. Краснокутська П.Е. Дефініція поняття «потенціал підприємства» в контексті розвитку мікроекономічної теорії. Вісник КНТЕУ. 2008. № 5. С. 54-64.
28. Кривов'язюк І. В. Комплексна економічна діагностика підприємства. РВВ Луцького НТУ, Луцьк, 2012. Україна
29. Круш П. В., Бойко Т. О. Система управління виробничим потенціалом підприємства в сучасних умовах. *Підприємництво та інновації*. Київ: випуск 1. 2015. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/pidinnov_2015_1_13\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/pidinnov_2015_1_13(1).pdf).
30. Лвзарев В. Н., Пирогова Е. В., Кангро М. В. Организационный потенциал предприятия: учебное пособие. Ульяновск : УлГТУ. 2016. 190 с.

31. Матковський Р.Б. Виробничий потенціал. Видавничий центр «Академія». 2001. Т. 1. С. 196.
32. Офіційне джерело. URL: <https://smida.gov.ua/>
33. Офіційний сайт ДП НАЕК "Енергоатом". URL: <http://www.energoatom.com.ua/ua/about-6/misia-7>.
34. Підсумки роботи. ДП НАЕК "Енергоатом". 2018. URL: https://www.energoatom.com.ua/uploads/2020/pidsumki_12_2018.pdf.
35. Присяжнюк М. В., Зубець М. В. Саблука П. Т. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / ред. М.В. Присяжнюка, М. В. Зубця, П. Т. Саблука, В. Я. Месель-Веселяка, М. М. Федорова. 2011. 1008 с.
36. Прохоров А. М. Большой энциклопедический словарь: Большая Российская Энциклопедия. / Норинт: 2004. С.1456.
37. Словник економічних термінів [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ekonomiks.net.ua>.
38. СТАТУТ ДП НАЕК "Енергоатом". 2020. URL: <https://www.energoatom.com.ua/uploads/2020/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%82%202020.pdf>.
39. Степанов А. Я. Категория «потенциал» в экономике. URL: <http://www.marketing.spb.ru/read/article/a66.htm>.
40. Стратегічний план розвитку. ДП НАЕК "Енергоатом". 2019. URL: https://www.energoatom.com.ua/uploads/2020/sp_2020_2024.pdf.
41. Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства. URL: <https://pidru4niki.com>
42. Структура потенціалу підприємства. URL: https://pidru4niki.com/1056112754080/ekonomika/struktura_grafoanalitichna_model_potentsialu_pidpriyemstva.
43. Сугоняко Д. О. Полковниченко Т. В. Механізм управління виробничим потенціалом. *Ефективна економіка*. 2013. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=5&y=2014>.

44. Толпежніков Р. О. Методика оцінювання виробничого потенціалу *Економіка і регіон*: Полт НТУ. 2012. № 6. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/econrig_2012_6_20.pdf.

45. Толпежніков, Р. О. Особливості формування потенціалу промислового підприємства. *Проблемы и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ* : сборник научных трудов. / Одесса-Севастополь-Донецк: ДонНУ, РФ НИСИ. г. Донецке: 2011. С. 693-697.

46. Факторний аналіз. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7

47. Цимбал О. І. Лукашов О. О. Сутність та підходи щодо оцінювання трудоресурсного потенціалу промисловості в контексті регіону. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2010. № 5. С. 78-84.

48. Чаленко А. О. Неопределенности понятия «потенциал» в экономических исследованиях. *Проблемы экономической теории*. Луганск: 2011. С. 39-40

49. Черников Д. А. Эффективность использования производственного потенциала и конечные народнохозяйственные результаты. *Экономические науки*. 1981. № 10. С. 88-96.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А1 – Консолідований баланс ДП «НАЕК «Енергоатом» за 2016-2018 роки

Актив	Код ряд ка	На початок 18-го року	На кінець 18-го року	На кінець 17-го року	На кінець 16-го року
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:					
залишкова вартість	10	87669	88028	87669	98090
первісна вартість	11	201979	228436	201979	208288
накопичена амортизація	12	114310	140408	114310	110198
Незавершене будівництво	20	0	0	0	0
Основні засоби:					
залишкова вартість	30	15969898 4	171484	1596989 68	16532062 3
первісна вартість	31	47827305 9	482631167	4782728 77	47566874 0
знос	32	31857407 5	155922293	3185739 09	31034811 7
Довгострокові біологічні активи:					
справедлива (залишкова) вартість	35	0	0	0	0
первісна вартість	36	0	0	0	0
накопичена амортизація	37	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	40	0	0	0	0
інші фінансові інвестиції	45	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	50	274404	292835	274404	486533

Відстрочені податкові активи	60	0	0	0	0
Інші необоротні активи	70	788083	1275689	788084	942655
Усього за розділом I	80	95801256 3	640750340	9580122 00	95318324 4
II. Оборотні активи					
Виробничі запаси	100	13781068	18045551	1373855 0	12072411
Поточні біологічні активи	110	83	83	83	92
Незавершене виробництво	120	84680	82888	85563	80713
Готова продукція	130	110058	135413	110292	35262
Товари	140	13077	25375	37132	13882
Векселі одержані	150	10	10	10	21
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:					
чиста реалізаційна вартість	160	10862771	10420880	1085953 7	9195240
первісна вартість	161				
резерв сумнівних боргів	162				
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	170	768460	1736298	802257	432860
за виданими авансами	180	2644602	4567808	2644603	2035250
з нарахованих доходів	190	27	2922	27	1252
із внутрішніх розрахунків	200	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	460071	658918	412430	527131
Поточні фінансові інвестиції	220	0	0	0	0
Грошові кошти та їх еквіваленти:					
в національній валюті	230	257896	548978	257896	49977
в іноземній валюті	240				
Інші оборотні активи	250	245606	409691	245605	39244
Усього за розділом II	260	29228409	36634815	2919398	24483335

				5	
III. Витрати майбутніх періодів	270				
Баланс	280	987240972	677385155	987206185	977666579
Пасив	Код рядка	На початок 2018 року	На кінець 2018 року	На кінець 2017 року	На кінець 2016 року
I	2	3	4	5	6
I. Власний капітал					
Статутний капітал	300				
Пайовий капітал	310	164875664	164875664	164875664	164875664
Додатковий вкладений капітал	320	641140	772676	641290	553387
Інший додатковий капітал	330	0	0	0	0
Резервний капітал	340	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	-6520945	-7847797	-	-10501516
Неоплачений капітал	360	0	0	0	0
Вилучений капітал	370	0	0	0	0
Усього за розділом I	380	158995859	157800543	159002824	154927535
II. Забезпечення наступних витрат і платежів					
Забезпечення виплат персоналу	400				
Інші забезпечення	410				
Цільове фінансування	420	379445	369117	379445	1714751
Усього за розділом II	430	379445	369117	379445	1714751
III. Довгострокові зобов'язання					
Довгострокові кредити банків	440	966211	1543638	966211	460658

Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	1149626	2051864	1149626	1543359
Відстрочені податкові зобов'язання	460	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	470	0	0	0	0
Усього за розділом III	480	2115837	3595502	2115837	2004017
IV. Поточні зобов'язання					
Короткострокові кредити банків	500	10278188	14869118	10278188	6870449
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	726282	1201897	726282	696038
Векселі видані	520	310	235	310	5148
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	4347867	5289211	4347780	3642803
Поточні зобов'язання за розрахунками:		0	0	0	0
з одержаних авансів	540	250	4215	250	871
з бюджетом	550	2208004	698704	2199430	
з позабюджетних платежів	560	0	0	0	0
зі страхування	570	63671	77187	63649	72424
з оплати праці	580	214857	259571	214857	137686
з учасниками	590	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	600	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	610	1030622	1167862	1031436	583155
Усього за розділом IV	620	18870051	23568000	18862182	12008574
V. Доходи майбутніх періодів	630	0	0	0	0
Баланс	640	180361192	185333162	180360288	170654877

Додаток Б

Таблиця Б - Звіт про фінансові результати ДП «НАЕК «Енергоатом» за 2016-2018 роки

І. Фінансові результати					
Стаття	Код рядка	На початок 1-го року	На кінець 1-го року	На кінець 2-го року	На кінець 3-го року
1	2	3	4	5	6
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010				
Податок на додану вартість	015				
Акцизний збір	020				
	025				
Інші вирахування з доходу	030				
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	38487690	36067864	32903883	23237672
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	- 33714603	- 30340463	-25503017	- 22838108
Валовий :					
прибуток	050	4773087	5727401	7400866	399564
збиток	055	0	0	0	0
Інші операційні доходи	060	1662407	2214832	4496189	2973892
Адміністративні витрати	070	-809043	-717821	-659990	-650974
Витрати на збут	080	0	0	0	0
Інші операційні витрати	090	-4317522	-4125517	-6134363	-4648999
Фінансові результати від операційної діяльності :					
прибуток	100	1308929	3098895	5102702	0
збиток	105				-1926517
Доход від участі в капіталі	110	0	0	0	0
Інші фінансові доходи	120			4533	1003

Інші доходи	130	763632	989949	2524195	362361
Фінансові витрати	140	-2086741	-1738257	-1292532	-898331
Втрати від участі в капіталі	150	0	0	0	0
Інші витрати	160	-1591620	-2061153	-5223539	-2909572
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:					
прибуток	170				
збиток	175				
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	0	292693	1115359	0
Фінансові результати від звичайної діяльності :					
прибуток	190				
збиток	195				
Надзвичайні :					
доходи	200				
витрати	205				
Податки з надзвичайного прибутку	210				
Чистий :					
прибуток	220		232791	833805	
збиток	225	-1321755	0		-6494134

Додаток В

Форма звітності	Код рядка	Стаття звіту	На кінець 1-го року	На кінець 2-го року	На кінець 3-го року
		<i>II. Основні засоби</i>			
№5	260	гр.5 Надійшло за рік	4403051	2812787	2258881
№5	260	гр.8 Вибуло за рік (первісна (переоцінена) вартість)	53 983	230276	72224

Додаток Г

Додатково	Умовне позначення	На кінець 1-го року	На кінець 2-го року	На кінець 3-го року
Кількість працівників	<i>КП</i>	34610	34947	35186